

ZAKAJ NISMO ZADOVOLJNI

"Osnovno pravilo je »quieta non movere«, ali po naše: ne moti (navidezne) miru v Benečiji! Dalje: ne razburjaj duhov z razpravami o etničnem vprašanju, ki ga ni; ne postavlja nesmiselnih in nesodobnih zahtev, kot je na primer uvedba slovenskega jezika v cerkve in šole; pusti, končno, da bo razmere uredil čas, tako da se bo slovensko vprašanje dokončno rešilo z naravnim procesom."

Tako na strani 244 piše avtor knjige "Gli anni bui della Slavia" (Mračna leta v Benečiji), ki jo je konec lanskega leta izdala Založba Dom iz Cedada. O tem delu smo v zadnji številki našega časnika poudarili, da spada na knjižno polico vsakega Slovenca, ki, kot še beremo v knjigi, nekaj da na svoje dostojanstvo in svoj ponos. Danes dodajamo, da je ta knjiga odličen priročnik za naše manjšinske politike in tudi odličen priročnik za politike v matični Sloveniji, zlasti za tiste, ki se po službeni dolžnosti ukvarjajo z odnosi in s stiki z italijansko sosedo oziroma s problematiko slovenske narodne manjšine v Italiji.

Znano je, da je sedanja rimska vlada, ki jo podpira koalicija (strank in skupin), za katero je prvič v povojni zgodovini glasovala tako rekoč vsa slovenska manjšina, odredila izenačenje (parificazione) dvojezičnega šolskega centra v Špetru. Pred leti so ga bili ustanovili Benečani in je lahko deloval le ob pomoči matice. Šoli je zdaj priznana pravica javnosti (kar je gotovo zelo pomembno), s tem pa še ni nikjer rečeno, da ji je bila s tem ukrepom tudi zagotovljena varna prihodnost. To pomeni, da bo nad njo še dalje visel Damoklejev meč. Še dalje bo torej aktualna večna skrb: odkod sredstva!

Kar od države - ki je, kot se moramo vedno zavedati, pravni konstrukt - predvsem zahtevamo, je, da s stvarnimi ukrepi neovržno dokaže, kako je prekinila s svojo dosedanje uradno politiko do slovenske narodne manjšine. Njenih problemov se zlasti v Benečiji ni nikdar lotila na "pozitiven način, se tu pa tam omejevala na obljube", ki jih ni nikdar izpolnila, hkrati pa gojila "skrito željo, da se bo kočljivo slovensko vprašanje rešilo z asimilacijo in depopulacijo prizadetega teritorija" (stran 245 omenjene knjige).

Kot smo bili seznanjeni, se je tudi v zvezi z zaščitnim zakonom - na katerega čakamo že desetletja - nekaj zataknilo, saj že napovedanih avdicij pred pristojno poslansko komisijo ni bilo in nihče tudi ne ve, kdaj bodo. Poleg tega se je zgodilo, da je zakonski predlog vložil poslanec Demokratične stranke levice De Bisceglie, ta predlog pa je nekoliko "okleščen" v primerjavi s skupnim predlogom vse manjšine, ki ga je bil vložil valdostanski poslanec Caveri. Nekateri vidni predstavniki Slovenske skupnosti sploh ugotavljajo, da se vodilna stranka koalicije Oljke v zadnjem času ne drži sklenjenih dogovorov (predvsem na deželni ravni), zaradi česar bi bilo treba zahtevati pojasnila.

/ STRAN 2

- DRAGO LEGIŠA

ITALIJA / DVODOMNA KOMISIJA IN SLOVENSKA MANJŠINA

ODLOČILNI DNEVI

IVO JEVIČNIKAR

Te dni se v Rimu odloča prihodnja podoba italijanskega parlamenta in načina izvolitve deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. V obeh primerih se za Slovence v Italiji postavlja bistveno vprašanje: ali bomo ob vse izrazitejšem večinskem sistemu še uspeli koga izvoliti v parlament in v deželni svet; ali bo zahteva po zajamčenem vsaj minimalnem zastopstvu manjšin v izvoljenih telesih obrodila kak stvaren sad?

Pomembnost razprav teh dni bi terjala od manjšine vse bolj odločna in odgovorna stališča, vendar smo - zlasti pri vodilnih levo usmerjenih predstavnikih naše narodnostne skupnosti - pričali pravemu nasprotovanju zajamčenemu zastopstvu, vsem mogočim ugovorom in vnaprejšnjemu opravičevanju morebitnih negativnih stališč oblasti ter šibkim pobudam na mestih, kjer se res odloča.

Tako tvegamo, da bo nekoč kdo ugotavljal, da smo v letu 1997 ne le izgubili možnost izvolitve lastnih zastopnikov, temveč da se proti temu sploh nismo uprli. S častnimi izjemami. V prvi vrsti Slovenske skupnosti. Ta že nekaj let opozarja na to vprašanje, ki je pri večini evropskih

manjšin temeljnega pomena. Tako od komunistov, ki vendarle zagovarjajo zajamčeno zastopstvo, kot od slovenskih predstavnikov Demokratične stranke levice pa dobiva očitke, da je njeno prizadevanje "simboličnega in zgolj propagandističnega značaja", "demagogija", iskanje lastne strankarske koristi.

Dejstva govorijo. V dvodomni parlamentarni komisiji za ustavne reforme so načelno zahtevo po zajamčenem zastopstvu zaenkrat postavili le Južnotirolska ljudska stranka in komunisti. V senatni komisiji za ustavna vprašanja, ki obravnava predlog deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine o spremembi deželnega statuta, tako da bi lahko sama dežela določila svoj volilni ustroj, ki pa naj bi vsekakor zajamčil izvolitev vsaj enega deželnega svetovalca iz vrst slovenske manjšine, pa se ni dvignil en glas v podporo predloga, ki ga je izglasoval deželni svet. Jasno stališče o zajamčenem zastopstvu omejujejo na načelne, včasih kar neobstoječe deklaracije ("Deželni svet ne sme sprejemati določil, ki bi ovirala zastopnost jezikovnih manjšin"). Demokratična stranka levice, ki je zdaj v poslanski zbornici predložila svoj predlog zaščitnega zakona, se je sicer naslonila na skupno besedilo najpomembnejših manjšinskih kompo-

nent, vendar je ob drugem izločila predlagana določila o zajamčenem zastopstvu.

Čeprav se te dni v Rimu odloča, je težko postavljati točno določene predloge, ker splošna reforma parlamenta v neprekinjenih pogajanjih med strankami še nima jasnih obrisov. Nakazuje pa se zmanjšanje števila parlamentarcev, seganje po uninominalnih in balotažnih volilnih prvinah. Ni težko predvideti, da bo brez posebnih določil za predstav-

nike narodnih manjšin izvolitev težavnejša, če ne nemogoča. Vsekakor pa odvisna od dobre volje večine. Zdaj je težko reči, ali bi bil bolj uporaben "slovenski", "hrvaški" ali "ladinski model". O vsakem bi bila potrebna podrobnejša razlaga. Ob resnični volji po rešitvi tega vprašanja bi moral biti na delu pravi "skupni štab", ki bi sproti iskal najboljše predloge.

V resnici pa se razhajanja v naši skupnosti še poglobljajo in se kažejo globoke razlike v pojmovanju slovenske prisotnosti v politiki.

STRAN 2

NOVOGORIŠKI DIJAKI OBISKALI NAŠE USTANOVE

V ponedeljek, 16. t.m., so dijaki zadnjih letnikov višjih srednjih šol iz Nove Gorice (okoli osemdeset) obiskali Gorico in predvsem nekatere njene zanimivosti in slovenske kulturne ustanove. Vodila jih je prof. Marija Mercina ob sodelovanju drugih profesorjev. Ogledali so si med drugim cerkev sv. Ivana, Coroninijev park in Kulturni center Lojze Bratuž. Tu je bil v veliki dvorani na vrsti pravi nastop. Prof. Mercinova je predstavila svojo skupino in namen obiska, sledile so recitacije pesmi Ljubke Šorli, ki so jih podale tri dijakinje iz Nove Gorice. Nato so goste seznanili z goriško slovensko kulturo, zgodovino in samim centrom Lojzka Bratuž, Marjan Markežič in Franko Žerjal. Skupina dijakov je nato tudi obiskala uredništvo Novega glasa, kjer so jih sprejeli uredniki in časniki, poleg tega pa še predstavnica Goriške Mohorjeve družbe. Tudi tu so jih omenjeni predstavniki seznanili tako z vlogo in poslanstvom zamejskega tednika kot z delovanjem GMD (na sliki).

Prav je, da mladi dijaki z onstran meje pobliže spoznajo tudi našo zamejsko problematiko, saj marsikdaj manjšinska stvarnost ni bila pravilno ovrednotena v matični domovini in to še zlasti na šolskem področju. S tem pa se odpirajo nove možnosti sodelovanja in medsebojnega prijateljstva, kar je lahko vsem le v korist.

ZAKAJ JE PROPADEL REFERENDUM

Referendum, ki je bil v nedeljo, 15. t.m., je propadel, ker se ga je udeležilo le 32 odstotkov upravičencev, medtem ko je kvorum znašal 50 odstotkov plus 1. Mnogi se zdaj sprašujejo, zakaj tolikšno nezanimanje za enega izmed pomembnih instrumentov politične demokracije. Odgovora sta v bistvu dva: predmet referendumov so bila vprašanja, ki množic sploh ne zanimajo in jih tudi nadpovprečno razgledan državljan ne razume; mnogi so do grla siti glavnega pobudnika za razpis referendumov (ta je Marco Pannella), ki se razglša za edinega modrega, pametnega Italijana, medtem ko naj bi bili vsi drugi politiki tepci in prevaranti. Ljudje pa so sebičnežev in nadutežev zares siti.

02 Andrej Bratuž FRANCIJA IN EVROPA

ČLOVEKU PRIPADAJO TEMELJNE IN NEODTUJLJIVE PRAVICE OD NJEGOVA SPOČETJA DO NARAVNE SMRTI. TEH PRAVIC MU NE DAJETA NE DRUŽBA NE DRŽAVA. SLEDNJA JIH MORA LE PRIZNAVATI IN ZAVAROVATI. ČE PARLAMENT ALI REFERENDUM ODOBRIJA ZAKONE, KI TEPTAJO TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE, BO NORMA MORDA ZAKONITA, A NI MORALNA IN SE JI MORAMO PO VESTI UPIRATI." (Msgr. Alfredo Battisti, nadškof v Vidmu)

03 Marko Tavčar / intervju MSGR. FRANC VONČINA

04 KH EKUMENSKO SREČANJE V GRADCU

06 Saša Quinzi RAZSTAVA DÜRERJEVIH GRAFIK

06 Dorica Makuc NA OTOKU PREGNANCEV

07 IŽ POKLON PAVLETU MERKUJU

09 Ivan Žerjal JUBILEJNI KONCERT DEKL. ZBORA "DEVIN"

10 Igor Devetak LEPA PLEŠIVSKA OTROŠKA STVARNOST

12 Erik Dolhar SLOVENŠČINA V KANALSKI DOLINI

14 UKREPAJMO PROTI PERONOSPORI

16 Marjan Drobež KATERA NAJ BO ZASTAVA MANJŠINCEV?

SVET OKROG NAS

VEČINA HRVATOV NOČE SPREMENB NA VRHU

SAŠA RUDOLF

Nič novega na Hrvaškem: 75-letni general v pokoju Franjo Tuđman je po predvidevanjih zmagal na predsedniških volitvah že v prvem krogu, saj je prejel preko 60 odstotkov oddanih glasov, to je več od najbolj rožnatih napovedi. In vendar analiza volilnih izidov daje v razmislek tudi nekaj novosti, kot so nizka volilna udeležba - glasovalo je le nekaj nad 55 odstotkov upravičencev -, prodoren uspeh opozicijskega kandidata Gotovca v Istri in ocena vodje mednarodnih opazovalcev, ameriškega senatorja Paula Simona, da so bile sicer volitve svobodne, vendar ob pristranskem poročanju državnih me-

Tuđman v paradni uniformi

dijev. Prav zaradi tega je po eni strani prevladal občutek apatičnosti, češ s svojim glasom ne morem ničesar spremeniti, po drugi pa težnja po ohranitvi sedanje, čeprav nepotistične vladavine, ker bi vsaka sprememba lahko ogrozila težko priborjeno samostojnost in suverenost nad celotnim državnim ozemljem. Tuđman je še enkrat spretno izkoristil prirojeno bojazan pred spremembami, se postavil za garanta kontinuitete, ki je Hrvaški prinesla večstrankarski sistem, delno demokracijo in predvsem samostojno državo. Ta kontinuiteta pa naj

bi bila v novi petletki porok za politično stabilnost in gospodarski razvoj.

Opozicija, ki se je predstavila z dvema kandidatom, ni imela ne dovolj moči kakor tudi ne realnih možnosti, da bi pri volivcih vzbudila vero in zaupanje, da bi jih zdrnila iz otopelosti in resignacije, jih privabila na volišča. Dokler bo vlada ali, točneje, vladajoča stranka imela popoln nadzor nad tiskanimi in elektronskimi mediji, dokler opoziciji ne bo dano, da s svojimi argumenti seznanijo najširše plasti državljanov, bosta Tuđman in HDZ pogojevala resnico, jo zakrivala in prilagojevala lastnim interesom.

Tuđmanu je Hrvaška poverila 5-letni mandat, ker opozicija ni znala in ni mogla nuditi alternative. Vprašanje, če bo predsednik do tedaj vzdržal, ostaja odprto. Morda je prav na to računal del volivcev, ki ga je le pogojno podprl, računajoč, da bo položaj v prihodnjih letih dozorel za prepotrebne spremembe v smeri resnične demokratizacije.

S 1. STRANI

ZAKAJ NISMO...

Čudno je končno tudi dejstvo, da tako v novem tržaškem občinskem odboru kot v novem goriškem pokrajinskem odboru ni nobenega Slovenca. Kaj to pomeni? Ali menita župan Illy in predsednik Brandolin, da med našo manjšino zares ni nikogar, ki bi bil sposoben opravljati odborniške naloge?

"Sloveni? Oh, brava gente; conosevo un caligher..." (Slovenci? Oh, pri-dni ljudje; poznala sem šuštarja...), je nekoč v tržaškem narečju dejala (gotovo v dobri veri in s poštenimi nameni) podpisane-mu pokojna dr. Aurelia Gruber Benco (med drugim poslanka v rimskem parlamentu). Pa ja ne mislita omenjena gospoda, da raven znanja naših ljudi ne presega šuštarjevega (seveda z vsem spoštovanjem do tega poklica)?

Skratka: s sedanjim stanjem razmer nismo in ne moremo biti zadovoljni.

S 1. STRANI

ODLOČILNI DNEVI

Če izhaja Slovenska skupnost s stališča, da je manjšina človeška skupnost in ne le seštevek posameznikov in da ob lastni kulturi, šolstvu, gospodarstvu, športnem in drugem prizadevanju potrebuje tudi lastno politiko, da ima sploh priložnost, da razmišlja o sebi, načrtuje skupno prihodnost, postavlja zahteve za lastno ohranjanje in naravni razvoj, je gledanje zagovornikov vključevanja v vsedrjavne stranke drugačno.

Če bi se pojavila možnost dodatne, "slovenske glasovnice", bi za Novo Delo (24. maja) postali "drugorazredni državljani tudi pri osnovnih ustavnih pravicah", ker da bi

ne mogli glasovati za eno ali drugo ali tretjo stranko kot vsi ostali državljani...

Stojan Spetič (Primorski dnevnik, 7. junija) grmi proti "volilnemu getu" in "volilnemu apartheidu", zajamčenemu zastopstvu Italijanov in Madžarov v Republiki Sloveniji pa pripisuje, da sta "očitna (pozitivna) dediščina jugosocializma in koncepta o 'delegatskem sistemu', ki ga je Edvard Kardelj zoperstavil klasičnemu parlamentarnemu modelu", medtem ko zahodna demokracija tega ne trpi.

Ace Mermolja (Primorski dnevnik, 11. junija) pa v razmišljanju o državljanstvu, ki mu ni mogoče pritegniti v sedanjih ustavnopravnih razmerjih, prihaja celo do sklepa, da bi ob "zaščiti, ki bi nas ločevala tudi na volišču", srce tistih manjšincev, ki bi se take možnosti poslužili, "bilo na drugi strani meje".

FRANCIJA IN EVROPA

ANDREJ BRATUŽ

Če pogledamo malo v moderno evropsko zgodovino, lahko ugotovimo, da so nekatere velike države stare celine dolga stoletja krojile usodo ne samo samih sebe, ampak tudi ostalih. Gre za znane evropske nacionalne monarhije, ki so posebno od konca srednjega veka (ali pa še prej) močno segale v širšo evropsko stvarnost. Ena takih držav je gotovo bila tudi Francija. Od stoletne vojne z Angleži mimo tridesetletne vojne v 17. stoletju vse tja do podvigov svojih burbonskih kraljev. "Država sem jaz" - so slavne besede, ki naj bi jih izrekel sončni kralj Ludvik XIV., ki je Franciji dal velik blesk in moč. Pa še mimo tragičnih dogodkov iz francoske revolucije leta 1789 in padec kraljevine pa do rojstva nove cesarske oblasti z Napoleonom. Francija je tedaj gotovo na politični in vojaški šahovnici odigrala svojevrstno in edinstveno vlogo, s čimer je dosegla vlogo moderne velesile. Po zapletih in razpletih v "drugem cesarstvu" Napoleona III. je Francija dokončno priplavala v republikanski pristan in v tej politični tvorbi ostala še danes.

Ne bi se tu zaustavljali ob sodobnem razvoju francoske politike povojnega časa, zlasti v odnosu do Evrope. Znanе so teze, ki jih je svoj čas imel general De Gaulle, ki je sicer govoril o neki Evropi od Atlantika do Urals, na drugi strani pa je videl takratna prizadevanja za evropsko politično združitev v luči neke možne nevarnosti za francosko suverenost in veličino (grandeur). Te ideje so še kasneje botrovale raznim njegovim političnim naslednikom, med katere spada tudi sedanji francoski predsednik Jacques Chirac.

Nova francoska vlada levičarskega kova pa bo morala sobivati z desničarskim državnim poglavarjem. Kakšna bo sedanja politika do Evrope? Bo prevladal Chirac, ki ima kot predsednik republike po ustavi svoje pristojnosti v zunanji politiki (čeprav bi evropska politika končno ne smela biti več predmet zunanjih zadev), ali Jospin, ki ima kot novi predsednik vlade za seboj solidno parlamentarno večino? Sicer pa je Palais Bourbon (sedež poslanske zbornice) verjetno politično šibkejši od Elizejske palače (sedež predsednika republike).

Premier Lionel Jospin

Vmes pa je Palais Matignon (sedež premiera), ki bo tako ali drugače moral iskati ravnovesja med obema...

Nekoč je prebrisani francoski politik in diplomat škof Talleyrand dejal, da obstaja Metternichova umetnost v tem, da pomaga drugim izgubljati čas, sam pa je zadovoljen, da ga pridobiva. Ali je tudi danes kdo, ki se poigrava z drugimi (tudi Francijo) in skuša pridobiti na času kot znani "kočijaž Evrope" v prvi polovici devetnajstega stoletja? Morda je par takih kočijažev... Ni pa lahko z gotovostjo reči, za koga danes pravzaprav dela čas tudi v procesu evropskega zedinjenja.

Francoski komentarji na razne odmeve v tujini v zvezi z Jospinovo levičarsko vlado so tudi zanimivi. Ameriški poluradni krogi se med drugim sprašujejo, kako bo s procesom evropske integracije, kajti tako zavezništvo NATO kot Evropska unija sta jim močno pri srcu. Zgovorno pa se na podobne in druge pripombe oglašajo ugledni pariški Le Monde, ko piše, da kot se Zemlja vedno vrti, tako tudi Francija še dalje živi.

Medtem je Jospinova vlada zaprosila pristojne evropske organe, da ji dovolijo nekaj moratorij ali odlog za pristop k skupnemu monetarnemu sistemu. Mnogi v tem vidijo nevaren odmik od skupne volje po strogem spoštovanju pogodbe iz Maastrichta. Obenem se to kaže tudi kot neko popuščanje ozkega sodelovanja s Kohlovo Nemčijo. Bližnja bodočnost pa bo gotovo pokazala, kako se bodo stvari nadalje razvijale.

SSK SE ZAVZEMA ZA ZAJAMČENO ZASTOPSTVO

VODSTVO SSK RAZPRAVLJALO O AKTUALNIH ZADEVAH

Sloenci v Italiji, še posebej na Goriškem in v Trstu, se upravičeno veselimo izidov nedavnih upravnih volitev, saj so se na njih uveljavili ljudje in sile, ki so za okrepitev tvornega sožitja v našem obmejnem prostoru ter za sodelovanje s sosedi, zlasti s Slovenijo. K tej uveljavitvi so prav gotovo dali bistven doprinos slovenski volivci, ki so se opredelili za levosredinske volilne naveze skorajda plebiscitarno. Tudi zaradi tega pa je treba obžalovati, da ni nobenega Slovenca na vodilnih mestih v pravkar obnovljenih krajevnih upravah, še posebej v goriški pokrajini in v tržaški občini. To predstavlja korak nazaj v primerjavi z nedavno preteklostjo, ko so v goriškem pokrajinskem in v tržaškem občinskem odboru enakopravno in uspešno sodelovali tudi slovenski predstavniki.

Tako je ocenilo deželno tajništvo SSK, ko je na svoji zadnji seji v petek, 13. t.m., v Nabrežini pregledalo politični položaj v treh pokrajinah, v katerih smo Slovenci v Italiji zgodovinsko prisotni. Tajništvo je tudi menilo, da bi z večjo enotnostjo med slovenskimi političnimi komponentami lahko dosegli boljše zastopnost v vodstvih krajevnih uprav.

Udeleženci petkove seje so nadalje z zaskrbljenostjo ugotovili, da se postopek za odobritev zaščitnega zakona ponovno zatika, saj še vedno ni prišlo do že pred meseci napovedanih avdicij. Pred nekaj dnevi se je v poslanski zbornici zakonskemu predlogu, ki ga je podpisal poslanec Union Valdôtaine Caveri, pridružil predlog, ki ga je podpisal poslanec DSL Di Bisceglie. To lahko razumemo kot spodbudno znamenje, v kolikor odraža voljo največje stranke vladajoče koalicije, da bi zadevo pospešeno obravnavali. Obžalovati pa je treba, da Di Bisceglievo besedilo opušča marsikatero določilo osnutka, ki so ga l. 1993 skupno izdelale najpomembnejše politične in družbene komponente Slovencev v Italiji. Tako v njem ni členov o stikih z matično državo Slovenijo, o kazenski zaščiti, o zajamčeni zastopnosti v izvoljenih telesih, ne-

katere druge zahteve pa so o-miljene. Dejstvo, da senator Bratina kljub predvolilnim dogovorom še ni vložil skupnega zakonskega predloga in da v poslanski zbornici DSL ni bilo raven skupno dogovorjenih zahtev slovenske manjšine, predstavlja resno vprašanje v skupnih prizadevanjih za globalno zaščito.

Deželno tajništvo SSK je na petkovi seji potrdilo svojo zavzetost za doseg minimalne zajamčene zastopnosti slovenske manjšine v izvoljenih telesih, še posebej v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine in v državnem parlamentu. V tem smislu bo stranka v kratkem nastopila z novimi pobudami.

Na seji je bil govor tudi o krizi Primorskega dnevnika. Deželno tajništvo SSK je ugotovilo, da v tej fazi njenega reševanja odigra v posebno dragoceno in odgovorno vlogo nepremičninska družba Dom. SSK bo storila vse, kar je v njeni moči, da bi Slovenci v Italiji ohranili dnevnik, ki predstavlja za celotno našo skupnost izredno bogastvo.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN, REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / MSGR. FRANC VONČINA

NAJ ZAŽIVI KONCILSKI DUH OBČESTVA

MARKO TAVČAR

K R A T K E

NI BILA SPOŠTOVANA OBVEZA!

Ko je deželni svet Furlanije-Juljske krajine pred leti sklepal o prodaji hotela Regina v Trstu (nekdanjega Narodnega doma) tržaški univerzi, sta svetovalca Štoka in Iskra (bilo je leta 1981) vložila resolucijo, ki jo je tedanji predsednik sveta Zanfagnini tudi sprejel. V resoluciji je bilo rečeno, naj se na zunanje procelje mogočne stavbe postavi obeležje, s katerega bo razvidno: da je stavba bila zgrajena za kulturne in socialne potrebe slovenskega prebivalstva, da je bil njen načrtovalec znani arhitekt Maks Fabiani in da so jo 13. julija leta 1920 napadli in sežgali fašisti.

Kot vemo, takšnega obeležja niso postavili na procelje nekdanjega Narodnega doma, četudi je bilo poslopje že uradno izročeno tržaški univerzi. V tej zvezi je deželni tajnik SSk Martin Breclj naslovil na predsednika deželne vlade Cruderja posebno pismo ter ga opozoril na nekdanjo obvezo.

MEDNARODNI ŠKANDAL

V Italiji sta na delu komisiji, ki proučujeta ravnanje in obnašanje italijanskih vojakov med "mirovno" misijo leta 1993-94 v Somaliji. Celotno zadevo raziskuje komisija, ki jo je ustanovila vlada, na delu pa je tudi vojaška komisija. Medtem sta začasno odstopila generala Loi in Fiore, ki sta poveljevala italijanskim enotam v Somaliji. Razširjena revija je namreč bila objavila fotografije, ki kažejo, kako so nekateri vojaki mučili somalske civiliste, zlasti dekleta. Nastal je pravi mednarodni škandal, ki meče veliko senco tudi na sedanjo italijansko vojaško prisotnost v Albaniji.

PREDSTAVNIKI DRŽAV, članic Atlantskega zavezništva, bodo na zasedanju v Madridu na začetku julija sklepali o sprejemu novih članic v to vojaško zvezo. Zgodilo pa se je, da je ameriški predsednik Clinton prejšnji teden že povedal, katere države bodo sprejete v zavezništvo. Nove članice naj bi po njegovem postale Poljska, Češka in Madžarska. Slovenija, ki je bila resen kandidat za sprejem v zahodno vojaško zvezo, naj bi po mnenju ameriškega predsednika morala še čakati. Zdi se, da je za Clintonovo odločitev bilo odločilno mnenje njegove zunanje ministric Magdalene Allbright. Zanimivo je, da je ta bila pred kratkim na obisku v Zagrebu, Sarajevu in Beogradu!

POBUDNIKI IN izvajalci pokolov na koncu šestdesetih in na začetku sedemdesetih let so v Italiji bili pripadniki državnih tajnih služb. Šlo naj bi torej za državne pokole! Tako so prepričani preiskovalci v Milanu, ki so odredili aretacijo nekaterih ljudi, med njimi tudi nekoga Tržačana, znanega pripadnika neofašistične organizacije Ordine nuovo. Ta naj bi bil soudeležen tudi pri poskusu atentata na slovensko učiteljske pri Sv. Ivanu v Trstu na začetku 70. let. Že večkrat se je moral zagovarjati pred sodiščem, a je bil vedno oproščen.

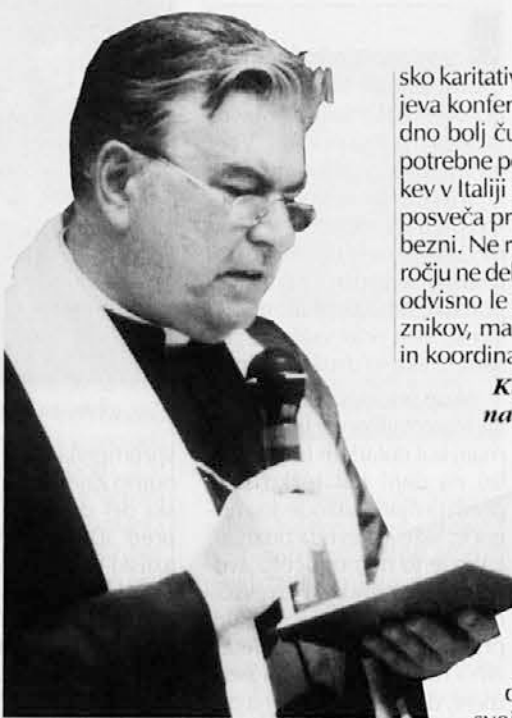
Škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji msgr. Franc Vončina je pred nekaj dnevi obhajal 60-letni življenjski jubilej, ki pa je zaradi njegove skromnosti šel skoro neopazno mimo.

Ko mu ob tem prazniku čestitamo in hkrati voščimo ljubega zdravja in veliko uspehov pri odgovornem delu, ki ga opravlja, bi radi izkoristili to priložnost za krajši pogovor.

Začeli bi s trditvijo, ki je Vaša. Ob številnih priložnostih namreč z določeno prizadetostjo ugotavljate, da ste sicer res škofov vikar za Slovence, a tudi zadnji slovenski novomašnik v Trstu. No, s posvečenjem g. Maksa Suarda, ki je izbral delo med slovenskimi verniki, je Vaša trditev v bistvu točna; spremenilo se je le dejstvo, da smo dobili mladega duhovnika, ki je pripravljen delati v tem težavnem slovenskem vinogradu. Kako se torej znajdete v tej vlogi?

Dejstvo, da med slovensko manjšino že desetletja ne uspevajo več duhovniški in redovniški poklici, je znamenje neke širše slabosti. Tudi za sprejemanje naloge starševstva je vedno manj ljudi, kar se potem vidi v krčenju šol in v staranju našega prebivalstva. Na verskem področju je to še bolj zaznavno, ker smo aktivni verniki manjšina v manjšini, deležni torej dvojnega osipa. Zadnje čase doživlja naša zamejska skupnost marsikatero pretrese. Tudi na verskem področju ni nič boljše, ker bo treba tudi tu združevati, kot se že združujejo šole. Pred leti smo sicer dobili pomoč, ko so prišli k nam duhovniki iz Slovenije. Vendar sem mnenja, da mora krščansko občestvo iz sebe dati nove poklice, če ima še kaj življenjske moči v sebi. Če pride kdo od drugod, naj pride, da zbudi zdrave sile, nikakor pa ne za mašenje lukenj. Ko govorim o poklicih, ne mislim samo na duhovniške poklice; tu gre tudi za poklic redovnic, posvečenega življenja v svetu, diakonov. Dejstvo je namreč to, da ni cerkvenikov, organistov, pevcev, strežnikov, molilcev, delilcev obhajila, bralcev, katehetov. Duhovnik je dostikrat sam pri oltarju in še kje drugje. Med naše ljudi še ni prodrli koncilski duh občestva, božjega ljudstva, čuta za soudeležbo. Premalo je ljubezni do cerkvene skupnosti in do življenja te skupnosti, poglabljanja v Sv. pismo, kateheze, medsebojnega verskega pogovora. Naj dodam še, da pri tem naštevaju nočem biti pesimist, ker verujem, da ima tudi sedaj Bog svoje načrte z nami; želimo pa, da bi na to pomislili in ne bi reducirali svojega krščanstva na obredno krščanstvo.

Kot škofov vikar ste bili v neposrednem stiku z rajnim škofom Bellomijem in tesno sodelujete s sedanjim tržaškim škofom msgr. Ravignanijem. A pojdemo po vrsti. Rajni škof msgr. Bellomi je

nedvomno naredil ogromno, da se je odnos tržaške Cerkve do slovenskega vprašanja bistveno spremenil; sedanjí škof, v kolikor spremljamo njegovo delo v teh mesecih, odkar je poprijel za delo, pa se zelo trudi, da bi poživil pastoralno na splošno in še posebej med slovenskimi verniki. Kakšno je po Vaših ocenah stanje in kateri so najbolj nujni koraki, ki jih mislite narediti?

Gotovo je pokojni škof Bellomi veliko storil za resnično bratstvo v krščanski skupnosti, še več pa je pretrpel, ko so izbruhle na dan razne napetosti tržaške zatonosti. Njegove žrtve niso bile zaman. Novi škof namerava nadaljevati pot, ki je bila začrtana; od vsega začetka svojega nastopa v Trstu pa je zaskrbljen zaradi pomanjkanja poklicev, se pravi nerodovitnosti slovenskega krščanskega občestva.

G. Vončina, dolga leta ste bili aktivni pri skavtib, vodili ste tudi mladinske skupine, se pravi, da je bila mladinska pastoralna za Vas pred nekaj leti nekoliko bolj dinamična, kot je danes. Kako je v zadnjih letih s tem med slovensko mladino?

Pri 60 letih pride človek gotovo težje v stik z mladimi. Za mladinsko pastoralno je v dogovoru še s prejšnjim g. škofom zadolžena Salezijanska skupnost na Opčinah. Obstaja pa tudi Odbor za mladinsko pastoralno v okviru ustrezne škofijske komisije. Vendar to ne pomeni, da morajo oni vse narediti. Vprašanje je tu, koliko so posamezne verske skupnosti - in ne samo župniki - pripravljene storiti za mladino, oz. če so sploh pripravljene mlade sprejemati v svoj včasih zaprti krog, če sploh programirajo svojo prihodnost. Problem so družine, ker niso več domača Cerkev in se v njih več ne opravlja bogoslužje.

Kaj pa skrb za socialo? Cerkev je bila vedno pozorna do teh vprašanj. Kako je s tem v tržaški škofiji?

Na socialnem področju sta svojčas v okviru Cerkve ali ob Cerkvi nastali dve ustanovi, in sicer Sloven-

ske karitativno društvo ter Vincencijeva konferenca. Zadnje čase se vedno bolj čuti, da v njih ni prišlo do potrebne pomladitve. Danes se Cerkev v Italiji in posredno v naši škofiji posveča problemom pričevanja ljubezni. Ne rečem, da se na tem področju ne deluje, vendar je to dostikrat odvisno le od dobre volje posameznikov, manjkata pa širša zavzetost in koordinacija na tem področju.

Kako je duhovniku v naših župnijah? Je res to delo zaradi zgodovinsko-političnih vzrokov velikokrat nesprejeto in omalovaževano?

Duhovnik, ki bi mislil, da ne bo "križan", bi verjetno ne doumel v vsej polnosti svojega poklica. V času fašizma kot v času komunizma in sedaj v času konsumizma je duhovnik tisti, ki mora kot božji glasnik opozarjati ljudstvo, naj se spreobrne od malikov k živemu Bogu. Jezus sam pravi, da so bili krivi preprosti tisti, ki so jih vsi hvalili. Paziti pa mora, da je res verodostojen glasnik Kristusovega evangelija ter da se zaveda, katero je njegovo prvo poslanstvo.

Po eni strani skrajni italijanski nacionalizem, ki se je odražal tudi v cerkvenih institucijah, po drugi pa komunistična ideologija sta pustila v naših ljudeh globoke rane, ki so prizadele tudi duhovno dimenzijo. So te rane še prisotne in ali je med novimi generacijami opaziti prej posledice vse bolj sekulariziranega načina življenja?

To je po eni strani stvar preteklosti in gotovo posebno v našem tržaškem zalivu vidimo, da vode iz preteklosti še stagnirajo. Po drugi strani pa smo danes vsi v luži kontaminacije konsumizma, ki človeka ponižuje na predmet uživanja in ta umazanja prihaja tudi k nam. Potrebno je zato, da naš človek ponovno odkrije bogastvo božjega sporočila. Kristus je tudi danes Odrešenik človeka.

Kako lahko Cerkev in še zlasti naša stvarnost odgovarjata na te probleme?

Nič novega pod soncem. Cerkev ima v sebi zaklad stoletij, najprej v Svetem pismu, v spisih cerkvenih očetov, pričevanju svetnikov, sedaj pa v koncilskih dokumentih in v tem, kar je sledilo. Dobili smo nov prevod Svetega pisma, nov Katekizem. Seveda je vse to lahko le skriti zaklad, če ga ne poiščemo, če po njem ne sežemo. Načrt je postavljen; vprašanje je, kdo je pripravljen prijeti za kramp in lopato ter ga urediti v harmoniji z drugimi.

Prevečkrat čakamo drug na drugega in ne napravimo tega, kar bi mogli in morali napraviti.

In vendar se kljub vsemu zbira po župnijah, kjer je slovensko bogoslužje, določeno število ljudi, ki tudi aktivno sodelujejo pri župnijskem in verskem življenju. Kako nagovoriti še nove

ljudi, kako jih privabiti v aktivno versko in tudi posredno javno življenje?

Hvala Bogu imamo veliko ljudi, ki se žrtvujejo, ki delajo in se trudijo, ki molijo, tudi take, ki darujejo svoje trpljenje na bolniški postelji in tako z drugimi gradijo božje kraljestvo.

Prevečkrat gledamo na število, koliko nas je. Tudi mi kristjani nočemo preštevanja. Vprašajmo se raje, če smo res kristjani, če smo srečni, če smo ponosni, da smo Kristusovi učenci, kaj nam Kristus pomeni. Nočemo nikogar posiljevati, želimo pa, da bi tudi drugi bili deležni iste naše sreče ob Kristusu.

Nismo popolni, skušamo pa se soočiti z božjo besedo kot tudi znamenji časa in se stalno spreobračati k Njemu, ki je naše upanje.

Kakšni so danes odnosi z italijanskimi stanovskimi brati?

Odnosi so gotovo boljši kot nekdanj. Pravzaprav so posebno za tiste, ki smo v semenišču skupaj rasli, bili vedno prijateljski.

Če so nastali nesporazumi, niso bili ti na osebni ravni, ampak na področju konkretnega dela, kjer se čuti pogojenost s strani okolja.

Kako pa se srečujete s slovenskimi sobratmi na Goriškem in v Benečiji oziroma z onimi v domovini?

Odnosi so bolj na osebni ravni. Odkar je zamrlo vsakoletno srečanje zamejskih in zdomskih duhovnikov, se pozna, da nekaj manjka. Vsekakor skupne duhovne vaje goriških in tržaških duhovnikov so ena izmed priložnosti, da se vsaj sosedje srečamo. Mislimo pa, da bi naša srečanja poživili.

V Trstu igra pomembno pastoralno delo slovensko pastoralno središče. Katere so glavne pobude tega centra?

Najprej skrb za stalno oskrbo slovenskih vernikov v mestu, poleg tega pa še druge hvalevredne pobude; posebno uspelo je vsakoletno srečanje slovenskih vernikov s škofom v stolnici sv. Justa. Tu deluje g. Marij Gerdol, ki bi gotovo potreboval pomoč duhovnika kot tudi večjo pomoč laikov, da bi to središče moglo uspešneje delovati. Mislim pa, da bo to središče za pastoralno med slovenskimi verniki v mestu dobivalo vedno večjo težo.

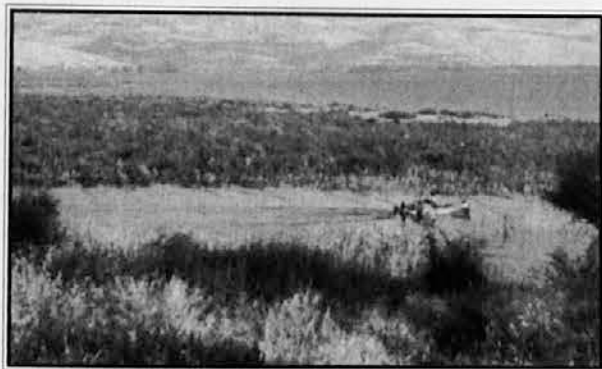
Cerkev se pripravlja na obhajanje jubilejnega leta 2000. Kako se bodo slovenski verniki v tržaški škofiji pripravljali na ta trenutek osebne prenov?

Prvo leto priprave je že skoro mimo. Sedaj se v škofijskem merilu pripravljajo pastoralni dnevi, ki bodo od 19. do 21. septembra. G. škof jih je v svojem pismu napovedal in jim dal naslov: *Sveti Duh v skrivnosti Kristusa in Cerkve*.

Letos bo na teh dneh tudi slovenska delovna skupina, program teh dnevov pa je bil že razposlan po župnijah in cerkvenih ustanovah. Nanaša se na poglobljeno doumevanje delovanja Svetega Duha, na službo v Cerkvi in na poslanstvo vernika v svetu. Slovenski duhovniki bomo imeli konec avgusta svoj pastoralni dan in tudi v okviru Duhovske zveze se bo o tem govorilo in programiralo. Tudi vsakoletna procesija na Opčinah in Hvaležnica pri sv. Justu bosta imeli svetoletno vsebino.

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA
NA JUBILEJNO LETO 2000VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJ

Ribolov na Genezareškem jezeru, kakor nekoč...

4 Z JEZUSOM NA OBALI, V ČOLNU,
NA POTI IN V MESTU (4)ČETRTEK
19. JUNIJA
1997

Z Jezusom v čolnu

Drugi del Markovega evangelija nam prikaže uvajanje v življenje vere. Simbol čolna se pojavi v tretjem poglavju: "Tedad je rekel učencem, naj bo zanj pripravljen čoln zaradi množice, da ne bi pritiskala nanj" (3,9). Od tu naprej evangelist Marko govori o uvajanju v življenje občestva, katerega središče je Jezus sam. Čoln ponazarja skupnost. Ta del evangelija bomo razdelili v dve stopnji. Prva nam predstavi, kako rasti v globino, druga pa, kako rasti navzven.

Rasti v globino (Svetujem, da si preberete tekst: Mr 3,7-5,43)

V stopnjo internalizacije (poosebljanja) svoje poklicanosti bomo uvrstili nekaj značilnosti, ki jih Marko še posebej poudarja.

KAJ POMENI PRIPADATI JEZUSOVI SKUPNOSTI?

Z ugotovitvijo, s katero se končuje prvi tematski del Markovega evangelija: "Farizeji so takoj odšli in se s herodovci posvetovali zoper njega, kako bi ga umorili" (3,6), je povezana Jezusova odločitev izbire dvanajststih. Manjšo skupino učencev hoče oblikovati od znotraj. Od tu naprej glavna tema Markovega podajanja skupina dvanajststih, zbrana ob Jezusu.

Središče skupnosti je Jezus. Farizeji in pismouki napačno dobroto njegovega srca, obdolžijo ga zveze z Becebubom (prim. 3,20-30). Njegovi sorodniki so v skrbeh, kajti govorilo se je, da ni pri čisti pameti. Njegova radikalna novost bode v oči. Samo v močnem občestvu jo bo Jezus lahko do konca razvil in jo predal preoblikovanemu učencem, zato Marko pojasnjuje: "Jezusov učenec je tisti, ki izpolnjuje božjo voljo" (prim. Jezusova mati in bratje: 3,31-35). To presega neko splošno občudovanje Jezusove osebe in njegovih del, recimo vero mase, pa tudi krvno vez, zato Nazarečan ob srečanju z materjo in svojimi sorodniki pravi: "Kdo je moja mati in kdo so moji bratje" (3,33). Pripadati Jezusovi skupnosti pomeni biti osebno poklican in izbran, tako kot dvanajststih (Mr 3,13-19). To pomeni tudi tvegati pot, pot vere. Le-ta presega tradicionalno prepričanje in zahteva globok osebni temelj.

Poslanstvo Cerkve je tudi danes isto: uvajati kristjane, da na podlagi osebne poklicanosti postanejo Jezusovi učenci. Priprava na krst, obhajilo in birmo ima ta namen. Vsi, ki delujemo na pastoralnem področju, vemo, kako težko je prebijati obroč zgolj tradicionalne, poznanjenne pripadnosti krščanstva in kako malo je tistih, ki po dolgoletnih pripravah zaživijo osebno pot vere. In vendar je to odločilni kriterij našega pastoralnega dela. Če Cerkev ne bo uspela biti bolj učinkovita prav na tem področju, bo hudo! Ni naključje, da je triletna priprava na jubilej leta 2000 usmerjena k zakramentom sv. krsta (1997), birme (1998) in sprave-pokore (1999), ki kristjane pripravljajo in oblikujejo v iskreno, živo in prebujeno oltarno občestvo; eharistija je središče krščanske vere in vsake verske skupnosti.

EVANGELIJ V RIMSKIH DRUŽINAH

Za svojo zlato mašo je sv. oče hotel darovati spomin sleherni rimski družini. V ta namen je sklenil vsaki družini pokloniti izvod evangelija po Marku. Skupina kakih 12.500 misijonarjev je obiskala rimske družine, od Romov (ciganov) do poslancev na Montecitoriu. Skupno so razdelili 1.200.000 izvodov evangelija. Dar je baje odklonilo le 3% ljudi.

OZN OBJAVILA POROČILO O TEGOBAM SVETA

ŽIVETI Z ENIM
SAMIM DOLARJEM?!

Smo ga že videli?

Organizacija združenih narodov je tudi letos objavila poročilo o stanju prebivalcev našega malega planeta. V referatu je sicer nekaj novosti, kljub temu pa še vedno stojimo pred vrtoglaviimi številkami, ki ne smejo nikakor ostati samo suhoparni statistični podatki, ampak bi le morale stresti vest prav vsakega posameznika in družbe sploh.

Skop podatek: ena milijarda tristo milijonov ljudi živi z manj kot dolarjem (niti 1.700 lir) na dan! Kar težko si je predstavljati, kako je to mogoče; laže je seveda priznati, kako je to nemogoče! Zavedati se moramo, da je revščina še vedno glavni socialni problem največjih - planetarnih - razsežnosti. OZN sicer meni, da ga je mogoče na poti t.i. "ekonomske globalizacije" v prvih dvajsetih letih naslednjega - tako bližnjega - tisočletja znatno omejiti in skrbeti. Popolnoma izkoreniniti skrajno revščino je moralni imperativ za vsakogar, absolutna prioriteta, dosegljiv cilj, je še pisano v poročilu OZN.

Poglejmo pobliže še nekaj pretresljivih podatkov. V zadnjih 50 letih so se dohodki na svetovni ravni znižali hitreje kot v prejšnjih 500 letih. Revščina pa je tudi nekako

spremenila svoj obraz: trenutno zajema večinoma ženski del družbe; če je bil še pred 30 leti prototip reveža azijski kmet, je danes to prebivalec južnosaharskih dežel ali južnoameriških metropolitanskih periferij brez nobene strokovne izobrazbe. Bolj kot možki je ženska ali otrok, pogosto izseljenec ali izgnanec zaradi številnih spopadov ali vojn, človek brez zemlje, brez hiše, prebivalec ekološko krhkega ali ogroženega področja.

V južnem delu Azije in Afrike je več kot 50% zelo revnih ljudi. Na zadnjih mestih lestvice se gnetejo Nigerija, Slonokoščena obala, Burkina Faso, Etiopija, Mali, Kambodža in Mozambik. Zahodna Evropa ostaja - kljub demografskemu padcu in rastoči

brezposelnosti (18.000.000 brezposelnih!) - t.i. bogato področje, čeprav je Italija šele na 21. mestu svetovne lestvice najbogatejših držav. Od 20. je zdrknila na 21. mesto zaradi neustavljive brezposelnosti in zaradi obstoja 10% otrok in 4% ostarelih, ki živijo v pogojih "človeške revščine". V t.i. industrializiranem Zahodu dosega število brezposelnih špice, ki so bile značilne za krizo leta 1929. Pa še to: med bogatimi in reveži je prepad vedno večji. Torej ni treba iti nujno v saharne puščave... Revež živi nam čisto blizu, morda je celo kdo od naših bližnjih...

Spomnimo, da je skrb za reveže, prizadete, brezposelne... za kristjana posebna obveznost. Brez dejanj, ki poskušajo vsaj lajšati človeško tragedijo premnogih nesrečnih, ki jih ne gre iskati samo med Afričani, Azijci itd., je vera prazna. Socialni čut je zapisan v genih krščanstva. Cerkev (in gibanja, ki se nanjo nanašajo) bi se brez njega izneverila sama sebi. Kdo bolj kot sveti oče z vsemi svojimi močmi dviguje glas nad škandalom lakote in revščine in nad tistimi, ki jim je vera le črka ali bleda pobožnost, roke pa so venomer prazne?

DD

MISIJONAR
LUDVIK ZABRET
MED NAMI

KAZIMIR HUMAR

Ludvik Zabret z ljubljanskim nadškofom Rodetom

Misijonar Ludvik Zabret je prišel domov, da se nekoliko odpočije, pozdravi in se potem vrne v svojo Indijo oz. mesto Goa, kjer sedaj vrtnari. Pa smo ga povabili v Gorico; z besedo in diapozitivi je prikazal svoje "čudeže" kot umen vrtnar. Vstopil je v salezijansko družbo kot brat. Po vojni je leta 1947 odšel v Indijo, in sicer v Madras, pozneje v Goo v južno Indijo in tam ostal do danes. Iz kmečke družine je poznal kmečko delo od mladega in to mu je prišlo prav v novi domovini, začel je vrtnariti in kmetovati. Puščavo je spremenil v vrt. Ob diapozitivih smo videli, kako je to res.

Salezijanci so kupili velik kos zemlje napol zastonj, ker je bila tam puščava. Toda Ludvik

je skopal vodnjake, kupil črpalko in začel namakati zemljo. Leta 1950 ni bilo niti enega drevesa, danes so tam sadni vrtovi tako donosni, da vsako jutro pridejo domačini po sadje in ga prodajajo poceni po vaseh. Ker tam drevje raste trikrat hitreje kot pri nas, imajo po tri pridelke na leto. Poleg goveda gojijo še prašiče in kokoši in seveda riž, ki je glavna hrana v tistih krajih. Poleg kmetovanja uči mladino tudi obrti, ker je zgradil poslopje za obrtno šolo. Učijo se za mehanike, mizarje in tudi za upravitelje podjetij. Salezijanci se tudi v Indiji kot drugod po svetu trudijo predvsem z mladino in jo skušajo vzgojiti za delo in poštenje. Njihov prvi namen ni oznanjevanje evangelija, temveč vzgoja mladih fantov in deklet. Številni ob dobri vzgoji se dajo tudi krstiti.

Trenutno so v Indiji trije slovenski salezijanci, poleg Ludvika Zabreta še salezijanski pomočnik Ivan Kešpet ter duhovnik-misijonar Pavel Bernik. Odkar je Indija neodvisna država, tujci - tudi misijonarji - ne dobijo več vizuma. Zato smo vprašali: "Kaj pa, ko vas belcev ne bo več v Indiji, kdo bo nadaljeval vaše delo?" Odgovor: "Imamo še prav lepo število salezijancev domačinov, ko v glavnem že sedaj vodijo vzgojne ustanove." To se godi tudi s kmetijsko šolo Ludvika Zabreta; ta ima že dovolj pomočnikov domačinov in ga za prihodnost ni strah. Rad pa bi, da bi ga Kristus poklical v svoje nebeško kraljestvo v Indiji in ne doma na Kranjskem, zato se bo v oktobru vrnil v drago mu Indijo.

EKUMENIZEM
NA POTI V GRADECSPRAVA,
DAR BOŽJI
IN VIR
NOVEGA
ŽIVLJENJA

Kot napovedano,
bo od 23. do 29.
junija v Gradcu na
Štajerskem (Avstrija)
ekumensko srečanje
vseh krščanskih
Cerkva.

Prišli bodo torej zastopniki vseh Cerkva, ki izpovedujejo vero v Kristusa in priznavajo krst kot zakrament. Teh različnih verskih skupnosti je veliko, v glavnem pa jih ločimo v tri velike skupine: na protestante, pravoslavne in katoličane. Zbrali se bodo ob skupnem programu, ki bo odgovaljal na naslov *Sprava, dar božji in vir novega življenja*. Uradno se je javilo nad 700 delegatov, računajo pa, da bo udeležencev dosti več. Italijanska Cerkev bo poslala svojo delegacijo, seveda tudi slovenska.

Ob otvoritvi bodo govorili kardinal Martini in carigrski pravoslavni patriarh Bartolomej. Pozdravili bodo tudi trije pričevalci: Chiara Lubich, ustanoviteljica ognjiščarjev (za katoličane), Bigalia Ban za protestantske Cerkve ter Krekin I. za pravoslavne Armenice. Srečanje bo potekalo po številnih podskupinah, ki bodo obravnavale izbrano temo pod različnimi vidiki.

Ekumenskega srečanja v Gradcu se bo udeležil tudi moskovski patriarh Aleksij II. V načrtu je bilo, da se bo ta srečal tudi s sv. očetom, toda 15. junija so sporočili, da se s Petrovim naslednikom ne bo srečal. Do te odločitve je prišlo na pritisk Sv. sinode, t.j. vrhovnega vodstva ruske pravoslavne Cerkve. V njej sta namreč dve skupini: eni vidijo v pravoslavju rusko tradicijo in s tem potrditev ruskega nacionalizma, drugi pa so bolj odprti. Srečanja si Janez Pavel II. izredno želi; imelo bi povzroči zgodovinsko vrednost, saj bi prekinilo tisočletno razhajanje med poglavarjema obeh krščanskih Cerkva.

Mladi duhovnik Igor Adrianov meni, da je treba pokopati starodavni spor zaradi *Filioque* (t.j. ali Sv. Duh izhaja od Očeta in Sina, gl. izpoved vere) in iskati zedinjenje ne po poti ekumenizma, temveč v edinosti s Kristusom. Drug mlad pop je dejal: "V zadnjih desetih letih je na milijone mladih ljudi, ki so se približali Cerkev. V nasprotju z Zahodom mi doživljamo vrnitev k veri. Nevarnost pa je druga, in sicer, da bi Rusija postala neke vrste Iran pravoslavja" (dežela pravoslavnega fundamentalizma).

Srečanje v Gradcu bo zato velik izziv na poti v ekumenizem oz., kot se je izrazil omenjeni ruski pop, na poti edinosti s Kristusom.

KH

POSLOVILNI OBISK VELEPOSLANIKA FALEŽA PRI SV. OČETU JANEZU PAVLU II.

PRI ZALOŽBI DRUŽINA

IZŠLI SO SPOMINI DR. STANISLAVA LENIČA, LJUBLJANSKEGA POMOŽNEGA ŠKOFA

BESEDA ŽIVLJENJA

12. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

Bog je gospodar sveta

Dr. Falež v pogovoru s sv. očetom (arhivski posnetek)

V soboto, 14. junija, je sv. oče Janez Pavel II. v posebni avdienci sprejel dr. Stefana Faleža, ki je končal svoj mandat kot veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu. Veleposlanika je spremljala tudi soproga gospa Jožica.

V skoraj četrtturnem razgovoru je veleposlanik Falež izrazil svetemu očetu zahvalo za izredno razumevanje, ki ga je izkazoval problematiki in željam Slovenije že pred njeno osamosvojitvijo, posebej pa še v dobi, ko je bil vpliv Svetega sedeža na mednarodnem področju izredno važen za priznanje slovenske neodvisnosti in suverenosti. Veleposlanik se je svetemu očetu zahvalil seveda tudi za naklonjenost, ki je bil deležen z njegove strani in s strani sodelavcev v vatikanskem Državnem tajništvu v dobi svojega mandata.

Iz zelo prisrčnega razgovora je bilo razvidno, da sveti oče dobro pozna slovensko problematiko in da je prepričan, da ima slovenski narod v sebi veliko moralnih moči in da bo vedno ohranil svojo ti-

sočletno krščansko tradicijo. Spomnil se je na navdušenje, s katerim so slovenski verniki doživeli njegov obisk v Sloveniji, in je posebej poudaril, da je vernost, ki jo je videl pri srečanju z mladino v Postojni, najboljša osnova za zdravo prihodnost slovenskega naroda.

Posebej je omenil skorajšnjo beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška, ki ga ima za enega glavnih branilcev krščanske zavednosti Slovencev in vzgojitelja mladine, kot jih danes še posebej potrebujejo narodi, ki so dolga leta čutili pomanjkanje kulturne in verske svobode.

Na koncu razgovora je sv. oče izrazil prepričanje, da bomo Slovenci s pomočjo brezjanske Matere božje in s trudom cerkvenih in civilnih voditeljev ohranili svojo vernost in svojo svobodo ter vstopili v tretje tisočletje polni zaupanja v mirno prihodnost; dodal je, da pošilja vsej Sloveniji in vsem njenim prebivalcem svoj poseben apostolski blagoslov.

23. AVGUSTA

TRI DEŽELE BODO ROMALE V VETRINJ

Od leta 1982 se srečujejo katoličani sosednjih regij Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in Koroške skupaj s svojimi škofi enkrat na leto na t.i. Romanju treh dežel, ki izmenoma vodi v eno teh škofij. Letos, v soboto, 23. avgusta, bo vodilo v Vetrinji pri Celovcu. Geslo romanja je *Jezus Kristus - Naša pot in naš kruh*. Slavnostno bogoslužje bo vodil krški škof dr. Egon Kapellari, koncelebranta bosta ljubljanski nadškof Franc Rode in škof iz Belluna Pietro Brollo kot uradni zastopnik videmskega nadškofa dr. Alfreda Battistija, ki se bo ob istem času udeležil svetovnega srečanja mladih s svetim očetom v Parizu.

Spored vetrinjskega srečanja je naslednji:

- ob 9. ure dalje prihod udeležencev romanja na samostansko dvorišče;
- ob 10. uri slavnostno bogoslužje s škofi, nato odmor;
- ob 13. uri srečanje s programsko ponudbo: svetopisemska razstava: biblija-knjiga življenja, diapozitivi z vtisi iz Svete dežele, svetopisemski plesi, igra in veselje z Biblijo za otroke in odrasle;
- ob 14.30 evharistična pobožnost v samostanski cerkvi in sklep romanja.

Dr. Stanislav Lenič
ljubljanški pomožni škof

V Ljubljani so na slovesnosti, katere se je udeležil tudi nadškof Franc Rode, predstavili knjigo z naslovom *Moji spomini*. Njen avtor je zdaj že pokojni dr. Stanislav Lenič, nekdanji ljubljanski pomožni škof. Izšla je pri založbi slovenskega katoliškega tednika Družina. Delo ima pretežno dokumentarni značaj in vrednost. Dr. Stanislav Lenič v njej opisuje svoje življenje, od mladosti v Cerkljah ob Krki do Ljubljane, kjer je postal tudi pomožni škof.

Posebno aktualen in nemara pomemben tudi za razumevanje nekaterih vidnih odnosov in stanja v sedanji slovenski državi je tisti del spominov, ki obravnava najtežje čase med drugo svetovno vojno in po njej. Piše o hudem preganjanju vere po letu 1945, svoji obsodbi in o zaporu pod novimi oblastmi. Iz spominov pa sta najbolj očita pastoralna in človeška razsežnost njegove osebnosti, saj je dr. Stanislav Lenič z vsem srcem delal za slovenski narod in za Cerkev pri nas.

M.

JUNIJSKO OGNJIŠČE

demsko slikarko in izjemno upešno restavratorko Miro Ličen Krmpotič. Spoznali smo jo lahko tudi pri nas, saj smo jo predstavili v goriški Katoliški knjigarni, pred kratkim pa je prejela najvišjo slovensko nagrado za restavriranje - Stetletovo priznanje. V pogovoru z njo zveemo veliko lepega o likovni umetnosti in tudi o njenem odnosu do naše kulturne dediščine, katero skuša čim lepše in čim bolj ohraniti za prihodnje rodove. V rubriki *Vroča tema* se je tokrat Božo Rustja pogovoril o verouku v šolah s p. Ivanom Štuhecem, ki je vršilec dolžnosti direktorja zavoda Anton Martin Slomšek. Sledita rubrika *Slike govori*, ki je tokrat namenjena maturi, in pa glasbena rubrika, ki je pa posvečena festivalu *Moja pesem je posoda Tvoje imena*. Seveda ima junjsko Ognjišče kar nekaj zgodb

življenja in pa stalno rubriko *Naši preizkušani*, v kateri Božo Rustja predstavlja invalida-duhovnika Romana Maierja. Sledi lepa rubrika *Iz našega sveta*, v kateri Silvester Čuk zbira zanimivosti; v rubriki *Jaz mislim tako* pa tokrat govorijo mladi iz Selc nad Škofjo Loko. V *Obletnici meseca* piše Silvester Čuk o velikem slovenskem slikarju Ivanu Groharju, ki se je rodil v revni bajtarski družini 15. junija 1867 v Sorici vrh Selške doline. Priloga Ognjišča je tokrat posvečena škofu Frideriku Baragi, ki se je rodil na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija, v gradiču Malvas na griču med Trebnjem in Dobrničem. Baraga je gotovo eden največjih slovenskih sinov, saj velja za enega večjih misijonarjev 19. stol. Prilogo o Baragi je pripravil neutrudni Silvester Čuk, ki je tudi prebral tri nove knjige in

o njih objavil zapise v svoji lepi rubriki *Priporočamo, berite*. Tokrat nam največji slovenski "knjižgozler" predstavlja *Leta dozorevanja* Jožka Kraglja, *Emmo* Jane Austen ter novo knjigo Ivana Sivca z naslovom *Formula smrti*. V rubriki *Nebeški zavetniki* je tokrat govor o sv. Antonu Padovanskem, sv. Vidu, sv. Alojziju in sv. Janezu Krstniku.

V junjskem Ognjišču je še nadaljevanje povesti *Rotija* izpod peresa Karla Mauserja; tu so še pisma, po katerih slovi mladinska revija Ognjišče, in seveda obvezni in simpatični *Indijanček* ter razvedrilo. V svoji lepi in zelo dobri rubriki *Iz studenca pisma* piše dr. Jurij Bizjak o tretjem potovanju apostola Pavla. Na zadnjih straneh tokrat predstavljajo neobičajno moderno cerkev sv. Duha v Celju. Tudi tokrat je za prijetno grafično oblikovanje Ognjišča poskrbel Marko Čuk - Mare.

JUP

"Ne boj se, samo veruj!" je dejal Jezus načelniku shodnice, ki se je zatekel k njemu s prošnjo, da bi ozdravil njegovo hčerko. Podobno pravi tudi nam vsak dan, zlasti v težkih trenutkih življenja: "Ne boj se, samo veruj! Veruj, da te vsak hip vidim in z ljubeznijo spremljam vsak tvoj korak. Veruj, da tvojo pot vodim tako, da ne zgrešiš svojega cilja, ki je večna sreča v meni."

ODPRT DOM OSTARELIH SV. JANEZA KRSTNIKA V ŠMARJETI NA DOLENJSKEM

V soboto, 7. t.m., je bila v Šmarjeti na Dolenjskem velika slovesnost ob odprtju in blagoslovitvi malteškega hospica svetega Janeza Krstnika (doma oskrbovancev), ki ga je Slovenska malteška bolniška pomoč (SMBP) udeležila z obnovo kaplanije v dobi skoraj tri četrtine leta. To je prvi tovrstni projekt oz. dobrodelna ustanova Suverenege malteškega viteškega reda na slovenskih tleh, katerega pokroviteljstvo je prevzel bivši ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar.

V šmarješki dom, kjer je prostora za 15 ljudi, bodo sprejeli prve oskrbovance še ta mesec. Mašo, ki so se je udeležili nekateri ugledni gostje, malteški vitezi in dame, člani in članice SMBP, je vodil dr. Šuštar s somaševalci, med katerimi sta bila tudi novomeški prošt Jože Lap in komendski župnik in dekan Nikolaj Pavlič, duhovni voditelj SMBP. Med slovesno mašo je bilo v SMBP sprejetih 6 novih članov, ko so se z obljubo zavezali, da bodo sledili temeljnemu načelom malteškega reda: ta so predanosti in zavemanju za krščansko vero, katoliško Cerkev in sv. očeta ter službi bližnjemu, potrebniemu pomoči. - MP

RAZSTAVA ALBRECHT DÜRER 1471-1528

VELIKAN NA GRADU

SAŠA QUINZI

**Goriška razstava
del Albrechta Dürerja
bo na ogled do 10.
avgusta.**

Kdor si je v zimskih mesecih ogledal razstavo Jirija Anderleta, je gotovo opazil, kako je češki grafik "dobesedno" citiral Albrechta Dürerja in tekmoval z njim. Prav navezovanje enega izmed največjih še živčih umetnikov in Dürerjev sloves sta najboljši vabil za ogled razstave *Albrecht Dürer 1471-1528* na goriškem gradu, ki se zaradi števila in kakovosti razstavljenih grafik ne ponuja le kot golo kratkočasno polnilo za dopustne poletne dni.

Albrecht Dürer sodi med največje grafične mojstre vseh časov in predstavlja za današnjega človeka izrazito aktualnega umetnika. Rojen v Nürnbergu l. 1471, je v svojem življenju doživel v prvi osebi enega izmed ključnih prelomov v zgodovini evropske civilizacije: renesanso in kulturni šok verskih reform, ki so razkosale katoliško Evropo, pokopale še Dantejev sen o svetem cesarstvu in pahnile celino v stoletne verske vojne. Vendar Dürer dogodkov ni le spremljal kot gledalec. Osebnost je poznal cesarja Maksimilijana I. in Karla V., Erazma Noterdamskega in Martina Lutera, italijanske umetnike in nemške humaniste. Bil je umetnostni teoretik, kot prvi je zavestno prerasel nemško samozadostno izolacijo in se v potovanjih v Italijo (1494/95 in 1504/05) seznanil z idejami renesanse, ki jih je preko lastnih spisov prenesel na sever. Bil je izvrsten, v svojem času nedosegljiv grafik, saj je odlično obvladal risarsko

Grb z orožjem in lobanjo (1503), bakrorez, mm 220 x 156

tehniko. Bil je vsestranko plodna in v smislu Erazmovega humanizma razgledana osebnost.

Nazorno povzema vse te izkušnje razstavljen bakrorez *Vitez, Smrt in Hudič* (1513), ki po Panofskijevem mnenju sodi skupaj z razstavljenim *Melancolio I* med najboljša Dürerjeva dela. Jezdec na konju veliko dolguje italijanskim monumentalnim konjeniškim kipom (Donatellov *Gattamelata* v Padovi, Verrocchiov *Colleoni* v Benetkah ali Leonardove študije za spomenik Franciscu Sforzi) tudi po oblikovni plati, saj tako plemenita žival kot vitezov oklep živita v pravem svetlobnem trepetu. V ozadju temačne narave

prežita shrbljivi figuri črvice Smrti in kosmatega Hudiča - minljivost in zapeljivost sveta, ki ne predstavljata le dolg severnjaškega ekspresionizma. V grafiki odmevajo tudi besede Erazma Noterdamskega, ki je v humanističnem duhu bral Pavlova pisma (Ef 6,11-20) in spodbujal h kreposti veri, pred katero so skušnjave le "strašila in prikazni": vitez v spremstvu zvestega psa zre ravno predse, v tisti končni cilj, (nebeški) Jeruzalem, ki se v ozadju kot utrjeno mesto dviga na gori. Dürerjeva ljubizen do pokrajinske, globinske razprostrlosti, ki je v tem bakrorezu komaj nakazana, je čudovito izražena v prosojnem vodnem pejzažu v *Mariji z opico* (1498), kjer se razpo-

loženje božjih oseb zrcali v mirnem in širokem toku reke. Ob teh grafikah velja omeniti še *Štiri jezdece Apokalipse* (1497-98), lesorez, preraščen s preroškimi in vizionarnimi občutki za sodobne strahove, in portret nemškega humanista in življenjskega prijatelja Willibalda Pirckheimerja (1524).

Razstavljeni so tudi trije cikli *Marijinega življenja* (1502-05), *Pasijona v bakrorezu* (1507 in 1513) in *Malega pasijona* v lesorezu (1509-11). V teh je Dürer izkazal vso svojo iznajdljivost, v dela je vnašal izvirne kompozicijske rešitve in pripovedno napetost, kot v prizoru Pilatovega umivanja rok iz *Pasijona* v bakrorezu: rimski cesarjev namestnik je postavljen v ospredje, Kristusa pa, ki vodi v sramotno smrt, komaj zaznamo v skličnem hrbtu. Ti prizori so vplivali na sočasne italijanske umetnike (Pontormo, Boccaccio Boccaccino in Romanino) in Raffaellov grafik Marcantonio Raimondi jih je celo prerisoval in izdajal za svoje. Cikli so seveda odmevali tudi v širšem srednjeevropskem prostoru, kjer je bilo Marijino življenje priljubljena tema, ki je bila skoro neizbežno naslikana na zunanosti gotičnih krilnih oltarjev.

Razstavo, ki je nastala na pobudo Evropskega grafičnega trienala in Goriškega odborniškega za kulturo, v sodelovanju z muzeji iz Bassana in Nürnberga, ki so dela posodili, spremlja bogat, dvojezičen nemško-italijanski katalog z uvodnima študijama, spremni mi besedili ob reproduciranih grafikah (manjša so v naravni velikosti) in z glavno bibliografijo o umetniku (35.000 lir); na ogled bo vse do 10. avgusta, vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 9.30 do 13. ure in od 15. do 19.30.

MONOGRAFIJA O LJUBLJANSKEM KONGRESU

V mesecu maju, ko je Ljubljana za nekaj časa sprejela nase vlogo evropskega središča kulture, je pri Založbi Nova revija izšla monografija Ljubljanski kongres. Le-ta je bil v glavnem mestu tedanje Kranjske konec 1821. leta. Takrat so bile vanj uprte oči vse Evrope, ki je lahko kaj zvedela tudi o Slovencih, prebivalcih Ljubljane. Na kongresu, na katerem so zarisali nov politični zemljevid Evrope in njenih kolonij, so se zbrali najmočnejši vladarji in državniki dobe: ruski car Aleksander I., pruski kralj Friderik Viljem III., neapeljski kralj Ferdinand IV., francoski zunanji minister C. M. Talleyrand, angleški zunanji minister R. S. Castelreagh in drugi evropski politiki in dostojanstveniki. Gostitelja kongresa sta bila avstrijski cesar Franc I. in kancler Metternich.

Knjiga o Ljubljanskem kongresu temelji na dnevnih zapisih o takratnem dogajanju izpod peresa finančnega uradnika in publicista Henrika Coste. Za objavo v knjigi jih je iz rokopisne gotice preoblikovala in prevedla Eva Holz, ki je tudi avtorica spremne študije in komentarjev o udeležencih kongresa. Knjiga vsebuje številne barvne litografije s podobami Ljubljane tistega časa in s portreti najvidnejših osebosti na kongresu. Informativni del knjige in povzetki so prevedeni v nemščino, angleščino, francoščino, italijanščino in ruščino. Gre torej za reprezentativno izdajo, ki poskuša v sliki in besedi čimbolj verno predstaviti evropski politični dogodek v Ljubljani izpred 175 let.

M.

MOJSTRA SPACALA POČASTILI TUDI V ŠKRBINI

Tržaški slikar in grafik Lojze Spacal, ki te dni obhaja 90-letnico rojstva, je v nedeljo, 15. junija, doživel še eno počastitev. Na sam rojstni dan se je na njegovi domačiji v Škrbini na Krasu zbrala večja skupina ljudi, sorodnikov, prijateljev in javnih delavcev, ki so mu prinesli voščila različnih skupnosti in ustanov. Voščili so mu tako komenski župan Jožef Adamič, sežanski župan Benjamin Jogan, zastopnik novogoriške občine Marino Bastjančič, poslanec iz Sežane David Terčon, načelnica sežanske upravne enote, predstavnica Ljudske univerze iz Sežane, predstavnik škribske vaške skupnosti, direktorica Goriškega muzeja Slavica Plahuta in drugi.

Na slovesnosti, ki ji je sledilo družabno srečanje, so bili prisotni še drugi gostje, tako podpredsednik deželne sveta Furlanije-Julijske krajine Miloš Budin, ravnateljica muzeja Revoltella v Trstu in nova goriška pokrajinska odbornica za kulturo Maria Masau Dan ter arhitekt z Dunaja Boris Podrecca. Mojster Spacal se je vidno ganjen, a čil in zdrav, s sorodniki in gosti zadržal v Škrbini še v pozne popoldanske ure.

OB OBISKU KULTURNEGA DRUŠTVA "SKALA"
IZ GABRIJ NA SARDINII

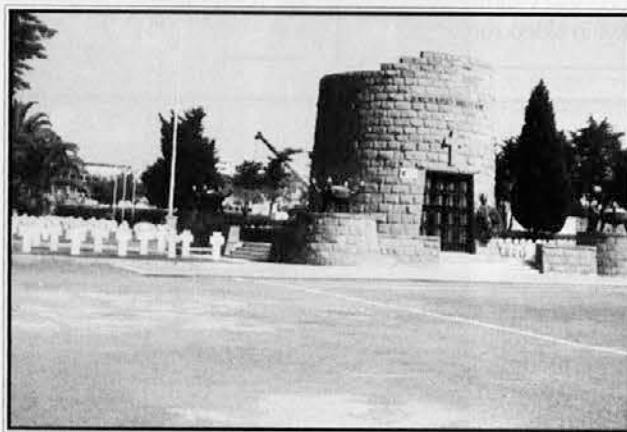
Na otoku pregnancev (1)

DORICA MAKUC

"Bili smo na Sardiniji
v tej prekleti,
od morja obdani kletki..."

Tako je v svojih spominih zarisal zase in še za mnoge primorske Slovence podoba velikega italijanskega otoka akademski slikar in restavrator Rafael Nemec. O otoku, ki postaja iz leta v leto turistično bolj privlačen, v našem zgodovinskem spominu zanj ni svetlih točk, pa čeprav mi je bilo doslej vsako srečanje s prijaznimi Sardinijci, ki so prišli živeti na kontinent, uganka zase. Bili so in so drugačni od ostalih prebivalcev italijanske države, tudi od večinskega italijanskega naroda. Sardinijci so!

Ker je bilo med vojno in tudi po njej pri nas na Goriškem slišati toliko o "velikem lovu" na primorske fante in može, na prisilno mobilizacijo v "Battaglioni speciali" in njihovo popolno izolacijo v najbolj oddaljenih krajih fašistične države, mi je ostala želja videti Sardinijo do danes nepotešena. Prijaznemu vabilu kulturnega društva "Skala" iz Gabrija, da prvi med zamejskimi društvi obiše Sardinijo zato, da se tudi s slovensko pesmijo pokloni vaščanom in vsem primorskim in istrskim fantom in možem, ki so ostali za vedno na otoku, se ni bilo mogoče upirati. Čeprav je bilo že zapisano, vendar ne bo odveč, da opozorim na nadvse potrpežljivo, precej dolgo in zahtevno pripravo ter izvedbo potovanja, katerega cilj je bil dosežen, ker so vsi; od gospoda Bernarda Florenina in njegovih sodelavcev, svodenjskega župana ing. Igorja Petejana, ki je navezal potrebne stike za prijazen sprejem Slovencev v štirih sardinskih občinah, do kluba goriških Sar-

Vojaško pokopališče v Cagliariju, struktura zgradbe spominja na sardinske nurage. Tu je pokopanih 1350 vojakov iz 2. svetovne vojne, 50 je nepoznanih.

dincev, nepogrešljivega in vsestranskega organizatorja in spremljevalca na zahtevni poti mirenskega rojaka misijonarja Lojzeta Grilja, ki je svoje duhovniške korenine trdno zasidral v sardinski zemlji, ter ne nazadnje do antifašističnega borca Silvina Poletta, vedno in povsod angažiranega pri ustvarjanju novih človeških vezi, pripomogli k uspešnemu štiridnevemu majskemu potovanju po lepem sredozemskem otoku.

Ko si tako visoko nad oblaki in v razmeroma kratkem časovnem presledku prehajaš z Jadranskega morja, preko Apeninskega polotoka na Tirensko morje, ki z vzhoda objema Sardinijo, se spomniš pripovedi, po kateri naj bi bila Sardinija s Korziko vred nekoč del davno pogreznjenega velikega antičnega kontinenta Tirrenide.

Sardinija je polna legend; med njimi je tudi tista o Tirrenidi, lepem in bogatem kontinentu, nad katerim se je nekoč, bogve zakaj, strašno razjezil sam Bog in zemlja se je pričela tresti; voda bi kmalu preplavila, pogoltnila Tirrenido, da se je ni božja dobrota usmislila in je skesani Bog z nogo zadržal

košček zemlje. In ta košček je bil imenovan *Ichnusa*, kar pomeni *nožni odtis*, šele kasneje je prišlo ime *Sardus*, po berberskem heroju, ki je prišel iz Afrike. *Ichnusa*, čeprav le še ostanek kontinenta, naj bi obdržala vse svoje značilnosti, toda spomin na strašno katastrofo se je zasidral v srcih otočanov; globoka otožnost prehaja iz roda v rod in je še vedno v srcih vseh Sardincev.

Lepo bi bilo poglobiti se v bogato ljudsko izročilo sardinskih ljudi, tako enkratni so ne samo v svojih pripovedih, pesmi in plesu in edinstvenih narodnih nošah, ki ponazarjajo njihovo otoško življenje, toda tega tokrat ni bilo mogoče uresničiti. Rada bi se na poti s Cagliarija na jugu pa na sever vse do Sassarija in višavskega Nuora navzdol spomnila naših Sardincev, tistega, kar jim je ostalo posebno v spominu. In to z njihovo pomočjo! Kot pregnanci, ki so krvaveli ob misli na svoje in domovino, posebno ko je bila po kapitulaciji Italije in izkrcanju zavezniške vojske na Sardiniji konec septembra leta 1943 za dolgo dobo prikinjena vsaka pošta, pa so tu, v popolni izolaciji odkrivali še presenetljivo resnico, da na otoku vendarle niso čisto sami, kajti ob strani sta jim stala sotrpina: sardinski pastir in rudar.

Konec leta 1943 je bilo v Južni Italiji, v zaledju zavezniškega bojišča na italijanskih otokih, v deželah ob severnoafriški obali in na Srednjem vzhodu veliko primorskih Slovencev in istrskih Hrvatov, v južni Italiji pa tudi mnogo jugoslovanskih državljanov, ki so pred kapitulacijo Italije bili v ujetniških in koncentracijskih taboriščih ter v zaporih. Vojaška poveljstva fašistične Italije so namreč velik del vojaških obveznikov slovenske in hrvaške narodnosti razporejale kot tuje-rodce "allogene" v pomožne službe in v posebne delovne bataljone "Battaglioni speciali lavoratori", in sicer čimdalje od domačih krajev, zlasti na otoke in v Južno Italijo. Ceni se, da je od 60.000 mobiliziranih Primorcev in Istranov bilo v bataljonih okrog 35.000 mož. Bili so brez orožja, njihov položaj pa je imel značaj internacije in prisilnega dela. Veliko posebnih delovnih enot je italijanska vojska razporedila na Sardinijo.

DALJE

MITTEL MONITOR: NOV POJEM

Od 25. do 29. junija bo na razstavišču ob Soči v Gorici stekla prva sejemska pobuda z nevsakdanjim naslovom Mittel Monitor. Gre za poskus, kako vstopiti v sedanjost, bi lahko najbolj na kratko označili sejem multimedij-skih stvaritev, obenem opreme in vseh mogočih dodatkov ter apratur, saj je multimedij-ska stvarnost takorekoč že vsakodnevna zabava - in ne samo to - vsakega našega dija-ka, študenta in sodobnika.

Pod izrazom "multimedij-ska dejavnost" danes pojmu-jemo film, televizijo, video, vi-deo igre, video zabavo in vide-o-računalniško učenje, tudi telefonijo in vse tiste medijske dejavnosti, ki skušajo združiti pisano besedo, jo polepšati in dati govorico besedi, zvoku, sliki, glasbi, filmu, video po-snetkom. Stvarnost, ki je s premočnim vdomor interneta - računalniškega omrežja, ki ti omogoča, da v trenutku ob-krožiš svet in brez vsakršne cenzure kontaktiraš kogarkoli in kjersibodi na zemeljski obli, do sedaj še ni imela svojega sejma pri nas. Prav to je bil glavni razlog, zakaj so se pri Goriškem sejmšču odločili za organizacijo Mittel Monitorja, na katerem bo sodelovalo 15 držav t.i. zveze Srednjeevro-p-ske pobude. Z izjemo Molda-vije bodo prisotne vse članice te zveze; organizatorji pričakujejo velik odziv publike, ki rada spoznava novosti na področju elektronike in medij-skih dejavnosti.

Predsednik Goriškega sej-ma Gianni Orzan je na pred-stavitvi pobude v Trstu v po-nedeljek, 16. junija, dejal: "Gospodarski in kulturni trg, ki je vezan na multimedij-ske dejavnosti v Srednji Evropi, lahko računa na 220 milijonov možnih uporabnikov in se predstavlja kot središče spod-

bud in novih možnosti, ki so vse povezane s socialnim stan-jem družbe, z njeno kulturo in njenim gospodarstvom."

Pri izbiri filmov goriških or-ganizatorjev ni vodilo nikakr-šno estetsko ali kakršnokoli drugo kritično vodilo, ampak predvsem to, da so izbrali fil-me, ki so bili uspešnice v po-sameznih državah. Posebno mesto bo imela le filmska pro-dukcija Bosne in Hercegovine, ki ji bodo odmerili v Gorici poseben prostor.

Senator Darko Bratina, ki je tudi med pobudniki goriškega sejma nove dobe, je de-jal: "To ne bo noben festival in noben sejem, ampak pred-vsem obe stvari skupaj, ki naj pokažeta, kakšna je multime-dij-ska dejavnost v Srednji Ev-ro-pi. Obenem naj bi goriška prireditel Mittel Monitor po-stala tudi konkreten prostor, kjer bi lahko prišlo do kulturne soočanja in kulturnih obogatitev, izmenjav, ki imajo svoje mesto tudi na gospodar-skem trgu."

V petih dneh Mittel Moni-torja bomo pričeli okroglim mi-zam, projekcijam, koncertom, glasbenim pregledom itd. Predvsem pa bo prireditel le-pa priložnost, da bo vsakdo lahko našel na njej nekaj zase. Lahko se bo odločil med glas-bo, filmom ali mednarodnim posvetom, videl bo tudi stvari, ki jih še ni bilo pri nas. Med drugim bodo vrteli hrvaško uspešnico *Kako se je začela vojna Vinka Bresana*, sloven-ski film *Outsider* Andreja Ko-šaka, italijanski največji uspeh vseh časov *Il ciclone* itd.

Naj za informacijo povemo še to, da je pri organizaciji sodeloval tudi goriški Kinoate-lje, ki je s svojim vsakoletnim Video Monitorjem utrl pot po-dobnim dejavnostim pri nas.

JUP

POKLON PAVLETU MERKUJU V TRŽAŠKEM KULTURNEM DOMU

Ženski zbor GM, vodi Tamara Stanese (Foto Kroma); spodaj slavljenec

V torek, 10. junija, je Glas-bena matica priredila v Kul-turnem domu v Trstu slavno-stni koncert z naslovom *Poklon Pavletu Merkuju ob 70-letnici*.

Koncert so oblikovale sku-pine, ki delujejo v okviru Glas-bene matice: godalni kvartet, trio, vokalna skupina Musica noster amor, Tržaški oktet, Ženski zbor Glasbene matice in zbor Jacobus Gallus. Solisti-čno točko je izvedla flautistka Erika Buzečan. Izvajali so iz-ključno Merkujeve skladbe oz. priredbe. Odlomke iz Merkujevih književnih del (*Poslušam, Pajčevina in kruh, Vivere la morte* in iz revije *Naši zbori*), ki jih je izbral Miran Košuta, je podal Danijel Mala-lan. Najprej je ženski zbor Glasbene matice pod vod-stvom Tamare Stanese zapel skladbo *Koprive, Tre canzoni ne triestine*, režijansko Nana Ščeričica in doberdobsko *Son-ce ljubo*. Zatem je trio GM (Tatjana Jercov-klavir, Erika Buzečan-flauta in Marko Što-ka-klarinet) izvedel skladbo *Astrazioni*, sledil je nastop vo-kalne skupine Musica noster amor, ki je zapela skladbo *Madrigali della buona morte*. Flautistka Erika Buzečan je iz-vedla skladbo za flauto solo *Pesem za ples*, Tržaški oktet pa je zapel priredbi medjimur-ske *Dremle mi se dremle* in režijanske *Da Jōra ma Čani-naua*. Godalni kvartet GM (Žarko Hrvatič in Stefano Job-violini, Bogomir Petrač-viola

in Peter Filipčič-violončelo) je zaigral Kvartet št. 3 Romanti-co. Kot zadnji je nastopil zbor Jacobus Gallus, ki je pod vod-stvom Janka Bana zapel pe-smi *Ave, gratia plena, Balada o narodu* ter režijanski ljudski *Čiči, nana, Maričica in Ta gōra ta Škarbinina*. Spored je pred-videl tudi izvedbo zaključne pesmi. Ta je bila znana prired-ba režijanske ljudske *Injen če-ua jti gna*, ki so jo pod vo-dstvom Tamare Stanese izvedli združeni zbori in vokalne sku-pine.

Ob tej priložnosti je prejel slavljenec, poleg seveda čestitk Glasbene matice, tudi čestitke Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij, ki sta mu jih posredovala Živa Gru-den in Sergij Pahor.

IŽ

NADŠKOF DEL MESTRI O CESARJU KARLU (2)

Nasproti takšni zavezi so-vražnosti in kratkovidnosti je Karel postavil zaupanje v Bo-ga in svojo zavest krščanskega vladarja. Iz vsega tega izhaja tudi njegovo iskreno prepriča-nje, da lahko samo hiter in splošen mir ohrani zaupano mu dediščino večnarodne mo-narhije. Že v prvih časih svoje-ga vladanja pa je moral doži-veti grenko spoznanje, da mnogi od njegovih sodelavcev in tudi predstavnikov javnega mišljenja o takšnem miru no-čejo ničesar slišati. Enemu od svojih redkih zvestih sodelav-cev je Karel v tretjem letu vojne dejal: "Če Amerika vstopi v voj-no (kar se je kmalu potem zgo-dilo), jo bomo izgubili. Krivi-čno pa je - je nadaljeval - še naprej varati naše ljudstvo v upanju na zmago." Mladi vla-dar je bil eden izmed redkih, ki so potek dogodkov jasno predvidevali, vendar mu na-sprotujoča okolica ni dopusti-la, da bi v smislu teh predvide-vanj tudi ukrepal.

Ni pa šlo samo za vojno, ki je Karel ni hotel in se mu je upirala, ker je pustošila in mo-rila. Bili so tudi spori med na-rodni v monarhiji, ki so na cesar-ja naslavljali nove in nove za-hleve z nepredvidljivimi posledicami. Vendar so cilje in na-mene mladega vladarja tudi v tem primeru (kot pri vpraša-njih miru) določala krščanska načela. V smislu le-teh je bila njegova volja, da vsakemu na-rodu omogoči čim širšo samo-upravo, v kateri bi lahko razvi-jali svojo samobitnost in kulturno ustvarjalnost. To so bila temeljna načela, ki jim je sledil cesar Karel z vso resnostjo kljub nasprotnim udarcem, zakaj v njih je videl od Boga zaupano mu nalogo: uresničiti čim hitreje popoln mir in pre-urediti notranji ustroj monar-hije. Toda božja Previdnost mu je naložila križ nepredvidljive

teže, ki je bil tudi v tem, da sta cilja obveznosti in dolžnosti na njegovem položaju, katerih Karel ni iskal, vendar se jim po svoji vesti tudi ni mogel izo-gniti.

Dosega miru in preureditev države sta druga drugo pogo-jevali. Mir na bojnem polju bi moral biti prvi korak na poti izpolnjevanja vladarskih dol-žnosti, kar je bilo kralju in ce-sarju jasno pred očmi. Njegova volja je bila, da bi idejo starega cesarstva uresničil v novi ob-lik; ideja, ki je temeljila na kr-ščanstvu in je vsebovala tudi oddaljeni cilj - cesarju Karlu mogoče še nejasen - to je, da si izprosimo svetovni mir in v njegovem okviru tudi združi-tev narodov Evrope.

Povrnimo pa se k dejanske-mu cilju naše evharistične ne-deljske pobožnosti. Zbrali smo se okoli oltarja, da molimo za poveljanje tega, tako priljub-ljenega in spoštovanega bo-žjega služabnika, obenem pa tudi po njegovih svetih name-nih za mir med narodi.

Hotel bi spomniti še, kako strm in boleč je bil prav zadnji kos poti njegovega trpljenja. O tem pričajo tudi njegove besede na daljni Madeiri ob prvih znakih bližajoče se smrti: "No-čem tukaj umreti!" Toda kmalu potem mu je postalo jasno, da hoče Bog od njega prav to žr-tev, in že težko bolan pravi ce-sarici: "... in tako bom storil." Namreč, daroval svoje življe-nje za blagor od Boga zaupanih mu narodov.

Dragi prijatelji Molitvene zveze, dragi bratje in sestre, molimo za poveljanje cesarja Karla, združimo našo molitev in žrtev z njegovo, za mir med narodi. In končno za nas same, za moč, milost in vztrajanje v dobrem. (*Iz Oratio et satisfac-tio* 1990)

JŠ / KONEC

OB 52. OBLETNICI VETRINJA

Še so v modi pripovedke (4)

STANKO ŽERJAL

Ko sem v Vidmu srečal skupino kvalificiranih izseljencev iz Ljubljane, - me je prevzela želja napraviti to narodno-pusto-lovsko ali pustolovsko-narodno potovanje na Koroško, kjer bi utegnil kaj koristiti glavnini beguncev iz Slovenije z infor-macijami o polomljeni strategiji eksodusa demokracije na Goriškem. Tiste dni je prisopihal iz Rima duhovnik dr. Jože Prešeren, me iztaknil v Palmanovi, ves zaskrbljen, kako in kje bi poiskal in srečal ljubljanske škofa Rožmana in morda še koga od vodilne plasti demokratičnih Slovencev. Tako sta se najina načrta ujela. Samo, kako priti na Koroško? Ne samo za Prep Prešerna, za vsakogar je bil v takratnem še na pol vojnem stanju tak podvig nerešljiv problem. Slučajno sem jaz dobro poznal teren in dobre ljudi za prehod državne meje pri Trbižu in deželo Koroško za potovanje do Celovca, in imel dva dobra bicikla, Prešeren pa je klatil nekaj angle-ščine. Od vodstva slovenskih demokratičnih Slovencev v be-gunstvu sva bila sprejeta kot dva angleška poslanca, Prešeren

zaradi informacij iz Rima od bivšega ministra Kreka, jaz pa zaradi informacij iz Primorske.

Brez kakih zaslug, brez kakršnekoli funkcije, brez kakih pooblastil sem padel v visoko privilegiran položaj sredi ve-trinjske drame in zato sem imel priložnost in srečo zvedeti skoraj vse, kar se je dogajalo tiste dni. Bili so žejni informacij o tem, kako so zavezniki ravnali z jugoslovanskimi pribežniki nad desetstisočero množico srbskih, hrvaških, slovenskih čet-nikov, primorskih domobrancev ter tropom civilistov, ki so se predali zaveznikom v Krmimu namesto v samem mestu Gorica, ko niso hoteli počakati in pričakati že na področju Vipavske doline, kakor je bilo dogovorjeno. Vetrinjski so me ponovno spraševali o podrobnostih za primerjavo angleške-ga postopka z enakimi pribežniki na Koroškem, kjer je bil sprejem vidno bolj poniževalen.

Pazljivemu poslušalcu ne more uiti Kavčičeva zvijačnost, ko najprej obdoljuje vodnike emigrantov v Vetrinju, da so pomagali Angležem, vendar se potem po mojem posegu o-meji na enega samega, na Krenerja in namerno zamolčuje, da politično in vojaško vodstvo vseh teh demokratičnih Slo-vencev ni bilo iz vrst domnevnih kolaboracionistov, ampak da je bila to Slovenska zaveza.

KONEC

OBVESTILO ZA NATEČAJ

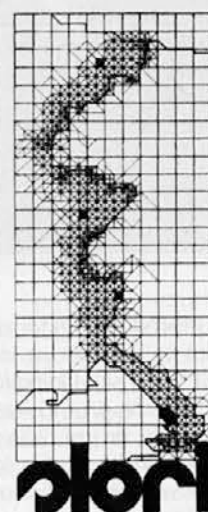
Slovenski raziskovalni inštitut je ustanovil sklad za nagraje-vanje diplomskih nalog iz družbo-slovja, gospodarskih, pravnih in prostorskih ved, geografije in ure-janja prostora, ki posredno ali ne-posredno zadevajo prisotnost Slo-vencev v Italiji.

Prednost bodo imeli kandidati pravnih in zgodovinskih ved, ki na-meravajo osvetliti zapletene prav-ne vidike vaških srenj oziroma va-ške skupne lastnine ter njihov na-stanek in razvoj do današnjih dni.

Prednostno bodo obravnavane tu-di diplomske naloge, ki bodo imele za predmet gospo-darske razvojne možnosti obmejnega prostora v luči vklju-čevanja Slovenije in še preostalega zaledja v Evropsko unijo.

Višina nagrad je od 1.000.000 do največ 2.000.000 lir.

Razpisna določila so na voljo na sedežu Slorija v Gorici ter v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Rok za predložitev prošnji poteče 15. julija 1997.

DRAŽBA OPREME DEVINSKEGA GRADU

DRŽAVA VSAJ DELNO PRISPEVALA K OHRANITVI

V soboto, 14. t.m., se je na dvorišču devinskega gradu zaključila dražba nekaterih grajskih predmetov, ki jih je dal na prodaj princ Thurn und Taxis, potem ko je zabredel v finančne težave.

K sreči se je na dražbi oglasila tudi država, ki je z ministrstvom za spomeniško varstvo preprečila, da bi del opreme za vedno zapustil Devin. Tako je npr. klavir, na katerega je igral tudi Franz Liszt, ostal v gradu, medtem ko so "Rilkejev stol" prodali za sedem milijonov lir, "cesarjev salon" (dvanajst foteljev in trije kavči s sinjzlatimi prevlekami) pa za kar 360 milijonov. Novi lastniki pa ne bodo mogli takoj odnesti dragocenega pohištva. Država ima namreč še 60 dni časa, da odkupi te predmete. A do tega bo le težko prišlo, saj so novi kupci jasno povedali, da ne nameravajo spet prodati tega, kar so si s težavo zagotovili.

Žalostna usoda devinskega gradu in predmetov, ki so ga dolga leta krasili! Princ je

unovčil kakih osem milijard lir, s katerimi bo v kratkem dokončno zapustil Devin in prepustil tudi grad verjetno državi ali deželi. Ostal mu bo le grb s ščitom, na katerem sta stolp in lev.

Devinčani so nemočni gledali, kako se je v zadnjem tednu kar gnetlo kupcev in radovednežev, ki so prišli in s seboj odnesli nekaj, na kar so bili domačini hočeš nočeš vsaj čustveno navezani. Odšli so tudi nekatere knjige, ki pričajo o bivših slovenskih tlačanah. Marsikateri predmet je nepreklicno zapustil naše kraje. Država in krajevne ustanove od dežele dalje pa imajo sedaj moralno dolžnost, da preprečijo nadaljnjo razprodajo stvari, ki pripadajo tukajšnji zemlji.

ED

PREDSTAVITEV KNJIG BORISA PAHORJA IN MARIJE PIRJEVEC

SPOMINSKI ZAPISI IN LITERARNA ZGODOVINA

V sredo, 11. t.m., so v Tržaški knjigarni predstavili zadnji deli Borisa Pahorja in Marije Pirjevec.

FOTO KROMA

Knjigi prof. Pahorja V vodoravni legi in prof. Pirjeveve Dvoje izvirov slovenske književnosti sta izšli pri Slovenski matici v Ljubljani. O prof. Borisu Pahorju je predsednik te založbe dr. Joža Mahnič povedal, da je ob Alojzu Rebuli nedvomno največji živeči primorski pisatelj. Avtor knjige se je Mahnič zahvalil za te besede in nekaj več povedal o knjigi V vodoravni legi. Pojasnil je, da se prisposoda v naslovu nanaša na čas ležanja, ki so ga nesrečni Primorci preživeli v zavodih, vojašnicah, ječah in taboriščih.

Delo prof. Marije Pirjevec Dvoje izvirov slovenske knji-

ževnosti je predstavil lektor za slovensko književnost na inštitutu za slovansko filologijo tržaške univerze, prof. Zoltan Jan. Povedal je, da gre za literarno zgodovinsko študijo, ki govori o dveh pristopih slovenskega literarnega ustvarjanja: navezanosti na svoje slovenske korenine in istočasni odprtosti do vplivov svetovljanstva.

V Tržaški knjigarni so nato še predvajali videozapis iste avtorice Boris Pahor in slovensko zamejsko slovstvo, katerega je pozorno sledila številna publika, med katero je bilo mnogo mladih obrazov.

ED

V nedeljo, 15. junija, je tržaški slovenski slikar Lojze Spacal praznoval svoj 90. rojstni dan. Dan prej, 14. junija, pa so v občinskem muzeju Revoltella v Trstu odprli njegovo antološko razstavo.

Ob tej priložnosti je tržaški podžupan Roberto Damiani izročil slavlencu pečat mesta Trst, ki ga tržaška občinska uprava podeljuje le najzaslužnejšim možem. S tem se je tudi "uradni" Trst oddolžil velikemu slovenskemu umetniku. To je tudi ponovni dokaz, da ima sedanja občinska uprava bolj odprt odnos do slovenske narodne in kulturne prisotnosti v Trstu (spomnimo se na odkritje spomenika Srečku Kosovelu v Ljudskem vrtu).

Antološka razstava, ki je na ogled v muzeju Revoltella do konca avgusta, je nekakšen pregled 60 let Spacalovega umetniškega ustvarjanja. Pripravili so jo ravnateljica muzeja Maria Masau Dan, Fiorenzo De Vecchi in Franco Vecchiet, ki so želeli dati poseben poudarek prvim dvajsetim letom umetnikovega delovanja. To obdobje je šir-

Tržaški podžupan Roberto Damiani izroča Lojzetu Spacalu pečat mesta Trst (Foto Kroma)

ZORAN SOSIČ (SSK) PREDSEDNIK VZHODNO-KRAŠKEGA SOSVETA

Predstavnik Slovenske skupnosti v koaliciji Oljke Zoran Sosič je novi predsednik vzhodnokraškega rajonskega sosveta. Zanj so glasovali svetovalci Oljke, Illyjeve liste in predstavnica Stranke komunistične prenovi Luisa Tirel. Svetovalci Pola svobosčin so oddali belo glasovnico. Za podpredsednika je bil izvoljen Bruno Fabbrici (Il-

lyjeva lista). Zoran Sosič ima 56 let, je upokojen železničar, znan pa je predvsem po svoji dejavnosti na jurskem področju.

Sicer so izvolili tudi predsednika v zahodnokraškem rajonskem sosvetu. Na to mesto je bil potrjen Zdravko Bisin (Oljka). Izvolili so tudi predsednike pri Sv. Ivanu, v Šklednju in pri Sv. Jakobu.

šemu občinstvu manj znano; zaznamujejo ga olja, pri tematikah pa ne prevladuje toliko Kras, ki je značilen za Spacalova dela v naslednjih obdobjih. Masau Danova, De Vecchi in Vecchiet so tudi uredili bogato opremljen katalog.

Na odprtju razstave sta poleg Damianija in Masau Danove spregovorila tudi direktor ljubljanskega Grafičnega bienala Zoran Kržišnik in arhitekt Boris Podrecca.

Ob tej priložnosti naj prejme slavljenec ob svojem visokem življenjskem jubileju tudi naše voščilo.

IŽ

KNJIGA O JADRANSKI BANKI

V sredo, 11. junija, so v razstavnici dvorani Zadrzne kraške banke na Opčinah predstavili knjigo Jadranska banka v Trstu.

Zajetno in razkošno opremljeno publikacijo velikega formata je napisal tržaški zgodovinar Milan Pahor, sicer ravnatelj Narodne in študijske knjižnice v Trstu; izdala in založila pa sta jo Slovenski raziskovalni inštitut in Narodna in študijska knjižnica. Grafično jo je oblikoval Andrej Pisani, tiskala pa jo je tiskarna Graphart.

Kot je sredi predstavitve povedal zgodovinar prof. Jože Pirjevec, je zgodovina Jadranske banke, ki je bila v času Avstroogrške največji slovenski denarni zavod v Trstu, s podružnicami v Ljubljani, Dalmaciji, Hrvaški, Bosni in na Dunaju, dokaz, da smo Slovenci vendar ena najbolj vitalnih stvarnosti tržaškega mesta. Zgodovina Jadranske banke je tudi zgodovina hitrega vzpona slovenskega, pa tudi slovenskega gospodarstva v Trstu. Ne smemo pozabiti, da sta bila poleg slovenskega v Trstu

močno prisotna tudi hrvaški in češki kapital (kot dokaz za to je bila prisotnost hrvaškega generalnega konzula v Trstu dr. Miroslava Bertoše na predstavitvi knjige).

Gospodarstvenik Boris Siega je v svojem posegu poudaril pomen neprestanega iskanja močne finančne baze in avtonomije v naši zgodovini, istočasno pa je opozoril, da bi danes Slovenci morali analizirati svoje dejanske moči in sposobnosti in sprožiti razpravo o razvoju na področju bančništva. Dejavno bi se morali vključiti tudi v nove snuje se načrte o prihodnosti Trsta.

Avtor Milan Pahor je podal nekaj značilnosti Jadranske banke, kot npr. odločitev slovenske politične glave o njeni ustanovitvi, kombinacijo zasebnega in družbenega kapitala, povezavo s Hrvači, vpliv češkega kapitala, naravno sodelovanje z drugimi slovenskimi narodi itd. Orisal je tudi odnos državnih

oblasti: avstroogrška vlada je bila do banke in njenega delovanja vedno korektna, odnos italijanske vlade je bil dominanten in uničujoč, beograjska vlada pa je po likvidaciji tržaškega dela banke ta bančni zavod spremenila v navadno jugoslovansko banko s sedežem v Beogradu. Konec Jadranske banke v Trstu v začetku 20. let našega stoletja je v glavnem povzročilo zadržanje italijanskih oblasti, čeprav so bili tudi takratni upravitelji nespretni. Tudi za konec Tržaške kreditne banke bi lahko rekli, da gre za kombinacijo politične volje o uničenju slovenske banke in napak upraviteljev.

Kot že rečeno, se je predstavitve udeležil hrvaški generalni konzul v Trstu dr. Miroslav Bertoša, ki je opozoril na stoletno povezanost slovenskega in hrvaškega naroda in poudaril nujnost sodelovanja. V imenu slovenskega konzulata je pozdravila novi vicekonzul Zdenka Simonovič, spregovoril pa je tudi podpredsednik deželne sveta F-Jk Miloš Budin, v imenu gostiteljev pa predsednik upravnega odbora Zadrzne kraške banke Pavel Milič.

IŽ

50-LETNICA DELOVANJA OSKARJA KJUDRA NA GLASBENEM PODROČJU

Znani tržaški glasbenik in dirigent Oskar Kjuder praznuje letos 50. obletnico udejstvovanja na glasbenem področju. V ta namen so v petek, 13. junija, na sedežu Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu priredili sprejem, na katerem je Kjuder prejel Plaketo boja in dela. Utemeljitev podelitve odličja je prebrala Nada Komjanc, ki je na kratko orisala Kjudrovo življenjsko in glasbeno pot od rojstva v Lonjerju l. 1925 do udeležbe v NOB, udejstvovanja v partizanskem zboru Srečko Kosovel, povojnem študiju na Akademiji za glasbo v Ljubljani in delovanju v Trstu, kjer je vodil npr. orkester Glasbene matice in orkester Miramar. Oskar Kjuder pa je predvsem znan kot ustanovitelj in dirigent Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič. V utemeljitvi je bila tudi podčrtana slavljenčeva borbena razpoloženost in predanost slovenski stvari. Spregovoril je tudi slavljenec sam, ki je med drugim poudaril pomen poguma in vztrajnosti. Ob tej priložnosti naj gredo slavljenču čestitke tudi našega lista.

JUBILEJNI KONCERT DEKLIŠKEGA ZBORA "DEVIN"

DOKAZ SPOROČILNE MOČI GLASBE

IVAN ŽERJAL

V soboto, 14. junija, je bil v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu doživet jubilejni koncert ob 25. obletnici delovanja Dekliškega zbora "Devin", ki je potrdil svoje pomembno poslanstvo na devinskem koncu.

Da je to res, sta dokazala tako številno občinstvo kakor tudi dolga vrsta prebranih čestitk in podeljenih cvetic in drugih daril, ki so jih prinesli predstavniki devinsko-nabrežinske občinske uprave, številnih ustanov, društev in zborov, ki so v prijateljskih stikih z devinskimi dekleti.

Potrdilo, da je bil sobotni štivanski večer velik pevski praznik, je bil tudi nastop kar štirih zborov (poleg Dekliškega zbora Devin so nastopili še moški zbor Fantje izpod Grmade, mešani zbor R.M. Rilke in moški zbor Antonio Illersberg).

Za priložnostnega govornika Janka Bana je bil štivanski večer "eden tolikih dokazov, kolikšno sporočilno moč ima glasba in kako nam lahko zgleda pot do dosežkov in ciljev, ki bi se jih sami morda nikoli ne domislili ali pa bi prišli s težavo do njih." "Ko si človek zaželi petja," je med drugim dejal Ban, "zažveni iz njega glas, o katerem so že mnogi rekli, da je najlepše glasbilo. Z njim izražamo vse odtenke našega raz-

Dekliški zbor "Devin" na jubilejnim koncertu ob 25-letnici pod vodstvom Hermana Antoniča; na desni Aljoša Saksida s kitaro (Foto Kroma)

položenja in to tako pristno, da se ne moremo pretvarjati. Ko pojemo v zboru, soustvarjamo razpoloženja, ki jih nakazuje skladba, in tako damo umetnini nekaj svoje, tako da postane - vsaj malo - tudi naša, skupna umetnina. To soustvarjanje prerasča okvire pevske sobe, posameznih vaj, golega izvajanja te ali one partiture. Ustvarja v okolju neke nevidne zvoku simpatične tipalke proti vsem, ki so uglaseni na podobno struno, da zabrni v njih želja po novih izkušnjah in novih vezeh... Te glasbene tipalke so zadnja leta - učinkoviteje kot besede in prepričevanje - segle do italijanskih zborov, ustvarile v Devinu

novi harmonijo (ne samo glasbeno) in proti Trstu nov kontrapunkt, nov dialog."

Na koncertu, ki ga je povezoval Franc Fabec, so devinska dekleta zapela osem pesmi, med katerimi npr. Gobčevo *Dekletom, Signore delle cime* Bepija de Marzija, Košutovo *Kam* idr. Skupaj z zborom Antonio Illersberg so izvedle veličastni *Credo* Jacobusa Gallusa, na koncu pa so skupaj z nekdanjimi pevkami zapele še Maličovo *Zdravljico* in Ježovo *Igraj kolce*. Pri nekaterih pesmih sta jih pri klavirju in na kitaro spremljala Lucija Lavrenčič in Aljoša Saksida. Kot že rečeno, so na koncertu nastopili še zbori Fantje izpod Gr-

made pod vodstvom Iva Kralja, R.M. Rilke pod vodstvom Barbare Corbato (ki tudi poje v Dekliškem zboru Devin) in Antonio Illersberg, ki ga vodi Tullio Riccobon. Gostujoči zbori so še dodatno popestrili praznično in slovesno vzdušje večera, ki se je nato nadaljevalo še na družabnosti na sedežu devinskih zborov, kjer je bila tudi na ogled razstava fotografija Janka Kovačiča.

Ob 25-letnici delovanja Dekliškega zbora Devin je izšla tudi brošura s priložnostnim tekstom, vrsto fotografiskih posnetkov in sporedom jubilejnega koncerta.

OBVESTILA

IŠČEMO PRIMERNO osebo za nabiranje reklamnih oglasov. Pokličite na tel. 040-365473.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete (ul. Donizetti, 3) obvešča, da so na razpolago informacije o raznih pobudah za preživetje poletnih počitnic za mlade in študente: poletni tabor v Taijezu v Franciji, poletni tabor v Izoli, razne duhovne vaje za študente, Draga mladih na temo Prihodnja postaja: Evropa! na Opčinah, potovanja za študente (Irska, Škotska, Skandinavija, južna Italija in Sicilija, Češka in Slovaška, Grčija, Turčija, Egipt, Združene države Amerike), ki jih ponuja Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Za vse informacije: tel. št. 370846 - od pon. do pet., od 9. do 17. ure.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu sporoča, da je še nekaj prostih mest za poletno gorsko kolonijo v Comegliansu v Karniji. Kdor se želi vpisati, naj telefonira v večernih urah na št. 366970 ali 43194 za Trst, na št. 0481-530924 za Gorico. Kdor se je že vpisal, naj vse, kakor še telefonira na navedene številke.

SVETOIVANSKA ŽUPNIJSKA skupnost vabi na praznovanje župnijskega zavetnika. V soboto, 21. 6., bo koncert v župnijski cerkvi. V nedeljo, 22. 6., bo ob 9. uri procesija, ob 10. uri pa slovesna sv. maša v slovenščini v župnijski cerkvi. V ponedeljek, 23. 6. (vigilija sv. Ivana), bo ob 20. uri sv. maša v slovenščini

v stari cerkvi. V torek, 24. 6. (god sv. Ivana), bo ob 18. uri sv. maša v slovenščini v stari cerkvi.

MLADINSKI DOM Boljunc v ljudo vabi na otvoritev razstave Maria Magajne *20 let delovanja škofa Lovrenca Bellomija med Slovenci* ter *Motivi iz doline Glinščice*. O delu Maria Magajne bo spregovoril Dušan Jakomin. Razstavo bomo odprli ob praznovanju vaškega zavetnika sv. Janeza Krstnika v nedeljo, 22. t.m., ob 11. uri.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev v Trstu vabi ob sklepu letošnje sezone na zaključni večer, na katerem bodo predstavili zbornik *Naš glas pri nas doma* in zgoščenko *Glasovi za spomin*, ki ju je Radijski oder izdal ob petdesetletnici svojega uspešnega delovanja. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijska 3, v ponedeljek, 23. junija, ob 20.30.

ŽUPNIJA SV. JANEZA KRSTNIKA v Boljuncu vabi na slovesno somaševanje ob prazniku farnega zavetnika v torek, 24. junija, ob 20. uri. Somaševanje bo vodil g. škof Evgen Ravignani. Po sv. maši se bomo srečali z g. škofom v prostorih Mladinskega doma Boljunc.

DAROV

ZA NOVI glas: N.N. 100.000.

OB OBLETNICAH smrti matere in očeta daruje Elvira 50.000 za svetoivanski Marijin dom in 50.000 za Marijin dom v ul. Risorta.

PRAZNOVANJE FARNEGA ZAVETNIKA V BOLJUNCU

V Boljuncu se vneto pripravljajo na praznovanje farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika. Odločili so se, da ob tej priložnosti počastijo spomin na pokojnega škofa Bellomija, ki je rad zahajal v župnijo. Zato bodo v Mladinskem domu pripravili razstavo fotografij Maria Magajne z naslovom *Škof Bellomi med Slovenci* ter izbor zgodovinskih fotografij o dolini Glinščice.

Fotograf in reporter Mario Magajna je med skoraj dvajsetletnim delovanjem škofa Bellomija v Trstu pogostoma ujel v svoj objektiv značilne trenutke pokojnega škofa med našimi ljudmi ter celo vrsto črno-belih fotografij, ki prikazujejo zgodovinski prerez parka doline Glinščice. Razstavo bodo slovesno odprli v nedeljo, 22. junija, po župnijski sv. maši ob 11. uri. Uvodno misel o razstavi in avtorju fotografij bo podal g. Dušan Jakomin.

V torek, 24. junija, bo na praznik sv. Ivana ob 20. uri v župnijski cerkvi slovesna sv. maša, ki jo bo daroval no-

vi tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Po maši se bo g. škof zadržal z župljani v dvorani Mladinskega doma. Tako bodo Boljuncani imeli priložnost, da se prvič srečajo s svojim škofom, da ga pozdravijo ter da se z njim pogovorijo. Cerkvene pevke mu bodo zapele dobrodošlico.

Praznovanje farnega zavetnika v Boljuncu bo imelo letos bogato duhovno in kulturno vsebino ter bo nudilo priložnost, da se tamkajšnja župnijska skupnost duhovno in kulturno obogati.

AS

MAŠA V RIŽARNI

Prejšnjo nedeljo, 8. junija, je bila v tržaškem uničevalnem taborišču v Rižarni slovenska spominska maša za žrtve, ki so bile tam usmrčene. Maševal je škof vikar za slovenske vernike tržaške škofije msgr. Franc Vovčič, ob lepi udeležbi slovenskih vernikov pa je obred spremljalo petje zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta.

ZAŽIVEL JE "SLOVENSKI ODER"

"MALE DAME" V SOBOTO PRVIKRAT NA ODRU

BREDA SUSIČ

To soboto, 21. junija, bo prvič uprizorjena na odru igra *Male dame*, ki jo je po dveh povestih ameriške pisateljice Louise Alcott (*Male dame* in *Male dame odrasčajo*) za oder priredila Lučka Susič. Gre za zgodbo štirih deklet, sester Meg, Jo, Beth in Amy March, ki v obdobju ameriške secesijske vojne doživljajo svojo mladost, prve radostne in žalostne življenjske izkušnje, prva razočaranja in prva ljubezenska doživetja.

Zgodba je v italijanskem in zahodnem svetu sploh zelo znana, saj spada že skoraj eno stoletje med najbolj priljubljene mladinske povesti in so bili po njej posneti že trije filmi (v it. *Piccole donne*). Med Slovenci pa je delo malo poznano. Morda zaradi izrazito krščanskega duha, ki jih preveva, se teh knjig dolgo ni dobilo na slovenskem knjižnem

trgu, šele v zadnjih letih je izšla prva izmed njih. Lahko torej rečemo, da bo igra, ki si jo bodo gledalci prvič lahko ogledali v soboto ob 19. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah, novost na naših gledaliških odrih. Ansambel, ki jo bo odigral, sestavljajo sami mladi. Izšli so iz gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, od katere so se formalno ločili in si nadeli novo ime, ker je postala preveč številčna, da bi lahko v njej vsi nastopali. Skupina si je tako nadela ime *Slovenski oder*, torej ime skupine, ki je pred leti že nastopala pod mentorstvom prof. Jožeta Peterlina. V igri bo vlogo Meg odigrala Francesca Simoni, Ivana Solc bo Jo, Jasna Simčič bo Beth, Miriam Čermelj Amy, Nadja Roncelli

pa mama. Poleg njih nastopajo še Tomaž Susič, Manica Maver, Mitja Petaros, Alenka Jugovaz, Matjaž Rustja in Andrej Maver. Za režijo skrbi Lučka Susič, scena pa je delo Magde Samec. S to igro se bo skupina predstavila tudi na festivalu amaterskih gledališč v Mavhinjah, kjer jo bo odigrala točno teden kasneje, 28. junija, ob 20.30.

"Sestrski" ansambel, torej gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba, pa je že imela svojo premiero, saj je pred manj kot dvema tednoma uprizorila v Marijinem domu v Rojano igro *Tajno društvo PGC*. V njej so se izkazali nekateri mlajši igralci, še posebej nosilci glavnih vlog, Ivo Lachi, Rok Oppelt in Erik San-

cin. Gledalci pa so se zabavali tudi ob posrečenih prizorih iz šolskega življenja, ki so ga živahno pričarali na oder dijaki, sluga, profesorji in ravnatelj in ob zapletu v stanovanjski hiši glavnega junaka, kjer se z življenjskimi težavami spopadeta mala Silvica in mama, ki ji življenje greni Karfijola, pomaga pa prijazen Čepon. Tudi ta igra bo na sporedu v Mavhinjah, in sicer v ponedeljek, 30. junija, ob 22. uri.

M Sprachferien Hermagoras

Nemščina za mladino v Avstriji
Pri Celovski Mohorjevi smo najugodnejši ponudnik poletnih jezikovnih počitnic v Avstriji. Zadnja leta se je v Modestovem domu v Celovcu zvrstilo že polno mladit.
Mnogi se vračajo.
Zakaj ne bi poskusili tudi vaši otroci?
Zahtevajte prospekte: 040-212987

GALERIJA ARS / HERMAN KOSIČ

"DANES LAHKO GLEDAM, LJUBIM"

SAŠA QUINZI

FOTO BUMBACA

Lepo je, ko lahko spremljamo pot nekega umetnika od samih začetkov prek nadaljnjih razvojnih faz, kot se nam v teh dneh do 10. julija ponuja z razstavo Hermana Kosiča v galeriji Ars, ki jo je slikar-samouk sam poimenoval *Danes lahko gledam, ljubim* in posvetil nečaku Nicoli. Petkova običajna otvoritev je tudi tokrat, toploti navkljub, privabila lepo publiko; uvodoma je na klavir zaigrala Kačaturjanovo skladbo Martina Valentinčič, o Hermanovih novih delih pa je v odsotnosti Jurija Paljka njegovo predstavitev prebrala Katja Šfiligoj, ob tej pa je spregovoril še prof. Joško Vetrh.

Tokrat se Herman predstavlja z dvema "desetkama" del. V prvi sobi je pod nevsakdanjim, "minimalističnim" naslovom *Dudaizem* zbranih deset grafik. Vsaj za goriško publiko gre za prvenec v tej tehniki, s katero se je Herman začel ukvarjati prav na tistih Kanarskih otokih, kjer že leto dni živi in ustvarja. Tudi v teh delih se umetnik ni oddaljil od njemu lastne teme "večnega boja človeka z nasiljem in neprijaznim svetom," vendar se te loteva na nov način. Kom-

pozicijo gradi s tankimi, rezki-mi črtami, prepredenimi v mreže, iz katerih se preko bolj ali manj gostih črt ali črno-belih kontrastov pojavljajo osamljene figure.

Podoben premik lahko prepoznamo tudi v desetih oljih na papirju, naslovljenih *Fly of love - Let ljubezni*. Ne srečujemo več z barvnimi liki nasičenih platen, na katerih se je bivanjska nelagodnost izražala v neke vrste *horror vacui*. Barve, še vedno ekspresivne, so tokrat omejene, prevladujeta črna in vinsko-vijoličasta z rdečimi risami, ki podčrtujejo detajle. V močnih in mastnih nanosih so nanešena na list, ki ostaja pri nekaterih delih v veliki meri še bel-neomadeževan. Slikarski pristop je bolj premišljen in tudi vsakodnevno teptanje človeškega življenja in ljubezni se zdi manj neizbežno; upanje še vedno obstaja v angelih in človeški prisotnosti - čeprav so portreti izmaličeni in torzi krčeviti. Tudi besedila, ki se dopolnjujejo s slikami in so bila včasih zagonetno gosta in izživalna, so sedaj manj kričeča: *"Lahko ti odvzamejo zrak, srce / tisti dan ti, več kot zmeraj / moral boš ljubiti"*.

V GALERII INSTRUMENTOV

FOTO BUMBACA

SCGVE. Komel je že priredil zaključni glasbeni poklon najmlajših gojencev z igrivim prizorčkom o Mojci Pokrajculji in prijateljih. Ta petek, 20. t.m., bo koncert sakralne glasbe pod oboki prenovljene cerkve sv. Ivana, prejšnji teden pa so se v soboto, 14. junija, na odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž zvrstili nekako "srednji" glasbeniki, tisti, ki so sicer že naredili kakšen - krajši ali daljši - korak na svoji umetniški poti, a se le-ta še nadaljuje in razvija.

Prijeten večerni nastop - z naslovom *V galeriji instrumentov* -, na katerem se je v dvanajstih točkah sporeda marsi-

kdo že prav lepo izkazal, je uvedla skupina štirih mladih violinistov s Telemannovim koncertom v G-duru (na sliki). V nadaljevanju smo slišali več klavirjev, kljunasto in prečno flavto, dve kitari, oboo in violončelo, ki so izvajali bolj ali manj zahtevne klasične in tudi sodobnejše skladbe; za klavirsko spremljavo marsikaterga nastopajočega so poskrbeli profesorji-pianisti (Ingrid Silič, Luca Ferrini, Michela De Castro). Za zaključek je nastopil nadebudni trio Peter Gus-violina, Matija Faganel-oboa in David Bandelli-klavir, ki je briljantno podal Haydnov koncert št. 1 v C-duru.

DD

PLEŠIVO / ZAKLJUČNA ŠOLSKA PRIREDITEV

PRAZNIK OB VERZIH PESNIKA ZORZUTA

IGOR DEVETAK

V bivši kinodvorani Italija v Krminu je bilo v soboto glasno in živo kot med najbolj uspelim ljudskim praznikom. Ob prvi obletnici poimenovanja plešivske šole po Ludviku Zorzutu - 16. junija 1996 - in ob 20-letnici smrti briškega etnologa, zgodovinarja, muzealca, arhivista, publicista, planinca, glasbenika, predvsem pa ljudskega pesnika so se malčki iz plešivskega vrtca in učenci osnovne šole ter njihovi učitelji s slovenskega roba zgledno poklonili Zorzutovemu spominu. V z rdečo barvo popleskani obsežni dvorani je pred nepomirljivimi otroci, prizadevnimi vzgojitelji in zelo številnimi starši, prijatelji, znanci ter uglednimi gosti najprej nastopil moški zbor Plešivo, ki ga je pripravil Zdravko Klanjšček, ob priložnosti pa vodil žilavi Herman Srebrnič.

FOTO BUMBACA

Slovenska pesem, in še posebej tista, ki poje o našem domu - Triglavu, je pokazala, da smo tudi tod doma. Po pesmi je stopila na oder ravnateljica Mirka Brajnik. Povedala je, da je srečanje ob koncu šolskega leta tradicionalno in da je preraslo zgolj šolski okvir: danes je to shod plešivske zamejske skupnosti. Ker pravimo, da so otroci naša prihodnost, rad pride slovenski človek na ta praznik pogledat, kakšna prihodnost nas čaka, in glede na letošnjo izkušnjo odhaja s spodbudno podobo o njej. Saj to je ob furlanski rob potisnjen svet, v katerem - kot smo slišali - je težje biti Slovenec. Pripadniki te odporne slovenske stvarnosti na Plešivem dobro vedo, kaj daje in kaj odvzema večnarodnostna družba.

Na oder je stopil tudi mladi krminski župan Maurizio Pa-

Relief Ludvika Zorzuta, delo briškega umetnika Silvana Bevčarja

seli. Imel je besede pohvale za slovenski vrtec in šolo. Žlahiti ju - je povedal - tesna vez s krajevno stvarnostjo, ki zaradi svojih značilnosti diha po svoje. Da je res tako in da je vraščeno v plešivsko samosvoje in vendar narodnostno odprto okolje, je lepo izhajalo iz sporeda. Najprej je neurejena četica malčkov iz vrtca zapela in zaplesala. Res je: kjer so otroci, je preprosto lepo! Za njimi so učenci osnovne šole recitali izbrane stavke iz pesnikovih razmišljanj in venček njegovih verzov. Slišali smo njegovo izpoved: "Gradnik filozof, samohodec je dojemal svoja Brda tako molče, morda ne z doživetjem. Govoril je filozofsko, po svoji modrosti. Jaz pa narodopisec pohajavi, sem doživljal to, kar

je on napisal... Bogat je Gradnik v izrazoslovju briškega narečja. Vendar ne poje, ne govori po briško. Poskušal sem ga nadomestiti s tem, da vsaj jaz v briškem narečju spregovorim po briško!" Pesnik Zorzut se je rodil prav v tisti hiši, kjer se je deset let prej Alojz Gradnik.

Po recitalu je bilo na vrsti presenečenje. "Produkcijna družba" Home video pictures Plešivo je zbranim v dvorani postregla z izčrpnim in duhovitim video-prikazom življenja na Plešivem in v šoli. Igrani video-film so otroci sami zrežirali in posneli v tandemu z učitelji Aleksijo, Dariom in Suzi. "Mi ... in Plešivo" bo odslej spadal v zamejsko samostojno avtorsko video-produkcijo. Šolarji in učitelji, še drugim ga pokažite!

In še: isti večer so predstavili lepo knjigo, v katerem so objavili ob bogatem slikovnem gradivu vse, kar je treba vedeti o plešivski šoli in človeku, po katerem nosi ime. Knjigo bi šlo posebej obravnavati, obenem pa jo vsem priporočamo.

Nastopajočim Plešivcem ne moremo drugega kot le pritrditi z lepimi, nekoliko prilagojenimi besedami, ki jih je o Zorzutu ob poimenovanju šole izrekla prof. Lojzka Bratuž, ki se je sobotnega praznika tudi udeležila: "Po značaju ste vedri in odprti, izžarevate človeško toplino in veselje do življenja."

Nasvidenje na prihodnjem srečanju, malim Plešivcem pa želimo slovensko prihodnost.

UTRINKI S ŠOLSKIH PRIREDITEV

IVA KORŠIČ

jem hudomušnih pesmic dokazali, kako dobro so se vživeli v čudoviti svet glasbe. Vanj jih je povedla prof. Alda Jederlinčič iz novogoriške glasbene šole.

ŠTEVERJAN

V Števerjanu so najmlajši igraje na orf-instrumente pripravili pod vodstvom sester Lucije in Cecilije srčan prizorček *Grad-gradček reci mi...* z bogatim scenskim ozadjem, pojočimi rožicami in drevesci. V pravljicnem gradčku so zapele: muha sitnica, komar piskar, mravljica pravljica, miška dolgorepka, žabica krakica, zajček trepetajček, lisička sestrička, sivi volk grabež in medved teptun. Slednji je s šapami vse nerodne poteptal in vsega je bilo konec.

Tudi osnovnošolci so osrečili starše s svojimi nastopi. Števerjanski otroci so v režiji učiteljice Anke Černic in njeni prikupni scenski podlagi u-prizorili pravljico *Muca Copatarica*. Po navdušenem ploskanju so mladi bralci prejeli bralne značke in knjige, ki jih je z denarnim prispevkom Kmečke banke podaril otrokom Odbor staršev osnovnih šol goriškega didaktičnega

ravnateljstva. V imenu odbora je prof. Nevenka Bresciani priporočila učencem, naj zmeraj radi segajo po dobrem branju. Čeprav je bil popoldan še kar vroč, so se prireditve udeležili tudi predstavniki Kmečke banke g. Kuštrin, deželna inšpektorica dr. Lučka Barej, ravnateljica dr. Mirka Brajnik.

PEVMA

Razen inšpektorice so bili ti prisotni isti dan tudi v pevski šoli Lojze Abram. Ob zaključku projekta *Vinarstvo v Brdih* so se pevski otroci srečali s števerjanskim umetnikom-samoukom g. Mirkom Maražem. Ob tej priložnosti so jih obiskovali vrstniki iz osnovne šole Ludvik Zorzut s Plešivega. Svojevrstni likovni ustvarjalec Maraž že dvajset let stika po briških brajdah in ob potokih; išče take korenine, ki nosijo v sebi zamek tega, kar on s svojimi tenkočutnimi očmi že vidi dokončno. V tišini svoje delavnice, s pomočjo dleta, rezi svedra izvablja iz korenin čudovite ptičje, lisičke, pse, celo jaslice, obutege mačka, maršovčka... Svoje izdelke ima zelo rad in se težko loči od njih. Pred začudenimi očmi otrok je iz dveh paličic izrezljal kraljico

naših polj ivanjščico in očarljivo planiko. Iz njegovih rok so učenci prejeli zaslužene bralne značke. Za tem je zadonela vesela pesem pod taktirko učiteljice Marte Ferletič.

GORICA: OŠ ŽUPANČIČ

Ko se je dan (9. junija) že nagibal k večeru, so tudi učenci iz osnovne šole Župančič vzeli slovo od šolskih klopi. Najprej so se na odru prikazali prvošolčki, pogumno so zapeli in zarajali pesmico o medvedku, ki pleza na drevo, išče sočne hruške, a čofne z drevesa in namesto hrušk sebe pobira s tal. Po kratkem pevskem intermezzu je nastopil drugi razred z orf-instrumenti in zaigral pesmico *Pelikan*. Kaj ima najraje, česa se mora bati zajček, so nam povedali tretješolci. Četrty razred je recital v razgibani obliki splet pesmi o otroštvu Borisa Novaka. Petošolci so potrdili lansko igralsko žilico in se predstavili s šaljivim prizorom o šolskem življenju. S smehom na ustnicah, a z nekoliko strahu v srcih (zaradi bližajočih se izpitov) so se pošalili z vedenjem porednih otrok.

Ob sklepu prireditve so vsi zapeli nekaj živahnih pesmic ob glasbeni spremljavi učiteljice Ketty Tabaj in prisluhnili pohvalnim besedam ravnateljice Mirke Brajnik; ta jim je čestitala za priznanja, ki so jih prejeli ob raznih tekmovanjih, ter zaželela vedre počitnice.

POKRAJINSKI SVET IN ODBOR STA NA DELU

Pred približno desetimi dnevi so se sveži predsednik pokrajine Giorgio Brandolin, odbornica za šolstvo Maria Rosaria Di Dato, slovenska svetovalec David Grinovero in Damjan Primožič ter pokrajinski funkcionar inž. Gabrielcic, ki je poverjen za tehnično službo, sestali z ravnateljem italijanske šole ITI in ravnateljem Sturmom, ki naj bi prevzel oskrbo slovenske sekcije šole ITI, ko se bo ta vselila v Slovenski šolski center. Kot običajno, je problem denar, brez katerega bodo tudi tokrat še tako optimistična pogajanja propadla. Del tega denarja naj bi dala pokrajina (za usposobitev razredov), ostalo (za usposobitev laboratorijev) pa naj bi prišlo iz rimske malhe. Predsednik Brandolin, ki smo ga doslej spoznali kot neutrudnega nosilca dobrih namenov, je zavzel stališče, da bi se selitev sekcije čimprej odredila. Na nas pa bo, da brez prizanesljivosti sodimo nove upravitelje po dejanjih. Bivša uprava Marcolini je bila gorške Slovence prezirala, ko jih ni obravnavala z zadostno pozornostjo. Slovenske sekcije seveda ni spravila pod slovensko streho. Nova uprava je načelno za našo stvar. V predvolilnih izjavah kandidata Oljke smo poslušali laskave obveze, da se bo zanj zavzel in da se bo o posegih pogovarjal s predstavniki Slovencev. Naše glasove je zato prejel. Ko smo zvedeli za imena odbornikov - vsi so Italijani -, je nekaj našega optimizma splahnelo.

Zakon dopušča, da si predsednik izbere ekipo po svoji volji in presoji. Že res, da sta v ekipi šestih odbornikov dva tehnika (Masau Dan in Sfili-goj), toda politični ključ je bil prav tako odločilen (koalicija Italijanske ljudske stranke in Demokratične stranke leve). Obžalujemo odsotnost Slovenca? Seveda, čeprav s slovenskim svetovalec Grinoverom soglašamo, ko pravi, da bomo sodili novo drevo po sadovih. Sodili bomo odbornike in predsednika po tem, ali dosledno izvajajo pro-

gram, s katerim so nas opajali.

Dolžnost slovenskega svetovalec je, da upravitelje nadzoruje, jih opozarja na probleme in rešitve ter prispeva k usklajevanju stališč politične večine. Odbor pa je pri ukrepanju popolnoma suveren. Tako je svetovalec Grinovero sklenil svoj poseg v slovenščini na prvi seji pokrajinskega sveta 30. maja: "Hočem potrditi svojo podporo tej pokrajinski upravi, predsedniku Giorgiu Brandolinu in predstavljanim programskim smernicam. Ob tem moram povedati, da ne podpisujem danes tukaj menice in bianco, a bom pazljivo sledil delu nove uprave in sproti ocenjeval doslednost, ki jo boste pokazali pri spoštovanju programskih obvez."

Končno: uprava bo morala pokazati Slovincem jasna znamenja. Brez slovenske podpore ne bi obstala, še bolj problematično in nestvarno pa bi bilo brez nas razmišljati o novih strategijah za občinske volitve, ki bodo naslednje pomlad. Ker ni v mestu niti ene stranke - med temi, ki so se ob pokrajinskih volitvah prepoznavale v levsredinski opciji - z zadovoljivim zaloga-jem volivcev, bo treba napeti prav vse sile. Slovenci pa naj bi si prisvojili tudi dostojno pogajalsko moč.

Predsednik Brandolin je med tem predlagal nastanek komisije za vprašanja Slovencev, ki naj bi sestavila jasno sliko o manjšini. Pokrajinski odbor bi njene izsledke prevzel za svoje. Oživila naj bi tudi pokrajinska konzulta za slovensko manjšino. Brandolin nam torej ponuja sredstva za aktivno soudeležbo (jeseni bo na krožniku tudi imenovanje predsednika pokrajinskega sveta). Ali bosta obveljali ekipno delo in skupinska zagnanost, ki ju je napovedoval tudi "športnik Brandolin"? Ta dvojna drža bi edina lahko zavarovala nove upravitelje pred v italijanski politiki že dobro znanim cinčnim politikantstvom.

IDE

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta, deda in pradedu JOŽETA (PEPIJA) COTIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali za cvetje in v dobrodelne namene, ter vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin.

Sinovi Jožef (Ivo), Roman in Karlo z družinami

Gorica, 19. junija 1997

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in nonota ROKA ŽNIDARČIČA

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Karlu Bolčini, cerkvenemu pevskemu zboru in vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin. Posebna zahvala naj gre dr. Tavčarju.

Svojci

Štandrež, 16. junija 1997

SREČANJE POBRATENIH ZBOROV

FOTO BUMBACA

Prizadevni in navdušeni člani mešanega pevskega zbora Rupa-Peč, ki so znani po tem, da skrbno gojijo stike z drugimi zbori, so pod vodstvom Zdravka Klanjščka presenetili javnost na Goriškem s še eno uspešno večerno prireditvijo. V Kulturnem domu v Sovodnjah so namreč v soboto, 14. junija, priredili res pristno srečanje treh pobratenih zborov.

Po prvi pesmi domačega zbora Rupa-Peč, ki se je spet izkazal za glasovno uravnovešene in solidnega, saj se v zadnjih letih kakovostno znatno razvija, je predsednik domačega društva Ivo Kovic najprej pozdravil goste in jim zaželel, da bi se dobro počutili med njimi. Razložil je, da se je zbor Rupa-Peč spoznal z MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe in z MePZ KD Fran Bogovič iz Dobove pred šestimi leti. Enkrat letno skupaj zapojejo in se povesejo. Naslednje leto je že napovedano srečanje v Vrtojbi.

Sledili sta še dve pesmi domačega zbora, nakar je zbor iz Dobove (na sliki), ki deluje že več kot 35 let, zapel pod vodstvom Francija Keneta ossem skladb pretežno slovenskih avtorjev. MePZ iz sosednje Vrtojbe, ki se lahko ponaša s 50-letnim neprekinjenim delovanjem, je pod vodstvom Barbare Šinigoj zapel svoje pesmi, na koncu pa so se pevci treh zborov združili v en sam sestav. Tri zaključne pesmi res številnega združenega zbora so vodili trije zborovodje izmenoma. "Da bomo še zapeli, prijateljsko živeli, nam slovenska pesem daj!" je pravila zadnja Polanškova Pozdravna, ki je mogočno izzvenela pod taktirko Zdravka Klanjščka. To je bil izrecen manifest pobratenja, krepko sporočilo dejanskega prijateljskega sožitja, ki je z močjo presunilo vsakega prisotnega: slovenska pesem in univerzalna sporočilnost glasbe nas lahko združujeta mimo vsake - naravne ali umetne - meje.

DD

VRH / ZAKLJUČNA ŠOLSKA PRIREDITEV

"JE BLO AN BUOT"

Na Vrhu je v torek, 10. junija, Etko Mužetko povabil vaščane k zaključni šolski prireditvi, ki je potekala na osnovni šoli. Prireditve so uvedli učenci 3. in 4. razreda. Prisotnim so se predstavili s pravljico v angleščini, ki so si jo sami izmislili, Winnie the Pooh in Genius.

Spored se je nadaljeval z uvodnimi mislimi učitelja Marka Cotiča, ki je poslušalce seznanil s celoletnim projektom Ex libris, pri katerem so učitelji želeli otrokom približati svet knjige, književnikov, knjižozorcev, knjižničarjev... Vse, ki smo bili vpleteni v ta načrt, je to delo tako navdušilo, da smo malo za šalo in malo zares začeli brskati po vrhovski ljudski zakladnici. Odkrili smo, da je bilo ljudsko življenje v prejšnjih časih bogato, bogatejše, kot si ga predstavljamo. Čas je dosti te-

ga spremenil, tudi zakril, ni pa izginilo iz zakladnice našega izročila. Tako je iz korenin hruške, ki smo si jo izbrali kot simbol, vzklilo in se razbohotilo mogočno drevo, na katerem so poleg Etkota Mužetkora, preprostejšega vaškega posebneža, junaka naše pravljice, pognali še drugi sadeži - pravljice, ki jih mislimo v bodoče vse skupaj zbrati, ilustrirati in izdati v knjižni obliki.

"Prauco" Etko Mužetko so živahno in doživeto podali učenci, ki so vneto sodelovali tudi pri njenem odrskem oblikovanju. Pristnost njihovega nastopa se je odražala v številnih aplavzih in glasnem smehu vseh prisotnih.

Ob zaključku je ravnateljica dr. Nataša Paulin ovrednotila pomen iskanja naših korenin, saj je preteklost mati sedanjosti in vodilo prihodnosti.

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

V spomin na pok. Jožeta Cotiča sin Roman z družino 100.000, Jožko Kosič z druž. 100.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

DAROV

V SPOMIN na pok. Jožeta Cotiča daruje sin Roman z družino za cerkev sv. Ivana 100.000, za Novi glas 50.000 in za lačne po svetu 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrijah: N.N. 15.000; N.N. Sovodnje 30.000; N.N. 20.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: starši Trevisan ob krstu Martine 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Magda in Franko ob poroki 100.000.

ZA OBNOVITEV zvonika v Pevmi: Jožko Kosič 200.000 lir.

ZA NOVI glas: v spomin na teto Marico Gruden vd. Pertot Vera in Zdravko 100.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: namesto cvetja na grob Karlu Široku druž. Branka Blažiča 100.000 lir.

ZA CERKEV v Štandrežu: v spomin na pok. Mirka Špacapana Angela 20.000 lir.

ZA POPRAVILO župnijskega doma v Štandrežu: N.N. 100.000; cerkveni pevci 200.000; N.N. 150.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor iz Štandreža: namesto cvetja na grob pok. Igorja Pavlina Sonja 50.000, Andrej in Rina 100.000, druž. Corsi 100.000.

ZALAČNE po svetu: druž. S. Zavadlav v spomin na pok. Igorja Pavlina 50.000 lir.

V DOBER namen: namesto cvetja na grob pok. Igorja Pavlina prijatelji in sosedje vdove Alenke iz Števerjana 570.000 lir.

ČESTITKA

Msgr. Kazimiru Humarju, našemu stalnemu sodelavcu, uprava in uredništvo Novega glasa iskreno čestita ob praznovanju 57-letnice mašniškega posvečenja. Obenem mu želita, da bi še dolga leta vestno prihajal s svojimi prispevki na uredništvo.

OBVESTILA

IŠČEMO PRIMERNO osebo za nabiranje reklamnih oglasov. Pokličite na tel. 0481/533177.

SREČANJE DRUŽIN bo na Mi-renskem Gradu v nedeljo, 29. junija, ob 16. uri.

UDELEŽENCE LETOŠNJEGA potovanja z Novim glasom na Sicilijo prosimo, da čimprej poravnajo celotni strošek potovanja.

V GALERIJ Ars v prostorih Katoliške knjigarne na Travniku razstavlja Herman Kosič. Razstava je odprta do 10. julija po urniku knjigarne.

VODSTVO SLOVENSKEGA goriških skavtov vabi svoje člane k zahvalni sv. maši ob zaključku skavtskega leta, ki bo pri sv. Ivanu v Gorici v nedeljo, 22. t.m. Zbor pred cerkvijo ob 11. uri v kroju.

V SREDO, 25. t.m., bo ob 20. uri v prvem in ob 20.30 ob drugem sklicu seja Sveta SSO v dvorani pevskega zbora v Devinu. Vsako članico lahko zastopa en predstavnik. Člani Federacij imajo pravico do dveh predstavnikov. Seji lahko prisostvujejo tudi predsedniki članic, nimajo pa volilne pravice.

SKRD JADRO IZ RONK

vabi na

PRAZNOVANJE OB 10-LETNICI USTANOVITVE

- ob 15.30 zabavno srečanje z bivšimi učenkami in učenci OŠ Romjan;
- ob 19.30 predstavitev priložnostne publikacije Jadro 87/97;
- ob 21.30 svetoivansko kresovanje

V soboto, 21. t.m., v prostorih kmečkega turizma Samsa, Altura di Polazzo nad Foljanom. Možna je rezervacija za večerjo

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO E. KOMEL

glasbeni poklon ob koncu šolskega leta 1996/97

PETJE IN GLASBA POD CERKVENIM OBOKOM

Nastopajo: MePZ Lojze Bratuž, gojenci solopetja SCGV Komel, komorni ansambel glasbenega ateljeja E. Komel in društva Nova iz Nove Gorice, dirigent Stojan Kuret. Gost večera: Godalni ansambel Glasbene matice Marij Kogoj iz Trsta.

Cerkev sv. Ivana v Gorici, petek, 20. junija, ob 20.30.

ZADNJI POKLON CENTRA KOMEL

Letošnji zadnji Glasbeni poklon Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel je posvečen sakralni glasbi. V sklopu z naslovom Petje in glasba pod cerkvenim obokom se bodo v cerkvi sv. Ivana v Gorici predstavili pevci prenovljenega zbora Lojze Bratuž in solopetci iz razreda prof. Franke Žgavec. Ob njih bodo

na večeru igrali komorni ansambel, ki ga sestavljajo instrumentalisti Glasbenega ateljeja Emil Komel in člani društva Nova iz Nove Gorice.

Pod vodstvom dirigenta Stojana Kureta bo skupina izvajala skladbe a cappella in Vi-valdijev Magnificat. Kot gost večera bo nastopil Godalni ansambel Glasbene matice iz Trsta.

BRICI V ŠPETRU

ŠPETER / V NEDELJO, 29. JUNIJA

TINJE / KNJIGA O ŠKOFU LENIČU

PREBUJAJO SE ZAMOLČANI PESNIKI

Konec maja so predstavniki Občine Brda obiskali beneške Slovence v občinski sejni dvorani v Špetru. Odmevno in uspelo srečanje s pestrim kulturnim sporedom sta pripravila podžupan Občine Brda Bruno Podversič in predstavnica KD Ivan Trinko v Čedadu ga. Lucia Trusnach. Med drugim so brali pesmi velikega in priljubljenega briškega pesnika Alojza Gradnika. Prisoten je bil tudi pesnikov sin ing. Sergej Gradnik, ki je za srečanje pripravil naslednje besede:

Spoštovani vsi navzoči, lepo pozdravljeni!

Lani novembra, ko sem imel čast pozdraviti prireditelje Zlate lestve na gradu Dobrovo, sem omenil, kako se iz večletne zamolčanosti ponovno prebujajo pesniška osebnost mojega očeta. Srečanje v Špetru je prav gotovo nov korak iz te zamolčanosti, za kar so poskrbeli njegovi rojaki Brici, njim se tu od srca zahvaljujem.

Imam občutek, da ni bil zamolčan le pesnik Gradnik in z njim še marsikateri pesnik in pisatelj, zamolčani so bili tudi beneški Slovenci, saj smo v povojnih letih komaj kaj slišali o njih, njihovem kulturnem in gospodarskem delovanju. Menim, da bodo takšna srečanja, kot je današnje, okrepila samozavest osamljenih Čedermacev, da bo mladina v Benečiji le še bolj spoznala vrednote slovenskega jezika in dosežkov slovenske kulture in da se ne bo več počasi utapljala v večinskem narodu in raznih negativnih pojavih moderne civilizacije, da bodo ponosni na to, da so Slovenci, in da bodo to znali tudi dokazati vsakomur, ki bi jim to oporekal.

Prav bi bilo, da bi taka srečanja med beneškimi Slovenci in prebivalci matične domovine postala vsakoletna tradicija. Če je danes predstavljeno predvsem Alojz Gradnik, naj bi na naslednjih srečanjih predstavljali še druge pesnike, npr. Kraševci svojega Kosovela, Ketteja, Peršolja, Benečani pa naj svoje vrednote ponesejo po Sloveniji, kjer jih žal še vedno pre malo poznamo.

Če so tu Brici zaorali pravo brazdo, naj torej vzpodbudijo še druge za taka srečanja, da bodo tukajšnji Slovenci čutili, da smo le en narod.

Želim torej, da bi bil večer prijeten in da bi vsem ostal v lepem spominu.

- ING. SERGEJ GRADNIK

REPUBLIKA SERENISSIMA ALI NAUK O AVTONOMIJI

ERIKA JAZBAR

Lansko leto junija sta špeterska občinska uprava in Gorska skupnost Nadiških dolin oživili zgodovinski prikaz beneškega parlamenta in njene upravne avtonomije...

Gre za zgodovinsko posebnost te zemlje, ki so jo beneški ljudje uresničevali na podlagi posebnega statusa že iz časa oglejskih patriarhov in ga potem ohranili tudi - in predvsem - pod beneško republiko. Slovenska beneška zemlja je namreč imela avtonomne uprave in sodišča, lastne vojske, ljudje niso plačevali davkov, in to zaradi geopolitične pozicije Beneške Slovenije, saj so slovenski Benečani branili prehod v Soško dolino. Njihova naloga je postala pomembna v 16. stol., ko je tekla politična meja med Soško in Nadiškimi dolinami. S prihodom Francozov so se okoliščine spremenile, kajti slednji so odpravili stare privilegije in vse, kar je lahko spominjalo na Benetke; posekali so tudi stare lipe, pod katerimi so se zbirali gospodarji in diskutirali o velikih in manjših pravadah; razbili so kamnite mize.

Prihod ali okupacija s strani Francozov je bila sicer dobro sprejeta po Laškem, ne pa tako po Nadiških dolinah; Francozi so - kot rečeno - podirali vse, kar je lahko spominjalo na beneško republiko, kar je za prebivalce Nadiških dolin pomenilo konec avtonomije in starih privilegijev.

Zgodovinski prikaz beneškega parlamenta bo potekal tudi letos v Špetru v okviru praznika vaškega patrona oz. na dan sv. Petra in Pavla v nedeljo, 29. junija; manifestacija se bo sicer začela že v soboto z odprtjem razstave (v prostori ob Beneški galeriji) z naslovom *Clemente Galanda e il Doge*; nedeljski osrednji praznik pa se bo začel popoldne v farni cerkvi z večernicami, pri kateri bodo sodelovali vsi zbori iz Nadiških dolin; to so Beneške korenine, MePZ Pod lipo, Nediški puobi, MePZ Rečan, MePZ Sv. Lenart,

MePZ Matajur in MePZ Trevali. Po koncertu se bo spreved vil do cerkvice sv. Kvirina, kjer je bil zgodovinski sedež arenga Beneške Slovenije; oživili bodo staro zgodovinsko navado in dekani bodo izvolili velikega župana Nadiških dolin.

Na lanskoletni prireditvi je bila udeležba političnih predstavnikov in ljudi neprilakovno visoka; uspešna manifestacija je vsem sodelujočim pokazala, kaj je pomenila tedanja "soslednja" in kako se izvažava avtonomija, ko ni samo beseda na papirju.

Velika udeležba je pokazala tudi zanimanje navadnega človeka in željo po spoznavanju bogate zgodovinske tradicije te slovenske zemlje, ki se lahko ponaša z dolgo zgodovinsko prisotnostjo Slovencev in ni v ničemer manjvredna. Pokaže nam tudi, kako smo Slovenci kljubovali ljudje, saj smo kljub nam pogosto nenaklonjeni zgodovini vztrajali na tem koščku Evrope in smo preživeli marsikateri večji ter odmevnejši narod.

ZAKLJUČNA PRIREDITEV TEČAJEV PLANIKE

SLOVENŠČINA V KANALSKI DOLINI

ERIK DOLHAR

V petek, 13. t.m., je Slovensko kulturno središče Planika v Ukvah sredi Kanalske doline s svečano prireditvijo, katere se je udeležil tudi slovenski minister za kulturo Jožef Školč, obeležilo konec letošnjih tečajev slovenščine v Ukvah in Žabnicah.

Slovensko kulturno društvo Planika je nastalo februarja letos z združitvijo Kulturnega društva Planika, Glasbene šole Tomaž Holmar in Sklada Ponce, njen predsednik pa je Rudi Bartaloth. Planika je tudi letos organizirala tečaje slovenskega jezika v Ukvah in Žabnicah, ki se jih je udeležilo kakih 30 otrok. Tečajniki so se učili prvin maternega jezika pod mentorstvom priznanih pedagogin prof. Irene Šumi in Nataše Komac, ki sta bili za to deležni toplih zahvalnih besed, medtem ko so otroci prejeli posebno diplomu in majhno darilo. Bartaloth je v svojem govoru omenil možnost uvedbe pouka slovenskega jezika tudi v osnovne šole v Žabnicah in Ukvah, poudaril pa je, da bo Planika vseeno nadaljevala s prirejanjem tečajev slovenščine po vaseh.

S svojo prisotnostjo je kulturne delavce v Kanalski dolini počastil minister za kulturo republike Slovenije Jožef Školč. V svojem pozdravu je izrekel priznanje ohranjevalcem slovenske kulture pod Sv. Višarjami in njihovim prizadevanjem, da bi spet poskusili uvesti slovenščino v državne šole, potem ko jim to ni uspelo pred 20 leti. Tedaj so tečaj ukinili po dveh tednih. Školč je pobu-

dnikom tečajev čestital za njihove napore pri ohranjanju in oživljanju slovenske kulture in besede na tem območju ter obljubil podporo ministrstva pri oblikovanju knjižnice, ki jo Planika namerava odpreti v svojem središču v Ukvah. Knjižnico naj bi poimenovali po preminulemu prof. Venosiju, ki je Bartalothu in ostalim prepustil težko nalogo gojenja narodne zavesti v Kanalski dolini. Prisotne sta pozdravila tudi ravnatelj Urada za Slovence po svetu in v zamejstvu Uroš Mahkovec in slovenski konzul v Trstu Tomaž Pavšič.

Kulturno društvo Planika je na koncu prireditve ob zaključku letošnjih tečajev slovenščine podelilo posebno priznanje bivšemu državnemu sekretarju za Slovence po svetu in v zamejstvu dr. Petru Venciju, ki je ta resor vodil od l. 1992 do lani. V obrazložitvi priznanja je Bartaloth pojasnil, da gre Venciju priznanje za veliko strokovno pretanjenost, naklonjenost, dejavno razumevanje in neomajno prijateljstvo do Slovencev v Kanalski dolini. S to točko in z vabilom k udeležbi na jesenskih tečajih slovenščine se je tudi zaključila prijetna prireditev, ki jo je v Ukvah izpeljalo Slovensko kulturno središče Planika.

ZDOMCI NA EMK

FRANCE PIBERNIK O PROZNIH USTVARJALCIH V SLOVENSKI ZDOMSKI KNJIŽEVNOSTI

K Evropskemu mesecu kulture, ki v tem času poteka v Ljubljani, je v večeru o slovenski zdomski književnosti 4. junija v dvorani ljubljanskega frančiškanskega samostana prispeval svoj delež največji poznavalec slovenske zdomske književnosti profesor France Pibernik. V svojem predavanju je poudaril, da je bila literatura, ki je nastajala v slovenski povojni emigraciji, petdeset let izključena iz matične obravnave in postavljena zunaj zakona, postavljena na indeks. Opozoril je, da je treba doseči postopno vključevanje posameznih avtorjev v slovensko književnost, ustrežno generacijam in usmeritvam vsebinskega in estetskega značaja, kajti begunski oziroma zdomski pisatelji so se vedno imeli za sestavni del slovenske kulture.

Zdomska književnost, kot pravi Pibernik, je nastajala v težkih pogojih. Vse delo je bilo opravljeno ljubiteljsko, iz idealizma, ob pomoči redkih mecenov in ne preštevilnih bralcev. V begunskem času zastavljeno delo so emigranti z veliko zavzetostjo nadaljevali v novih domovih, kamor so se najštevilnejše naseljevali v letih od 1947 do 1950.

- MARIJA PRIMC / STR. 16

RAFAELA BÖHM

Tako je na Koroškem, ko se kaj pomembnega dogaja. In v torek, 10. junija zvečer, se je zgodilo. Zbrana družba se je namesto v veliki predavalnici namestila v meditacijski sobi v 3. nadstropju, ki se imenuje Rožmanova soba in jo je blagoslovil torontski nadškof Ambrožič, da prisostvuje predstavitvi še "tople" knjige zgodovinarke Tamare Grieser-Pečar (katere knjiga *Rožmanov proces* je lani izšla pri Družini) *Stanislav Lenič - življenjepis iz zapora*.

Na začetku je zastopnik Mohorjeve založbe g. Filipič predstavil avtorico (rojeno l. 1947 v Ljubljani, študirajočo v New Yorku, na Dunaju in v Parizu ter živečo v Nemčiji), ki je na svetlo dala že več razprav oz. knjig (med drugim o Habsburžanih, biografijo o zadnji avstro-ogrski cesarici Citi, ki je doživela 11 izdaj). Rektor tinjskega doma g. Kopeinig je spregovoril o srečanjih s škofom Leničem, nato pa je v daljšem tekstu o nastajanju knjige in njeni vsebini spregovorila ga. Grieser-Pečar sama.

Za uvod je omenila, da se še šest let po Leničevi smrti in osamosvojitvi Slovenije stanje katoliške Cerkve na Slovenskem ni bistveno spremenilo. Ne preganjajo sicer več duhovnikov, tudi verska komisija ne obstaja več, pravno stanje pa le ni urejeno, čeprav se je za katoličane po zadnjem popisu opredelilo več kot 70% prebivalcev (sicer pa trenutno stanje in razmere lahko razberemo iz slovenskih verskih časopisov).

Škofa Leniča so zaprli 29. 8. 1947, ko je bilo zaprtih veliko slovenskih duhovnikov. Obsojen je bil najprej na šest let, Vrhovno sodišče pa mu je to kazen podvojilo in nazadnje je v zaporu preživel dobrih osem let - od tega kar dve leti in dva meseca v samici, kjer je pisal tudi dnevnik. Takrat so bili duhovniki kaznovani za vsak najmanjši prekršek - odvzeto jim je bilo premoženje ali dovoljenje za poučevanje verouka (ki ga sploh niso imeli) itd. Škof Lenič je bil obsojen zaradi vseh mogočih dejanj: zvez z dr. Prešernom v Trstu, zaradi ilegalne zveze s Koroško, predvsem z dr. Blatnikom, pomoči frančiškankom pri pobegu itd. Skušali so ga streti, pa jim ni uspelo - uspelo pa je pri mnogih drugih, ki groznega pritiska niso prenesli in so se l. 1949 ali kasneje tudi vključili v od Udbes ustanovljeno Cirilmetodijsko društvo (CMD), od katerega so imeli tele privilegije: socialno zavarovanje, dovoljenje za poučevanje verouka, plačevali so manj davka, lažje dobili dovoljenje za potovanje v tujino in podobno. Uspeh takega načina pridobivanja članov kaže naslednja številka: na občnem zboru l. 1950

je bilo od 142 kandidatov kar 75% sodelavcev Udbe. Največ duhovnikov je bilo včlanjenih l. 1952, in sicer kar 526 od nekaj nad 1.000 duhovnikov. Škof Vovk pravil CMD ni odobril - tudi od Vatikana tega dovoljenja ni bilo - saj ga je imenoval "stanovsko politično društvo". Težko pa bi bilo soditi tudi duhovnikom, ki so pristop podpisali (zaradi nepoučenosti) v zaporu, ko druge izbire niso imeli.

Leta 1955 je bil Lenič med šestimi izbranimi, ki jih je oblast na prošnjo škofa Vovka izpustila, vendar s pogojem, da se ne vrnejo na stara službena mesta. Tako je postal župnijski upravitelj v Sodražici na Dolenjskem (kar so bila zanj najlepša duhovniška leta) in tam ostal do junija 1964, ko ga je nadškof Pogačnik imenoval za generalnega vikarja, štiri leta kasneje pa je bil posvečen za pomožnega škofa (kar je sprejel kot križ, ne kot čast). Kasneje (1978) je bil imenovan še za narodnega ravnatelja dušnih pastirjev med slovenskimi izseljenci in kljub krhkemu zdravju potoval po Nemčiji, v Ameriko in Kanado ter Avstralijo.

Škojiški kancler ljubljanske nadškofije g. Franci Vrhunc, ki je bil tudi navzoč na predstavitvi knjige, se škofa Leniča, ki je služil kar štirim škofom (bil je tajnik dr. Rožmana in Vovka ter generalni vikar pri dr. Pogačniku in dr. Šuštarju) spominja kot duhovnika s srcem, ki ni bil priljubljen samo pri vernem ljudstvu, ampak tudi med duhovniki in bogoslovci (v njegovem času je bil vpis v bogoslovje tako velik, da je zmanjkovalo prostora).

Škof Lenič je bil zelo sposoben voditelj, vseeno pa nikoli ni hotel prevzeti mesta nadškofa in je bil posebno vesel, ko se je iz tujine vrnil dr. Šuštar, ki mu je do konca stal ob strani. Svoje boleznijo in tegobe je dostojanstveno prenašal in šele po padcu l. 1989 dokončno prenehal z delom - leto dni poprej so odobrili njegov odstop. Umrli je dan po smrti dnevu matere, 4. januarja 1991, in tisti, ki so bili na njegovem pogrebu, ga ne bodo pozabili: bil je hvalnica Bogu za tako velikega duhovnika.

Spomini škofa Leniča so torej na svetlem, zbrani v lični knjigi na 340 straneh in zahvala gre ne samo avtorici, ki se je odločila za tako pomembno in veliko delo, ampak tudi celovski Mohorjevi, ki je knjigo izdala (v 2.000 izvodih) in predstavitev pripravila tudi na ljubljanski nadškofiji, kjer sta bila navzoča tudi oba nadškofa - upokojeni dr. Šuštar in vodilni dr. Rode. Zdaj je vrsta še na vas, da knjigo kupite in izveste marsikaj, česar morda do zdaj niste vedeli.

V NOVI GORICI KMALU SPET SAMOSTOJNA BANKA

MARJAN DROBEŽ

Finančna sanacija dveh velikih slovenskih bank, Nove ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor, je končana, ker so njuno pasivo oz. finančne obveznosti prenesli v javni dolg, kar pomeni, da bodo primanjkljaje obeh bank poravnali davkoplačevalci. Banki v Ljubljani in Mariboru sta tako spet usposobljeni, da brez omejitev ali hipotek spet prevzamejo oz. nadaljujejo svojo vlogo na finančnem tržišču v Sloveniji in tujini. Po nekaterih izračunih naj bi delež Nove ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor na trgu z denarjem v Sloveniji znašal skoraj 50%. Ob zaključku sanacije obeh bank pa je nastal hud spor glede prihodnjega statusa goriške enote Nove kreditne banke Maribor. Guverner Banke Slovenije dr. France Arhar je na tiskovni konferenci namreč menil, naj bi omenjena banka tudi po opravljeni sanaciji ostala enovita banka, torej naj bi tudi v prihodnje vključevala goriško enoto. Poudaril je tudi, da je ta banka med sanacijo svoji novogoriški enoti dala od 7 do 8 milijard tolarjev t.i. "svežega denarja". V Novi Gorici so zelo ogorčeno reagirali ter zanikali trditve guvernerja osrednje slovenske banke. Iz dokumentov, ki jih imajo na voljo, namreč izhaja, da so ukrepi, ki so jih izvedli med sanacijo, povečini bili politične narave in tudi nezakoniti in izsiljeni. Nekdanja Kreditna banka v Novi Gorici, ki so jo 1. januarja 1995 nasilno pripojili Novi kreditni banki v Mariboru, ni prejela iz Maribora nobenih sredstev za sanacijo, sama pripojitev pa je bila opravljena s pretvezo in zagotovilom, češ da gre za združitev bank v novo bančno ustanovo, ki bo lahko bolj uspešna na finančnem tržišču, tudi upošteva konkurenco, ki bo nastala s sodelovanjem tujih bank v slovenskem bančnem oz. denarnem sistemu.

Nekdanji Komercialni banki v Novi Gorici so z omenjeno pripojitvijo k mariborski banki onemogočili samostojne odnose z Banko Slovenija (osrednjo državno banko), finančnim ministrstvom in medbančnim trgov. Goriška enota je sicer tudi v novih organizacijskih razmerah delovala skoraj samostojno, saj so se odnosi med vodstvom centrale v Mariboru in Goriškimi področjem Nove kreditne banke omejevali le na dialog o bistvenih vprašanjih tekočega poslovanja formalno sicer skupne banke. V Novi Gorici so izdelovali svoje bilance poslovanja ter ohranili ves bančni računalniški in tehnološki sistem. Država je za sanacijo goriške enote te banke izdala za okrog 16 milijard t.i. sanacijskih obveznic, finančna ozdravitev pa se kaže zlasti v tem, da ima zdaj enota v Novi Gorici za okrog 8 milijard tolarjev premoženja, njenih delničarjev pa je nad 130.

V Novi Gorici so, kot omenjeno, izvedli najrazličnejše

ukrepe in pobude, da bi dosegli osamosvojitve, to je preobrazbo enote Nove kreditne banke Maribor v samostojno banko. To zahtevo so podprli poslanci iz severnoprimorskih občin, vključno z dr. Janezom Podobnikom, predsednikom Državnega zbora, gospodarstveniki, predstavniki političnih strank, nepolitične organizacije Goriški forum in tudi slovenski finančni minister Mitja Gaspari. Predlagali so, da se o prihodnjem statusu sedanje goriške enote omenjene banke izrečejo na posebnem sestanku severnoprimorskih poslancev, ki naj bi bil v Novi Gorici, udeležila pa naj bi se ga tudi guverner osrednje banke dr. France Arhar in finančni minister Mitja Gaspari.

ZAGOTOVILA MINISTRA IN PODPREDSEDNIKA VLADNE MARJANA PODOBNIKA

Napetosti v odnosih med utemeljitelji zahteve za ustanovitev samostojne banke v Novi Gorici in osrednjo monetarno oblastjo Slovenije (to je z Banko Slovenije) so se v prejšnjih dneh zaostrele do take stopnje, da so nekateri celo napovedali proteste na novogoriških ulicah in protestni nastop Novogoričanov v Ljubljani.

No, napetosti, ki jih je povzročilo omenjeno ostro sočkanje med protagonisti dveh opcij o organiziranosti bank v Mariboru in Novi Gorici, je umiril in zmanjšal nastop ministra in podpredsednika slo-

venske vlade Marjana Podobnika. V govoru ob otvoritvi Goriškega sejma v Novi Gorici je namreč sporočil, da je med strankami vladne koalicije dosežen dogovor o tem, da se novogoriška enota Nove kreditne banke Maribor izloči iz sedanje organiziranosti in postane samostojna banka.

"Goriška mora imeti svojo banko, saj je njeno gospodarstvo zdravo in uspešno, posebno vlogo pa bo banka imela tudi spriču svoje lege ob meji z Italijo." Pojasnil je, da ima guverner Banke Slovenije dr. France Arhar o omenjeni bančni organiziranosti sicer nekatere pridržke, da pa bo zahteva iz Nove Gorice zagotovo kmalu uresničena.

Medtem so se v Novi Gorici odločili, da se bo nova samostojna bančna ustanova imenovala *Primorska banka*.

PRAZNIK ČEŠENJ ZA VSAK OKUS

BRDA SO POČASTILA SVOJO SADNO KRALJICO

MARJANA REMIAŠ

Letošnjemu prazniku češenj, ki ga je drugi dan, v soboto, nekoliko skazilo vreme, se je na posebno vabilo organizatorjev Občine Brda odzval predsednik Milan Kučan. V Brda je prispel preteklo soboto v zgodnjih jutranjih urah, prisostvoval slavnostni seji Občinskega sveta v Brdih in se seznanil z aktualnimi vprašanji in težavami, ki pestijo Brice.

Predsednik si je v Kleti v Brdih ogledal razstavo češenj in drobnega češnjevca peciva, nato se je odpeljal v vasico Breg pri Golem Brdu. Tam se je srečal s prebivalci Golega Brda, ki si že več kot dve leti prizadevajo za ponovno odprtje mejnega prehoda Golo Brdo. Obljubil jim je, da se bo zavzel za najhitrejšo možnost reševanja dveletnega problema, saj zaprti mejni prehod onemogoča kvaliteto življenja prebivalcev ob meji. "Prav življenje ob meji pa bi moralo biti kvaliteto," je dejal predsednik Kučan.

Sicer pa so se Brici tudi letošnjega dvodnevne praznovanja lotili zelo resno. Številne spremljajoče prireditve, kulturno-zabavni program in odprta razstava so pretekli konec tedna v Brda zanesla turistice iz vse Slovenije in sosednje Italije, ki so se do siteda najedli češenj, si ogledali veliko razstavo soških postrvi, postavljeno v Enotko gradu na Dobrovem, se nadalje odpeljali v Šmartno in si ogledali ponovno odprto Galerijo Sebastjana Peršolja, ki z razstavo kiparja ter slikarja Sebastjana Peršolja in s ponovnim delovanjem narakuje revitalizacijo briškega bisera.

Da je letošnji program Praznika češenj v Brdih uspel, gre zahvala in zasluga občini, Galskemu društvu, ki je prevzelo organizacijo, Aktivu kmečkih žena, Osnovni šoli Dobrovo, Osnovni šoli Kojško, Pihalnemu orkestru Brda in briškemu društvu, ansamblu Agronavti in številnim drugim obiskovalcem ter snovalcem.

VAL 202 NAJBOLJ POSLUŠAN RADIJSKI PROGRAM V SLOVENIJI

V ponedeljek, 16. t.m., je ob 8. uri minilo 25 let od uradnega začetka programa Val 202. Tako se je imenoval preoblikovani 2. program Radia Slovenije, ki se je z Valom 202 razširil na dopoldanski čas. V začetku je bil na sporedu le ob četrtkih, petkih in sobotah dopoldne in ob nedeljah popoldne. L. 1982 se je razširil na 11 ur dnevno, sredi 80. let pa so začeli "valovati" že ob 6. uri. Do sedaj se je programski čas Vala 202 podaljšal že do polnoči.

Val 202 je Slovencem prvi razkril prednosti in šarm odprtega radia, kar so poslušalci nagradili z neverjetnim odzivom. Do l. 1982 se je število poslušalcev povzpelo na več kot milijon, kar je rekord, ki bi ga težko še kdaj dosegli, toda tudi danes Val 202, sodeč po raziskavah, spremlja približno 381 tisoč poslušalcev dnevno. Kljub povečanju števila radijskih postaj v Sloveniji lokalnega in komercialnega značaja je Val 202 še zmerom daleč najpopularnejši in najbolj poslušan radijski program.

Program Val 202 je znan tudi po tem, da je v obdobju največjih napetosti na Kosovu več let imel redne prispevke iz te pokrajine, kjer je politična napetost med srbsko oblastjo in večinskimi albanskimi narodom tudi sedaj velika. Brez pretiravanja lahko zatrdimo, da je slovenska javnost predvsem prek Vala 202 bila vsak dan sproti obveščena o vsem, kar se je dogajalo na Kosovu. Tja je ta radijska oddaja vedno pošiljala ekipe posebnih poročevalcev. Treba pa je spomniti tudi na to, da je Val 202 Radia Slovenija pred leti imel redne tedenske prispevke iz zamejstva v Italiji, ki pa so jih pozneje skoraj povsem opustili.

M.

45. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL LJUBLJANA 1997

KLARA KRAPEŽ

Ljubljana bi bila poleti lahko običajna prestolnica katerega koli evropskega mesta, a je vendarle nekoliko drugačna. Morda bi čez dan pogrešali nekaj uličnih prireditev, sicer pa se življenje odvija v običajnem poletno-zaspanem ritmu. Na delovnih mestih je manj ljudi, vročina v mestih neusmiljeno izčrpa prebivalce in vsakodnevni opravi zaradi tega nemalokrat postanejo prava nadloga. Pravo življenje se začne ob mraku, ko se razbeljeni asfalt začne ohlajati in se na ulice seli vedno več ljudi - naključnih sprehajalcev, turistov, prijateljev... Ljubljana začne v teh urah drugačno življenje. Ko se prižgejo luči, se odprejo vrata mednarodnega festivala - tako se je poletna prireditev začela v preteklih letih. Letošnja jubilejna bo imela nekoliko drugačno zunanjo podobo, sicer pa ostaja programska sestava podobna letošnjim. V treh mesecih se bo na prizoriščih v Ljubljani, na Bledu, Ptuj in v Postojni zvrstilo približno 80 prireditev, nastopilo pa bo nekaj manj kot tri tisoč umetnikov iz 26 držav. Največ kulturnih dogodkov bo še vedno mogoče videti v ljubljanskih Plečnikovih križankah, ki so izjemno prizorišče že zaradi samega ambianta.

Mednarodni poletni festival se pravzaprav začne že 22. junija s prireditvijo *Slovenski glasbeni dnevi*, ki bodo potekali v sodelovanju z Evropskim mesecem kulture in v okviru katerih bodo ponujani mednarodni simpoziji in glasbeni koncerti. Prireditve bodo potekale v Ljubljani in na gradu Dobrovo v Brdih, Slovenski glasbeni dnevi pa so naslovljeni *Pota glasbe ob koncu tisočletja: dosežki, perspektive*. Le dva dni pozneje se bo v Ljubljani začel festival Georga Crumba. Številni glasbeni poudarjalci bodo v treh dneh izvedli nekatera njegova dela, festival pa prav tako sodi v okvir EMK Ljubljana 97.

V Postojni bo od 8. julija do 4. avgusta več koncertov, ki

bodo sodili v zaključen ciklus *Hommage a Vilko Ukmar* ob skladateljevi 92-letnici rojstva. Pet celovečernih koncertov bo približno polovico skladb namenilo predstavitvi in izvedbam Ukmarjevih vokalnih, solističnih ali komornih del. Rojstno mesto skladatelja bo tako ponudilo dela tenkočutnega, čustveno razgibanega in razmišljujočega ustvarjalca.

Simfonični koncerti, operne, operetne in gledališke predstave, koncerti komorne glasbe, etno, pop, rock in jazz prireditve bodo letos dopolnjene tudi s t.i. prireditvami *Festival v soboto dopoldan*, kar je zagotovo ena najprijetnejših novosti. Ob koncu tedna se bodo namreč nekateri umetniški ustvarjalci predstavljali mimo dočim na ljubljanskem Prešernovem trgu. S tem želijo organizatorji Poletnega festivala pritegniti kar najširši krog ljubiteljev kulture.

Pomembna je še ena novost. Celoten festivalski program si je mogoče ogledati tudi na internetu (<http://www.festival-lj.si/>), prav tako pa je prek tega omrežja omogočeno naročanje in kupovanje vstopnic. Na straneh interneta je zapisana tudi anketa za obiskovalce prireditev, izžrebanci pa bodo prejeli sezonsko vstopnico za vse prireditve.

Blagajna festivala je na podlagi lanskoletnih izkušenj ugotovila, da prodaja vstopnic po ciklusih prireditev ni smiselna, zato jih bo potrebno kupovati kar posamezno. Do 3. julija vam Festival Ljubljana ponuja vstopnice za poletne prireditve po znižani ceni, sicer pa velja popust tudi za dijake, študente in upokojece.

Vsakoletni program poletnega festivala je v 45 prireditvah že dokazal svojo razgibanost in kakovost. Letos bo prav tako, morda še nekoliko boljše, saj je po mnenju organizatorjev jubileje potrebno posebej obeležiti. Ne zamudite torej že 45. Mednarodnega poletnega festivala in prireditev, ki sodijo v ta okvir!

S FRANKOM NA POLETNE POČITNICE

POČITNIŠKA PONUDBA ZA NOVOGORIŠKE ŠOLARJE

Tudi v letošnjem poletju se mnogi mladi ob zaključku šolanja odločajo, kam na počitnice...

Do lanskega izteka šolskega leta je za poletno počitniško ponudbo otrok skrbela le novogoriška Zveza prijateljev mladine, od lanskega leta dalje pa zanj skrbijo tudi pri solkanskem podjetju *Franko Šport*, ki ga vodi športni pedagog in profesor športne vzgoje Miran Franko. Počitniško ponudbo je Franko Šport pričelo pred leti že med zimskimi počitnicami, letošnje poletje pa so otrokom ponudili letovanja v Bohinju, Piranu, Ptuj in Šempetru, ki se bodo pričela v juliju in zaključila v septembru, ob ponovnem začetku šolskega leta.

Otrokom, ki bodo ostali doma, namenjajo košarkarsko športni kamp v Šempetru, kjer se bodo preizkusili v vadbi z žogo in v drugih športnih panogah: kolesarjenju in veslanju na Soči.

Bohinj bo z visokogorsko okolico pritegnil veliko mladih, saj jih tam čakajo številne aktivnosti: gorsko kolesarjenje, kajak in kanu, planinske ture in sprehodi, športno plezanje, jamarstvo, taborjenje, orientacija, jadrno padalstvo ter met diska in kopja.

Na Ptuj pa se bodo v letošnjem poletju podali tisti, ki so jim všeč terme. Tudi tam bo poskrbljeno za aktivno preživljanje dnevov ob ribarjenju, hokeju na travi, jahanju in ogledih naravnih in kulturnih znamenitosti; dnevi bodo minevali hitro. Na morju, v Fiesi, kamor bodo otroci odšli, tudi ne bo dolgčas.

Popestrena novogoriška ponudba otrokom v letošnjih poletnih počitnicah pomeni novost na področju preživljanja prostega časa mladih; posebnost poletnih in zimskih šol podjetja Franko Šport pa je tudi velik poudarek, ki ga mentorji in učitelji šole namenjajo besedam *prosim, hvala, prijaznost* in privajanju otrok na kolektivnost.

MR

MOLITEV ZA SPRAVO

TUDI LETOS OBLETNA MAŠA V KOČEVSKEM ROGU

Slovenski spominski odbor bo tudi letos, in sicer v nedeljo, 22. junija, ob 11. uri, pripravil obletno mašo v spomin na po vojni pobite domobrance in na vse druge žrtve bratovorne vojne in revolucije v Sloveniji. Obred bo ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu. Somaševanje bo vodil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki tudi sam izhaja iz družine, ki je trpela in je morala v izgnanstvo zaradi revolucije.

Organizatorji vabijo k čim večji udeležbi na spravi slovesnosti. Posebej so vabljeni mladi, saj bodo letošnji kulturni del obletne maše pripravili predvsem mladi ustvarjalci in umetniki.

M.

UKREPAJMO PROTI PERONOSPORI VINSKE TRTE

Vlažno in toplo vreme je razlog, da se po vinogradih širi peronospora. Gre za glivico *Plasmopara viticola*, ki se razvija ob vlagi in zadostni toploti.

Bolezen je pred približno enim stoletjem prišla iz Severne Amerike v Evropo. Glivica napade vse zelene dele trte, prve znake bolezni opazimo na listih, na katerih se pojavijo nekakšni oljni madeži. Če je vreme dovolj vlažno, se pod madeži na spodnji strani lista pojavi bela plesen, list pa postopoma potemni in se posuši. Če želimo z gotovostjo vedeti, ali je na listu peronospora, lahko položimo osumljeni list na vlažen časopisni papir ali pivnik in vse skupaj pokrijemo s prozornim kozarcem in pustimo na svetlem prostoru pri vsaj 20° C. Po 24 urah pogledamo list, in če se je pojavila siva plesen, je to znak okužbe s peronosporo.

Te dni trte cvetijo in zato moramo pozorno spremljati njihov razvoj. Če jih napade bolezen med cvetenjem grozdja, se slednje lahko posuši in odpade, tudi že razvite jagode lahko zbolijo, potemnijo in odpadejo.

Peronospora prezimi na odpadlih listih v obliki spor. Vetr in dežne kapljice prenesejo na spomlad spore na mlade trtne poganjke, tam vzkljujejo in razvijajo trosiča; ko ti dozori, se razprejo in iz njih se razletijo trosi. Iz trosov nastane micelij, ki prodre v notranjost listov, tam se razvije in se hrani z živimi celicami, po nekaj dneh se micelij ponovno razvije v trosiče in se okužba obrne na zunanjo stran lista. To vidimo v obliki belkaste plesni na

spodnji strani lista. Čas, ki gre od začetka okužbe do nastanka trosiča, imenujemo inkubacijska doba. Ta ni vedno enaka, ampak nanjo vplivata vlaga in temperatura. Da pride do prave infekcije, mora biti temperatura zraka vsaj 10° C, pasti mora vsaj 10 mm dežja v zadnjih 48 urah in poganjki morajo biti dolgi vsaj 10 cm.

Bolezen lahko precej omejimo, če skrbimo, da vinograd stalno čistimo, da pobiramo zalistnike in opravljamo t.i. mandanje. Na ta način postane vinograd bolj zračen in torej ni več osnovnih pogojev (vlage in toplote), ki spodbujata širjenje bolezni.

Vsekakor bo škropljenje tudi ob izredno skrbni negi in veliki suši skoraj neizogibno. Najstarejše škropilo je modra galica, ki je našim vinogradnikom ni potrebno posebej predstavljati. V prodaji pa so tudi pripravki iz bakrenih soli, ki so po sestavi podobni modri galici. Vsaj za prva škropljenja pa vse bolj priporočajo razne do-

tikane organske fungicide, ki delujejo na osnovi nekaterih aktivnih snovi, kot so mankozeb, metiram ali propineb. Po cvetenju pa svetujejo škropljenje s sistemiki, ki prodrejo v strukturo lista in torej zdravilno učinkujejo tudi proti micelijem v listu. Ti pripravki delujejo na osnovi metalaksila, oksadiksila, fosetila in drugih. V prodaji je veliko pripravkov z različnimi komercialnimi imeni, ki vsebujejo navedene aktivne snovi.

Obstajajo pa tudi pripravki, ki so sestavljeni iz organskih fungicidov in bakra. Ti so primerni v drugi polovici poletja. Na ta način lahko učinkujejo bodisi kontaktno, se pravi ob površinski okužbi, kakor tudi globinsko, če so pripravki sestavljeni tudi s sistemiki. Vendar moramo paziti, da ne bi uporabljali vedno enih in istih pripravkov, ker glivice kmalu postanejo odporne do nekaterih pripravkov in se bolezen kljub škropljenju širi.

cijskega načrta upošteva v največji meri potrebe in omogoči pogoje za razvoj obstoječih in novih gospodarskih dejavnosti. Poudarili so še nedvomno socialno vlogo trgovskih in drugih obratov pri oživljanju vseh, zlasti obrobniških vaških, zlasti v obdobju, da bi se ta vloga priznala in nagradila npr. s posebnimi davčnimi ali drugimi olajšavami, kot se to že dogaja za področja v pristojnosti gorskih skupnosti.

Župan Pangerc se je za stopstvo SDGZ zahvalil za predloge, vzel na znanje tudi kritične ugotovitve in podčrtal korist stalnega soočanja in medsebojnega informiranja. Izrazil je pripravljenost uprave, da bo pospešila reševanje nekaterih problemov in da lahko pride še do drugih srečanj tudi na posamezno problematiko, če je ta v interesu krajevnega gospodarstva in s tem seveda vse skupnosti.

Glede vseh teh panog so podjetniki podčrtali nujno, naj najnovejša prilagoditev regula-

PRAKTIČNA KNJIGA

POGAJATI SE JE SPRETNOST

Konec lanskega leta je pri Založbi Moderna organizacija v okviru FOV Kranj izšla praktična knjiga z naslovom *Spretnost pogajanja*, ki jo je napisal prof. dr. Bogdan Kavčič. V knjigi, ki ima 292 strani, bomo našli odgovore na vprašanje: kako pridobiti dobrino, ki si jo želimo, pa za to nimamo dovolj sredstev ali moči? Sicer pa ni enostavno odgovoriti na vprašanje, kako doseči zaželeni cilj. Potrebno je poznati definicije pogajanja, najboljše alternative in sam pogajalni proces.

Avtor je zaokroženo prikazal v šestnajstih poglavjih številne podrobnosti, od pogajanj kot oblike razreševanja konfliktov, priprave na pogajanja, začetek pogajanj in seveda sam proces iskanja sporazuma, da bi končno sklenili sporazum. Pri tem je potrebno upoštevati načrtovanje pogajanj ob ustrezni strategiji, objektivnih informacij, lokacije pogajanj ter pristojnosti pogajalcev.

V mnogih primerih zaidejo pogajanja v slepo ulico. Takrat je pomembno preseganje mrtvih točk. Seveda imata tudi etika in morala v pogajanjih svoj pomen. Od uspešnosti pogajalcev pa so odvisni rok, vsebina in zadovoljstvo pri sklenitvi sporazuma. Pri spretnosti pogajanja so pomembne pogajalske taktike. Nekateri postavljajo ekstremne zahteve, so agresivni, uporabljajo grožnje, zasmevanje nasprotnika in znajo izsiljevati. Drugi obvladajo taktiko izčrpavanja nasprotnika, obravnavajo možni zadnji rok ter druge načine. Pri tem pa opazujemo številne napake pogajalcev, katere se odražajo zlasti: pri dajanju prednosti kratkoročnim rezultatom pred dolgoročnimi, pri spoprijemanju z ljudmi namesto z zadevami, pri nezadostni pripravljenosti na pogajanja, pri nestrpnosti na pogajanjih, pri prehitrem popuščanju v zahtevah oz. nepripravljenosti na popuščanje, pri prehitrem reagiranju na nasprotnikova vprašanja, pri vztrajanju na sporazumu za vsako ceno itd.

V zaključnih poglavjih se je avtor dotaknil motivacijske teorije pogajalskega ravnanja in komuniciranja pri pogajanjih. Slednje je posebnega pomena pri pogajanjih s tuji, zlasti takrat, ko so večje kulturne razlike. Pri kolektivnih pogajanjih pa so posebne okoliščine in razlike med slovenskim sistemom kolektivnih pogajanj v primerjavi z nekaterimi evropskimi sistemi.

V tržnem gospodarstvu, kjer vlada velika konkurenca, je izrednega pomena, da poznamo tehniko pogajanja. Slednje se lahko naučimo z življenjem v družbi, v podjetju in vsakdanji praksi. Kljub temu pa je koristno, da se usposabljammo za zahtevnejša pogajanja, s čimer dosegamo boljše rezultate. Zato je Kavčičeva knjiga koristna tako za podjetnike, managerje, prodajalce kakor tudi za študente na različnih stopnjah.

- GABRIJEL DEVETAK

ITALIJANSKO PRAVO

NOVOST ZA DRUŽBE KRAJEVNIH UPRAV

DAMJAN HLEDE

Težnja italijanskega zakonodajalca zadnjih let, da se javne usluge krajevnih uprav izvajajo z družbenimi podjetniškimi sredstvi civilnega prava, je našla novo potrditev v zakonu Bassanini II, ki je uvedel možnost krajevnih uprav, da lahko preuredijo svoja "posebna podjetja" (*aziende speciali*) v delniške družbe. Novi postopek urejujejo odstavki 48-58 sedemnajstega člena zakona št. 127/97.

Pred analizo novosti je vredno na kratko poglobiti pogledati, kakšne so sedanje zakonsko predvidene oblike upravljanja javnih uprav s strani krajevnih uprav. Najprej je treba pojasniti, da je možnost ustanovitve družb s strani javnih uprav že na splošno dovoljena v italijanskem pravu, in to zaradi njihove splošne civilno-pravne sposobnosti. Preden pa je prišlo do specifičnega zakona, ki bi izrecno dovolil javnim upravam delovanje s civilno-pravnimi družbenimi sredstvi, je bila sodna praksa precej restriktivna, saj je bila ta možnost dovoljena, le ko je bilo dokazano, da bi bila družbena oblika v konkretnem primeru najuspešnejša oblika upravljanja javnih uprav. Do izrecne zakonske določbe je prišlo z zakonom št. 142/90. Člen 22 je v začetni formulaciji določal, da lahko krajevne uprave upravljajo javne usluge z delniškimi družbami s prevladujočo javno participacijo. Isti zakon je predvideval še druge oblike upravljanja, posredne in neposredne, prek ustanov in t.i. posebnih podjetij (gre za instrumentalne ustanove, ki jim je priznana pravna osebnost in jih lahko ustanovijo tudi občine in pokrajine skupaj). Z zakonom št. 498/92 je bila odpravljena nujnost večinske javne lastnine pri delniških

družbah, ki upravljajo javne usluge. Z zakonskim odlokom št. 26/95 je bilo dano dovoljenje občinam in pokrajinam, da ustanovijo delniške družbe s participacijo družbe Gepi Spa. Nazadnje je odlok predsednika republike 553/96 uzakonil specifične norme za ustanavljanje mešanih družb za upravljanje javnih uprav; zakon določa norme o članstvu mešanih družb, o začetnem kapitalu, večinski participaciji, vstopu novih članov itd.

Zakon Bassanini pa predvideva poleg uvedbe nekaterih davčnih olajšav (za podelitve obratov pri ustanavljanju ali preureditvah konzorcijev v posebna podjetja in pri ustanavljanju delniških družb) tudi možnost preureditve posebnih podjetij v delniške družbe. Tudi pri tem postopku so podelitve obratov davčno olajšane. Postopek se začne z odločbo krajevne uprave, ki razpolaga s podjetjem, za njeno preureditev, nadaljuje se z njeno objavo v posebnem registru kapitalskih družb Bursarl. Predsednika sodišča je treba nato zaprositi za imenovanje izvedence, ki bo opisal stvari in kredite, podeljene v družbo, in njihovo vrednost. Dokler ne bodo upravitelji in nadzorni organ dokončno potrdili izvedenceve cenitve in največ dve leti časa od ustanovitve, bo družba ostala individualna, šele potem bo odprta za vstop drugih delničarjev.

Odstavek št. 58, ki spremeni člen 22 zakona št. 142/90, predvideva možnost krajevne uprave, da ustanovi tudi družbo z omejeno odgovornostjo (S.r.l.), pri katerih pa mora biti javni kapital večinski, čeprav ni nujno, da je le-ta v izključni lasti ustanove, ki skrbi za specifično javno uslugo, ampak tudi v participaciji drugih krajevnih uprav ali ustanov.

SREČANJE SDGZ Z UPRAVO OBČINE DOLINA

NA KROŽNIKU KONKRETNI PROBLEMI

DAVORIN DEVETAK

Prejšnji teden je v okviru že utečene tradicije prišlo do sestanka med Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem in dolinsko občinsko upravo. Predstavnstvo SDGZ sta vodila predsednik Marino Pečenik in ravnatelj Vojko Kocjančič, prisotni so bili še gospodarstveniki iz trgovskega, gostinskega in obrtnega sektorja ter samostojni poklicci, ki so dejavni v občini: Renzo Žerjal, Lojze Guštin, Franko Mingot, Drago Ota in Franko Crevatin. Tako so bila vprašanja, ki so jih postavili upravi, zelo konkretna: zadevala so vsakodnevne probleme krajevnega podjetništva, ki so v pristojnosti uprave, in pa tudi širši okvir, v katerem pridejo v poštev načrtovanje, dogovarjanje in sodelovanje Občine z drugimi ustanovami.

Župan Boris Pangerc, pristojni odborniki Darj Brajnik,

Milan Lovriha, Damjan Raseni in odgovorni tehnik Mario Cosma so prisluhnili in odgovorili izvajanjem podjetnikov, od splošnega vprašanja odnosov med Občino in stanovsko organizacijo, ki je večinska na občinskem teritoriju, do razčlenbe odprtih perspektiv in vseh možnih dejavnikov za krajevni razvoj.

V tej analizi ni bilo mogoče obiti osrednje vloge obrtne cone, ki lahko še nudi prirastek delovnih mest in ima prav tako možnosti razvoja. Poglobili so teme o možnem turističnem koriščenju Glinsčice in drugih krajskih posebnosti v občini, o možnem razvoju zelenega in drugega turizma, vezanega na kmetijsko specifično (oljkarstvo) in na posebno lego dolinskega Brega, ki se razprostira med Istro, Krasom in morjem - odprtega križišča Primorske.

Glede vseh teh panog so podjetniki podčrtali nujno, naj najnovejša prilagoditev regula-

PRIPRAVLJEN NAČRT ZA REFORMO MEDNARODNIH POSVOJITEV

V preteklih dneh je ministrski svet sprejel zakonski osnutek o mednarodnih posvojitvah, s katerim izjavi določbe haaške konvencije. Cilj načrtovanega zakona je v uvedbi načel nujne prozornosti, kontrole in korektnosti v posvojitvah kot sredstev za zajezitev protizakonitih kupčij in drugih zlorab. Predvidena je ustanovitev neke centralne komisije za mednarodne posvojitve, kateri bosta pristojali predvsem nadzor in monitoraža nad pooblaščenimi ustanovami. Z novimi normami bo namreč mednarodna posvojitve možna le s posredovanjem ene izmed pooblaščenih ustanov, ki bodo pristojne za pripravo, pomoč, predstavnstvo in obvezna potrdila. Reforma bo natančneje določala tudi pristojnosti in postopke sodišč za mladoletnike na področju posvojitve.

V zakonskem osnutku so predvidene tudi določene olajšave za starše, ki prosijo za posvojitve: vse stroške, ki jih bodo imeli pri posvojitvenem postopku, bodo lahko odbili od davkov na dohodek v petdeset odstotni meri. Izredni delovni odpusti bodo morali kriti obema staršema ves čas bivanja na tujem, ki ga določa država, iz katere prihaja posvojenec. Upati je, da bodo novosti lahko res zagotovile resnost in prozornost na tako delikatnem področju, kot so posvojitve. Če bo tako, bomo lahko videli tudi porast posvojitvenih prošelj, ki so v zadnjem letu začele padati. Odločilno bo tudi zmanjšanje trajanja postopka, ki sedaj traja približno dve leti. Z reformo naj bi postopek trajal največ od osem do deset mesecev.

DH

ŠPORT

SREDOZEMSKÉ IGRE

SLOVENSKE KOLAJNE

V petek, 13. t.m., so se v Bariju začele Sredozemske igre, nekake olimpijske igre v malem, ki so namenjene državam ob Sredozemskem morju.

Med slovesnim odprtjem je prišlo že do prvega odmevnega dogodka: zbrana množica je izžvižgala predsednika italijanske nogometne zveze Matarreseja in podpredsednika vlade Veltronia, medtem ko je z občutenim ploskanjem spremljala prihod na atletsko stezo albanske, bosanske in alžirske delegacije.

Za Slovenijo so bile igre takoj uspešne. Plavalca Nataša Kejžar je že prvi dan tekmovalj osvojila kolajno, zlato pa je v nedeljo prejel še veslač Izток Čop, medtem ko je bil četrtec brez krmarja 3. Drugo zlato je Sloveniji v streljanju prisrbel Rajmund Debevec, v rokoborbi pa je bil Rade Bačič tretji.

Nasploh je za Slovenijo največ zadoščenj prišlo iz bazenov. Kejžarjeva je namreč osvojila še srebrno odličje na 200 m prsno in po uspehu zadovoljna izjavila: "Pričakovala sem dobro formo, ne pa tudi tako dobrega izida." Srebrno kolajno je na 50 m prosto osvojila tudi 18-letna Mariborčanka Metka Sparavec, ki je bila še bolj vesela kot Kejžarjeva: "Sredozemske igre so bile moj glavni cilj sezone, za nameček pa sem dosegla še olimpijsko normo za Sydney".

4. dan iger je bil spet uspešen za slovenske barve: kolesar Andrej Hauptman si je na cestni dirki priboril srebrno medaljo, metalec diska Igor Primic je osvojil celo zlato odločje, Brigita Bukovec je bila na 100 m z ovirami 2., srebrno medaljo pa je osvojila tudi Jolanda Steblovnik v teku na 800 m.

Slovenija je tako po 4. tekmovalnem dnevu osvojila že 11 odličij.

- ERIK DOLHAR

HOKEJ NA ROLERJIH

POLET KWINS V A1 LIGI!

Openski Polet Kwins so se uvrstili v najvišjo italijansko ligo hokeja na rolerjih. Kljub porazu v zadnji kvalifikacijski tekmi v Bocnu proti Brixnu so Poletovci zbrali dovolj zmag in se s 3. mestom priborili v sam italijanski vrh. Kwinsi so dokazali, da so zdaleč najboljše nepoklicna ekipa; z vrstami, v katerih nastopajo sami profesionalci (Cortina, Brixen...), pa se seveda ne morejo enokovredno kosati.

Dodatno zadoščenje predstavlja sklic 3 Poletovcev v vrste državne reprezentance, ki od 19. do 27. t.m. nastopa na svetovnem prvenstvu v avstrijskem Zell am Seeju. V Avstrijo sta odšla Riccardo Fonzari in Mauro Medeat, medtem ko je Mitja Kokorovec rezerva doma.

OTROŠKA OLIMPIADA: PAULINOVA ČETRTRA

SPARTA - Na otroški olimpiadi v Grčiji je bila Tržačanka Mateja Paulina (SK Devin) odlična 4. v cestnem kolesarstvu na 12 km dolgi progi.

ROLKANJE

ŠTAFETA MLADINE 1.

Na državnem prvenstvu sta bila najboljša naraščajnika Košuta in Lachi.

Na nedeljskem državnem prvenstvu za štafete v Bassanu so se spet izkazali tekmovalci

kriške Mladine. Štafeta naraščajnikov je v postavi Jara Košuta - Ivo Lachi namreč posegla po državnem naslovu. Dobro so se izkazali tudi ostali Križani. Mladina je na društveni lestvici zasedla 5. mesto.

GORSKO KOLESARSTVO

USPEH BIKE SLALOMA

Smučarski klub Brdina je v nedeljo, 15. t.m., v Repnu uspešno izpeljal 6. izvedbo kraškega Bike Slaloma, ki se ga je udeležilo kakih 80 gorskih kolesarjev. Pomerili so se najprej v vožnji skozi vratca, najboljši pa so v finalnih obračunih merili moči v paralelnem slalomu. Zmagovalec 6. bike slaloma je član organizatorjev Brdine Giulio Taučer.

FOTO KROMA

MLADINSKA KOŠARKA

POLETOV KAMP 97

Na enem prejšnjih Kampov (Foto Kroma)

Gorica premagala Trst v finalu turnirja pokrajin

Športno društvo Polet prireja od ponedeljka, 23. t.m., do sobote, 28. v Prosvetnem domu na Opčinah "Koškarski Kamp 97" za letnike 1983 in mlajše. Cilj Poletovih športnih delavcev je, da bi čimveč mladine privabili k temu športu oz. omogočili tistim, ki se s košarko že ukvarjajo, da izpopolnijo svoje znanje. Tečaj pa ne bo zgolj koškarske narave, saj bo tudi veliko poučnega: taborniki se bodo igrali z najmanjšimi in jim skušali prikazati življenje v naravi z raznimi ekskurzijami, izleti v bližnjo okolico in zabavnimi igrami, kot je denimo lov na zaklad. Štiri kombiji bodo vsako jutro na razpolago udeležencem tečaja s tem voznim redom: iz Sesslana ob 8. uri, ob 8.10 v Nabrežini, s Proseka ob 8., iz Repna ob 8.30, iz Doline ob 8.30. Ob 8.15 bo vsako jutro na Trgu Oberdan čakal spremeljalec, ki bo nato z openskim tramvajem pospremil tečajnike do Opčin. Tečaj bo v Prosvetnem domu vsak dan od 9. do 17. ure, organizatorji pa bodo tečajnikom nudili tudi jutranjo malico, kosilo, popoldansko malico pa tudi majčko in čepico. Vse to je vključeno v ceno tečaja, ki znaša 150.000 lir na osebo. Glavni koordinator Kampa je Kristjan Briščik, vsaka skupina pa bo imela po enega glavnega in dva pomožna trenerja. Med tečajem bodo pri Poletu poskrbeli za prvovrstno presenečenje s prihodom nekaterih koškarskih asov in priznanih trenerjev, ki pa naj zaenkrat ostanejo še skrivnost. Kampa se bodo udeležili tudi otroci z openske mednarodne šole in iz Dijaškega doma, tako da bodo imeli malčki priloznost, da navežejo nove stike

in prijateljstva z vrstniki tudi drugih narodnosti. Otroci bodo zavarovani za poškodbe ali za katerokoli stvar, ki bi se jim med tečajem (tudi med prevozom in izleti) pripetila. Vsako leto se je tega tečaja udeležilo veliko število otrok (preko sto) in organizatorji upajo, da bo tako tudi letos, čeprav Kampa ne vodi več domači trener Andrej Vremec. Po njegovem odhodu pa tečaj nikakor ni izgubil na veljavi.

Tečajniki se lahko zgledajo in vpišejo vsak dan od 17. do 20. ure na sedežu Poleta, ul. Ricreatorio 1 na Opčinah, kjer bo oporečnik sprejemal vpise na telefonski številki 040-213403. Prisrčno vabljeni!

Turnir pokrajin za dečke je letos osvojila Gorica, ki je v finalu premagala tržaško reprezentanco. Z Gorici je igral tudi član Doma Nejc Spacal, medtem ko je tržaško selekcijo vodil Boris Vitez, v njenih vrstah pa so igrali tudi Borovec Julij Vanello-Premru, Poletovec Matteo Peric in Kontovelec Tomaž Nabergoj.

ED

AVTOMOBILIZEM

ZENIČ VODI NA LESTVICI EP

BRNO - Repenski pilot Albert Zenič je s svojo Opel Astro 2000 GSI zmagal tudi na zadnji avtomobilski dirki evropskega prvenstva. Bil je najboljši tako v svojem razredu N2000 kot v absolutni konkurenci. S to zmago je prevzel vodstvo na obeh lestvicah. Prihodnja dirka za evropsko prvenstvo bo 2. avgusta, 25. t.m. pa bo Zenič nastopil na dirki za slovensko državno prvenstvo, ki bo na dirkališču Grobnik nad Opatijo.

ODBOJKA

TURNIR OLYMPIE DOMAČINKAM

V finalu so premagale favorizirani Koper

Športno združenje Olympia je uspešno izpeljalo 2. ženski mednarodni turnir, na katerem so poleg domače šesterke Kmečke banke K2 Sport nastopile še slovenske državne prvakinje Kopra Kemiplas, do nedavnega italijanske A2 ligašice Latisane in Vivil iz Ville Vicentine. Takoj je treba pristaviti, da so najboljše ekipe nastopile v močno okrnjeni postavi, kar pa ne zmanjšuje podviga domače vrste, ki je z odlično igro v zadnjih setih finala ugnala Koperčanke. Go Volley je nastopil s podajajočo Eriko Brisco, centrom Benevolovo (okrepitev iz vrst tržaške združene ekipe Koimpexa) in Princijevu, na krilu pa sta uspešno napadali Hadrijana Corsi in Trapuzzanova. Predsednik SZ Olympia Simon Komjanc je bil s potekom turnirja zadovoljen: "Predvsem nas je presenetilo resnično veliko število gledalcev. Finalna

tekma naših igral s Koperčankami je bila na zelo visoki ravni, s čimer so se strinjali tudi predstavniki drugih ekip in strokovnjaki. Pri tem nam je precej pomagala tudi Benevolova, ki je nastopila kot gost. Glede na igro, ki so jo naše igralke prikazale v zadnjih dveh setih, bi s to ekipo mirno lahko igrali tudi v B ligi. Za prihodnje leto pa razmišljamo, da bi ta turnir organizirali v petek in soboto zvečer, ker je junija težko igrati v dvorani zaradi velike vročine."

V torek, 17. t.m., se je pri Slovenskem športnem centru v Gorici začel tudi memorial Peter Spazzapan.

MINIODBOJKARICAM KOPRA TURNIR BORA

Na turnirju miniodbojke, ki ga je v sklopu svoje šagre organiziral Bor, so bile najboljše Koperčanke.

KARATE

SERGIJ ŠTOKA PODPREDSEDNIK DEŽELNE ZVEZE

Glavni pobudnik karateja pri nas in dolgoletni vaditelj Shin-kai karate kluba Sergij Štoka je bil na občem zboru tradicionalnega karateja FITKA v Trevisu izvoljen za podpredsednika zveze Furlanije-Juljske krajine.

KOTALKANJE

TANJA ROMANO STOPNUJE FORMO

Najboljša kotalkarica openskega Poleta Tanja Romano je na zadnjih tekmovaljih dokazala, da je njena kondicija vedno boljša v pričakovanju začetka državnega prvenstva za kadetince, ki bo konec meseca v Spinei. Tanja je zmagala tako na deželnem prvenstvu UI-SP kot na kakovostni manifestaciji Italia games v Monzi. Tu sta se dobro odrezali tudi Poletovki Maja Berzi, ki je bila 3. v svoji kategoriji, in Mateja Milič, ki je bila 4.

PLAVANJE

ZAKLJUČNA PRIREDITEV BORA 5 BOROVCEV PRISPEVALO K UVELJAVITVI TRSTA

Plavalni klub Bor je pred kratkim poskrbel za svečano zaključno prireditev v bazenu na Alturi, kjer so mladi plavalci pokazali, kaj znajo. Na Stadionu 1. maj so bili nagajeni najboljše. Pokal so prejeli najuspešnejši tekmovalci Matteo Feruglio, Daniel Pettiroso in Martin Lissich, starši pa so nagradili trenerje Andreino Menegatti, Vedrana Žagarja, Tatjano Grgič in Luko Klobas. Ti so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli k kakovostnemu razmahu PK Bor. Predsednik kluba Bogdan Petelin se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k uspešni minuli sezoni.

Na plavalnem moštvenem prvenstvu v Trstu za pokrajinske reprezentance F-Jk začetnikov A in B ter dečkov, je po pričakovanju zmagal Trst pred Vidmom. K zmagi Trsta je odločilno prispevalo 7 plavalcev Bora, od katerih jih je 4 stopilo na zmagovalni oder. Najodmevnejši rezultat je dosegel Matteo Lissich, ki je zmagal na 50 m hrbtno. Daniel Pettiroso je bil 2. na 100 m prsno, Luka Peric je na 100 m hrbtno zasedel 3. mesto, Miloš Kalc pa je bil 2. na 100 m prsno.

OBVESTILA

ŠZ OLYMPIA vabi na Memorial Peter Spazzapan. Polfinala bosta v torek, 24. t.m.: ob 20. uri 1a iz skupine A proti 1 iz skupine C, ob 22. uri 1a iz skupine B proti najboljši drugi iz 3 skupin. V sredo, 25. t.m., bo ob 20. uri finale za 3. mesto, ob 22. uri pa še veliki finale za 1. mesto.

ŠZ SLOGA prireja poletni tečaj aerobike v telovadnici v Repnu; tega vodi Petra Križmančič, potekal bo do 15. avgusta ob ponedeljkih in petkih od 19.30 do 20.45 in od 21.15 do 22.30, ob sredah pa samo od 21.15 do 22.30.

KK BOR sklicuje v ponedeljek, 23. t.m., na Stadionu 1. maj redni občni zbor z dnevnim redom: 1. predsedniško poročilo, 2. blagajniško poročilo, 3. razrešnica staremu odboru, 4. volitve novega odbora, 5. razno. Vabljeni!

DALJE STR. 16

JADRANJE

NEPREMAGLJIVA GAJA LEGEND

Bužan drugi na conskem prvenstvu, Furlani in Piculin (vsi Čupa) gresta na državno prvenstvo. Predstavili letošnjo "Barcolano". Tomšič (Sirena) tretji v Miljah.

Slovenska jadrnica je drugo leto zapored po uspehu na Barcolani (na sliki leta 95) zmagala tudi na 1000 milj dolgi regati od Riminija do Krfa in nazaj, ki se je zaključila v soboto, 7. t.m. Gaja Legend je z 12-člansko posadko ter krmarjema Mitjo Kosmino in Dušanom Puhom tako ohranila svojo nepremagljivost in trinajsto zmago na prav toliko regatah.

Čupin jadrlec Mitja Bužan je na 4. regati za selekcijo conskega prvaka v kategoriji laser standard v Chioggi zasedel dvakrat 2. mesto, v kategoriji do 17 let pa je bil najboljši njegov klubski kolega Erik Masten.

Druga dva člana seslanskega društva, Jaro Furlani in Danijel Piculin, sta si zagotovila nastop na državnem prvenstvu. Prvi bo nastopil na državnem prvenstvu Primavera med kadeti konec avgusta v Anconi, drugi pa na državnem prvenstvu optimistov, ki bo julija na Gardskem jezeru. Furlani, ki je že lani v domačih seslanskih vodah presenetljivo posegel kar po prvem absolutnem mestu v Italiji, je tudi na letošnjih conskih kvalifikacijah za letnike 1986, 1987 in 1988 dokazal, da se razvija v zelo večjega jadralca,

saj je bil tudi na zadnjih dveh regatah v Gradežu obakrat najboljši. Starejši jadralci v optimistih (letniki 1983, 1984 in 1985) so svoj trud sklenili z nastopom v Miljah, kjer je bil Danijel Piculin 5. in se tako uvrstil na DP.

V petek, 13. t.m., so v Trstu predstavili letošnjo "Barcolano", najbolj množično regato v Sredozemlju, ki bo letos 12. oktobra. Bistveni novosti letošnje regate sta spremenjen start (jadralnice bodo postavljene v polkrog) in podaljšana prva stranica regatnega polja.

V nedeljo je bil Paolo Tomšič (Sirena) 3. v razredu Evropa na regati v Miljah.

PLEZANJE

OBRAČUN TEČAJA SPDT

Alpinistični odsek Slovenskega planinskega društva Trst je tudi letos priredil tečaj plezanja, ki se ga je udeležilo sedem nadebudnih plezalcev. V primerjavi s prejšnjimi tečaji je bil slednji maloštevilnejši, a morda uspešnejši. Na vseh petih predavanjih in štirih praktičnih izletih je bila prisotnost skoraj stotodstotna. Pet tečajnikov je na čelu naveze splezalo smer 4. stopnje. Skoraj vsi že redno obiskujejo plezališča v okolici in poskušajo nove smeri. Novopečeni plezalci so tudi iz-

razili željo, da bi se v spremstvu inštruktorjev podali na razne ture in že so prišla na dan imena znanih in zanimivih plezališč evropskega formata. To bo seveda pripomoglo k obogatitvi alpinističnega odseka, ki pridno ažurnira knjigo vzponov. V njej so zapisani vsi vzponi in imena tržaških plezalcev, kot so npr. Lucijan Cergol, Igor Škamperle, Peter Suhadolc, Angelo Kermec, Ivo Kafol in drugi. Letošnjemu tečaju so množično sledili inštruktorji in simpatizerji.

OBČNA ZBORA

PESTRO DELOVANJE DVEH NAŠIH DRUŠTEV

ERIK DOLHAR

V ponedeljek, 9. t.m., je imelo športno društvo Primorje svoj 34. občni zbor v društvenih prostorih na Proseku (na sliki).

Na začetku so se Prosečani z enominutnim molkom spomnili na pred kratkim umrlega člana in dolgoletnega odbornika Borisa Husuja. Enoletni obračun je v predsedniškem poročilu podal Dario Kante. Društvo je z opravljenim delom v minuli sezoni zadovoljno, saj je s 5 ekipami nastopalo v različnih nogometnih prvenstvih, poleg tega pa je bila pestra tudi dejavnost balinarjev in vseh članov, ki so bili angažirani na poletnem prazniku. Članska postava je dosegla svoj cilj z obzankom v zahtevni promocijski ligi, v trajno last pa je osvojila tudi pokal na turnirju Bratov Husu, medtem ko je v italijanskem pokalu prišla v osmino finala. Za to imajo največ

zaslug trenerja Bidussi in Babuder ter igralci sami. Mladinci so pod vodstvom Gina Franzota igrali v deželni pokalu in po zelo dobrem začetku nadaljevali prvenstvo nekoliko slabše. Združena ekipa le 13 začetnikov je nekoliko odpravila, povsem zadovoljili pa sta ekipi cicibanov (trener Danilo Žužič) in mlajših cicibanov (trener Andrea Massai). Odbor je pozorno spremljal delo združenih ekip, pri katerih so nastopali igralci Primorja. Z združenjem slovenskih športnih društev v Italiji je organiziral enotedenske priprave v Tolminu. Sam podatek, da je Primorje v minuli sezoni odigralo 150 tekem, jasno priča o naporu odbornikov. Razveseljivo

novost predstavlja dvotedenski bilten Primorje News, ki je izhajal v času domačih tekem na "Rouni". Največje težave je imelo društvo, da si je priskrbelo finančna sredstva za nemoteno delovanje, za kar se je predsednik Kante še posebno zahvalil pokroviteljem Primorja. Ti so: Telital, Adriaker, Zadruga kraška banka, Comfort in Društvena gostilna Prosek. Zahvalil se je tudi Fulviu Pasconu in prošeškemu Jusarskemu odboru. Na koncu je Kante povabil mlade, naj pristopijo v odbor in pomagajo društvu z delom in novimi idejami.

V četrtek, 12. t.m., je bil v Prosvetnem domu na Opčinah občni zbor Športnega združenja Sloga, ki se ga je udeležilo lepo število mladih, kar je še posebej razveseljivo (na sliki).

Po začetnih pozdravih tajnika prof. Ivana Peterlina je svoje predsedniško poročilo prebral Vojko Mijot. Po izrednih zapolnitih predzadnje sezone - je uvodoma povedal - je bila letošnja sezona prehodna oz. stabilizacijska. Uspešno je bilo še zlasti sodelovanje z Borom, ki je končno privedlo do združene

članske ženske ekipe. Tako dekleta kot fantje so dosegli zastavljene cilje, to je obstanek v B2 ligi. Za to je predsednik čestital vsem igralcem, spremljevalcem in naraščajo. Prav delo z mladimi je najbolj garško, je pa osnova za obstanek oz. porok za bodoče uspehe. "Naj prevlada optimizem!", je svoj poseg sklenil predsednik Mijot in še: "Veselo na delo, a tudi na počitnice..." Tajnik in prava duša društva, prof. Peterlin, je podal poročilo o delovanju društva v minuli sezoni. Dejal je, da delo traja polnih 12 mesecev, še posebej pa so pri Slogi zadovoljni s sodelovanjem s šolo in z ostalimi društvi, še zlasti z Borom. To sodelovanje je vzhodnokraško Združenje privedlo do tega, da je Sloga postala ena najmočnejših sil na terenu. Sedaj pa se postavlja vprašanje, ali bodo pri Slogi kos tako velikemu bremenu. Med pozitivne note je Peterlin uvrstil slavnostno praznovanje ob 25-letnici delovanja, 10-letno sodelovanje z glavnim pokroviteljem Sloge

Koimpexom ter nov dialog z ostalimi društvi, predvsem z Borom. O minuli sezoni je Slogin tajnik povedal, da je bila enostavno magična, saj je obema članskima ekipama Koimpexa uspelo obstati v zahtevni, polprofesionalni in kvalitetni B2 ligi. Še posebej pa so pri društvu ponosni na mladinski sektor. Med boleče note je Peterlin uvrstil malodušje, nezaupanje in razočaranje, do katerega je prišlo tudi pri Slogi po propadu TKB.

Rdečo nit celotnega delovanja Sloge predstavlja sodelovanje na vseh ravneh: planinski odsek že vrsto let zgledno sodeluje s SK Devin, odbojkarji pa z Borom. Radi bi vzpostavili tesnejše stike z goriško stvarnostjo, predvsem odkar tudi tam obstaja odbojkarška komisija pri ZSSDI, kar bi lahko privedlo do nastanka neke "deželne piramide" z medsebojnim povezovanjem, sodelovanjem in združevanjem. Peterlin se je zahvalil ZSSDI-ju za kvalitetne usluge, ki jih nudi, predvsem pa pod-

pornikom, mecenom, simpatizerjem in sponzorjem, med katere je na prvo mesto postavil starše. Na vrsti so sedaj poletni tečaji in priprave na novo sezono.

Med pozdravi gostov je deželni predsednik ZSSDI Jurij Kufersin izrazil prepričanje, da bo Sloga uspela v svojem poslanstvu, saj znajo športniki premestiti tudi še tako hude stiske. Prepričan je tudi, da je najhujše že mimo. Društvu je še zlasti čestital za aktivno vlogo pri združevanju in sodelovanju z drugimi klubi. Lastnik podjetja Koimpex Vojko Kocman, ki že 10 let finančno podpira Slogo, se je razveselil velike prisotnosti mladih, ki so porok za rožnato prihodnost. Njegovo podjetje je Slogi dalo, kar je zmoglo, precej kritičen pa je bil do tistih, ki bi lahko dali veliko več.

Osrednjo točko večera je predstavljalo nagrajevanje vseh tistih, ki so se najbolj izkazali v minulemu letu, od najmlajših do šolske mladine in že "skoraj zrelih" odbojkarjev ter njihovih trenerjev.

Na koncu občnega zbora so člani potrdili dosedanje vodstvo (predsednik Mijot, podpredsednika Stopar za planinstvo in Murgurjo za odbojko, tajnik Peterlin itd.), ki bo Slogo vodilo v naslednjem dvoletju, razveseljivo novost pa predstavlja ustanovitev mladinske komisije.

SLOVENIJA

USTAVNO SODIŠČE O ZASTAVAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE MANJŠINE

Ustavno sodišče Slovenije po uvodnem javnem zasедanju zdaj na zaprti seji odloča o ustavnosti primerov, ko pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti ob različnih slovesnostih uporabljajo tudi zastavi svojih matičnih držav. Postopek pred najvišjim sodiščem se je pričel na zahtevo državnega sveta (drugega doma parlamenta) in Slovenske nacionalne stranke. Izobesanje zastav tujih držav v Sloveniji naj bi po mnenju državnega sveta in omenjene stranke pomenilo, da je ogrožena suverenost države nad lastnim ozemljem. Takšne ocene in stališča ponavljajo že več let tudi zaradi tega, ker veljavni zakon o grbu, zastavi in himni Slovenije sicer dovoljuje uporabo simbolov omenjenih narodnih manjšin, ne določa pa, kakšni ti simboli so.

Poslanec italijanske narodne skupnosti v slovenskem parlamentu Roberto Battelli ob postopku pred ustavnim sodiščem poudarja, "da ob pravici do uporabe narodnih simbolov ne morejo uporabljati drugega kot edinega, ki ga imajo, to pa je italijanska tribarvnica." Druga stran v tem sporu pa razume italijansko zastavo kot državni simbol. Zmagu Jelinciču, predsedniku SNS, bi se zdelo sprejemljivo, če bi bila italijanska tribarvnica za izobesjanje v naši državi opremljena s slovenskim grbom. Robertu

Battelliju se kaj takšnega ne zdi potrebno, "saj zastave narodne manjšine lahko visijo le ob slovenskih praznikih in ob slovenski zastavi, ki ji je namenjeno častno mesto. Tribarvnica je naš simbol. Je skratka naša, kot je naš italijanski jezik." Enakega mnenja je tudi predsednik Samoupravne interesne skupnosti Italijanov v Istri Silvano Sau. Enaka so tudi stališča, ki so jih ob razpravi na ustavnem sodišču sprejeli predstavniki madžarske narodne skupnosti v Pomurju.

Ob tem je važno poudariti, da je državni zbor že pred časom sprejel stališče, da bi z omejevanjem pravic do uporabe svojih zastav in drugih simbolov obeh manjšin "kršili mednarodno priznane in uveljavljene pravice etničnih skupnosti, da izražajo svojo pravico do lastne kulture in lastne narodne identitete." Seveda pa bi takšno stališče, menimo, moralo veljati tudi za zastave in druge simbole, ki jih uporabljata oz. bi jih radi uporabljali slovenski manjšini v Italiji in v Avstriji.

M.

V NOVI GORICI bo potekala od 29. junija do 6. julija zanimiva Poletna šola vizualnega, ki jo prireja Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Poudarek bo na večdisciplinarnem pristopu k svetu vizualnega in k aplikacijam vizualnega na različnih področjih. Zahtevnost izobraževanja bo prilagojena udeležencem. Ciljni krog udeležencev so srednješolci, študentje in mentorji filmskih in video delavnic v Sloveniji in zamejstvu. Za informacije in vpis kličite na tel. številko (iz Italije 00386 65-) 21450.

Z 12. STRANI

FRANCE PIBERNIK O PROZNIH USTVARJALCIH V SLOVENSKI ZDOMSKI KNJIŽEVNOSTI

Čeprav so bila prva leta posvečena predvsem boju za življenjski obstanek, je kulturno delo vedno ostajalo na prvem mestu. Kulturno življenje so skušali organizirati v nekaterih zdomskih središčih, med katerimi je bil v veliki prednosti Buenos Aires, kjer je bila največja koncentracija emigrantov, kjer se je zbrala zelo kakovostna skupina formiranih osebnosti, pa skupina izobražencev v Clevelandu, v Angliji. V začetku petdesetih let je zaradi močne kulturne skupine in trdne organiziranosti postal Buenos Aires središče celotne zdomske kulture, na katerega so se navezovali slovenski prizadevniki ustvarjalci z vseh kontinentov. Pomembna je zlasti ustanovitev Slovenske kulturne akcije, ki je vodila celotno kulturno in izobraževalno dejavnost. Po l. 1954 se porajata reviji Meddobje in Glas SKA, ki je najpomembnejša odprta kulturna tribuna v zdomstvu. Vrh književnih prizadevanj v okviru SKA pa je založniška dejavnost. Zdomsko pripove-

dništvo kaže, da je večina avtorjev pisateljsko bolj ali manj navezana na svojo staro domovino. V slovenskem zdomskem pripovedništvu sta najpogostejši temi begunstvo in zdomstvo. Prav pisatelji so ohranili največ tega, kako so se vživljali v tujino. Duševne stiske so spremljale zdomstvo zlasti v prvih letih. Organizirana slovenska skupnost je zavestno gojila vse oblike ohranjanja narodne zavesti, kar se kaže v organiziranju šol, cerkvenih skupnosti, gledališkega življenja in slovenskega tiska; pomemben delež pri tem pa je imela književnost.

Zdomstvo je bilo za naše razseljenke ljubljena dežela, ki so jo morali zapustiti, in neprijetna tujina, kjerkoli je že bila. V zdomski književnosti pomeni obravnavanje zdomstva skrajni rob. Ob spoznanju, da je domovina in vse, kar je z njo povezano, že neka preteklost, pa napravi korak dlje skupina pisateljev, ki se skuša dvigniti nad čustvenost domovinstva.

Prof. Pibernik je v predavanju predstavil razvoj in dela zdomskih besednih umetnikov. O zdomski književnosti je še dejal, da je lahko v ponos avtorjem in zdomskemu občestvu in da je v njenih delih srce slovenskega človeka.

NOVOST PRI MLADINSKI KNJIGI

IZŠEL JE SLOVENSKI ETIMOLOŠKI SLOVAR

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je te dni izdala Slovenski etimološki slovar, ki sodi med temeljna, narodno pomembna tovrstna dela.

Hkrati je to naš prvi poljudnoznanstveni etimološki slovar z osrednjim besediščem. V njem so zajete predvsem domače besede in stare slovanke iz sosednjih jezikov, tudi pogostejše tuje, ki jih je slovenščina sprejela proti koncu 19. in na začetku 20. stoletja; skratka vse tiste besede, ki se v slovenskem jeziku pogosto pojavljajo in so splošno znane.

Slovenski etimološki slovar - napisal ga je Marko Snoj - razmeroma preprosto, vendar nazorno in na bralcu prijazen način prikazuje izvor in sorodstvo besed v drugih jezikih ter njihov prvotni pomen. Ker besede razvršča po načelu besedne družine in bi nejezikoslovec včasih želeno besedo težko našel, slovarski del dopolnjuje izčrpano kazalo, v katerem je mogoče poiskati tudi tiste besede vrste in tvorjenke, ki niso samostojne iztočnice. Če nas zanima npr. izvor besede "opogumiti se" in njena besedna družina, nas bo kazalo napotilo na iztočnico pogum, če nas bo zanima-

lo "zapestje", bomo napoteni na pest ipd. Slovarski del ima 769 strani in v 8583 geselskih člankih obravnava več kot 27 tisoč slovenskih besed ter jih osvetljuje z dobrimi 60 tisoč tujih. Slovarskemu delu je dodan še uvod, v katerem so poleg zasnove in namena slovarja predstavljeni razvoj slovenskega jezika, terminologija ter načela in zakonitosti, po katerih se ravna etimolog, preglednica indoevropskih jezikov, dve shemi razvoja indoevropskih glasov, slovarček nekaterih strokovnih izrazov, seznam literature in krajšav ter razlaga znamenj, uporabljanih v slovarju. Slovenski etimološki slovar je izredno pomembno delo državnega, narodnega, kulturnega in jezikovnega pomena, ki ga bodo s pridom lahko uporabljali zlasti študenti, profesorji, pisci strokovnih in drugih člankov, časnikarji in vsi drugi Slovenci, ki ljubijo materin jezik. Že v predprodaji je bilo oddanih 3.150 izvodov novega dela.

M. DROBEŽ